ମେଘଶାନ
ମହାପାତ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ

ଜୟଶ୍ରୀ ନିବେଦିତ

ମହାପାତ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦଙ୍କ

ଲିଖିତ

ରେଶମାନ

ସର୍ବାଧୁନିକ ରହସ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସ

JPH PUBLICATIONS

ସରବରାହ କେନ୍ଦ୍ର

ଜାତୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ମନ୍ଦିରମ୍

କଟକ

ଅର୍ପଣ

ପ୍ରିୟତମାସୁ

ଆଜିର ଏ ରଜ ମହୋତ୍ସବେ ନିଅ ମୋର ସ୍ନେହ,
ବ୍ୟର୍ଥ ହତାଶରେ ମୁଁ ଆଜି ଦୁର୍ବଳ
କଥା ଦେଇ କଥାରକ୍ଷି ପାରିଲିନି ଆଜି
ସମ୍ମୁଖରେ ଲାଲ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ, ବସିଥିବ ତୁମେ ପଥଚାହିଁ
ଏଇ ଦେଖ ପ୍ରିୟେ, ଥରିଲାଣି ଆକାଶର ଛାତ
ଦେବଗିର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଚୁଡ଼େ ବଦାୟୀର କରୁଣ ମୂର୍ଚ୍ଛନା
ମାଟିର ଧୂସର ଦେହେ କରେ ଆଜି କରୁଣ ବନ୍ଦନା
ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ଧରଣୀରେ ବର୍ଷା ନାହିଁ ଦେଲେ
ଭାଗ୍ୟେ ଯାହା ସହିବାକୁ ହେବ
ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଆମେ ସବୁ ନିହାତ ନିର୍ଜୀବ
ଜୀବନର ସରସତା ହଜେ ହଜିଯାଏ ନୟନର ରାଗ
ହସିଥରେ କଥା କୁହ ପ୍ରିୟେ ଦିଅ ଥରେ ପ୍ରାଣର ସୋହାଗ
ହସିବାକୁ ବେଳ ନାହିଁ ମୋର, ମନ ମୋର ଅତିହିଁ ଦୁର୍ବଳ
ଦୁନିଆଁଠା ଖାଲି 'ବେଇମାନ' ଏ ଜୀବନ ବରଂଚ ବ୍ୟର୍ଥତା
ପୁଞ୍ଜିଭୂତ ପ୍ରେମ ଦେଇ ଗଢ଼ିଥିଲେ ଯାହାକୁଟି ଆମେ
ମୋର ସେଇ ଜୟଶ୍ରୀର ଅଭିନବ ନିବେଦନ
ବେଇମାନ ତୁମ କରେ କରିଲି ଅର୍ପଣ । ଇତି

ତୁମର...... !

ପହିଲି ରଜ, ଜନ୍ ୧୯୫୮

ଲେଖିଛନ୍ତି—
ମହାପାତ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ

ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି—
ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଷମା ମହାପାତ୍ର
ଜୟଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶନୀ,
କଲିକତା-୧୨

ପରିଚାଳନା କରିଛନ୍ତି—
ବିଷ୍ଣୁଚରଣ ସାମନ୍ତରାୟ

ଛାପିଛନ୍ତି—
ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରେସ
କଲିକତା

ସରବରାହ କେନ୍ଦ୍ର—
ଜାତୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ମନ୍ଦିରମ୍
କଲିକତା

କଟକ କେନ୍ଦ୍ର—
ପୁସ୍ତକନିକେତନ,
ଗଙ୍ଗାମନ୍ଦିର, କଟକ-୧

ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ—
ପହିଲିରଜ,
ଜୁନ୍ ୧୯୫୮

ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟ—
ଏକଟଙ୍କା ପଚିଶ ନୂଆପଇସା

ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ, ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରିୟ ପରିଜନଙ୍କ ପାଇଁ

ଅଧୁନିକ ଔପନାସିକ

ମହାପାତ୍ର ଗଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦଙ୍କର

କେତୋଟି ସିରଜ ଉପନ୍ୟାସ ସମ୍ଭାର

* ଇଣ୍ଟରଭଲ
* ଅଣ୍ଡରଲଇନ
* ବଦ୍‌ନାମ୍
* ଇଣ୍ଟରଭିଉ
* ବେଇମାନ

ପୁଣି କାଲି ପଢ଼ିବେ—

ପ୍ରିୟତମେଷୁ

(କେବଳ ନବ ବିବାହିତ ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ)

'ଜୟଶ୍ରୀ'ର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲୋଭନୀୟ ଉପନ୍ୟାସ'

—ଏକ—

କୁମାର ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ମଝି ରାସ୍ତାରେ ଛୁଟି ଚାଲିଛି । ରିକ୍ସାର ଠନ୍ ଠନ୍ ଅବାଜ ସାଙ୍ଗରେ ତଳପାର ତାଳ ଠିକ୍ ଭାବେ ନାଚି ଉଠୁଚି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରିକ୍ସା ଉପରେ ବସି କହିଲା—

"ଘର କେଉଁଠି ?"

କୁମାର ଗଭୀର ମନ୍ଥର କରି ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ମାନେ ?"

"ଅର୍ଥାତ—ରିକ୍ସା ଟଣାରୁ ଛୁଟି ପାଇଲେ କେଉଁଠି ଖାଇବା ଆଉ ଶୋଇବା ହୁଏ ?"

କୁମାର ହୋ-ହୋ-ହୋଇ ହସି ଉଠି କହିଲା—

"ଘର ? ଯିଏ ବାଉବୁଲା.....ଯାର ଜୀବନର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ।...ରିକ୍ସା ଟାଣି ଯିଏ ପେଟ ପୋଷେ—ତାର ପୁଣି ଖାଇବା ଶୋଇବାର ଗୋଟାଏ ସ୍ଥାୟୀ ଠିକଣା କଣ ଅଛି ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ତଥାପି..."

"ତଥାପି ଆଉ କଣ ?—ଫୁଟ୍‌ପାଥର ଆଶ୍ରୟ ଛଡ଼ା ଆଉ କଣ ସମ୍ବଳ ଅଛି ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଉ କିଛି କହିଲାନି । ନୀରବରେ ବସି ରହିଲା । କୁମାର

ଖଣ୍ଡେବାଟ ରିକ୍‌ସାକୁ ନେଇ ଯାଉ ଯାଉ ପୁଣି କହିଲା—
"କେଉଁଠାକୁ ଯିବ ମେମ ସାହେବ ?"
ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହି ଉଠିଲା—"ନରକକୁ ।"
"ନରକକୁ ।"
"ହଁ—ହଁ—ନରକକୁ— । ନେଇ ଯାଇ ପାରିବ ?"
ହସି ଉଠିଲା କୁମାର । ତା ହସରେ ଥିଲା ପରିହାସ ପୁଣି ମ
ବେଦନା । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି କହିଲା—
"ଏତେ ଶୀଘ୍ର ନରକକୁ ଯିବାକୁ ମନ ବଳାଇଲଣି ମେମ୍-ସାହେ
ବୟସ ଅଛି—ତା ସାଙ୍ଗକୁ ତମର ଏଇ ଭୁବନ ମୋହିନୀ ରୂପ—ମାୟ
ମମତା ସବୁକୁ ଭୁଲି—ନରକକୁ ଚାଲି ଯିବାକୁ କହୁଚ ?"
ଥାଉ !—ଆଉ ଭୂମିକା କରି କଛି ଲାଭ ହେବନାହିଁ—
ଏତେ ଦିନ ଧରି ଖୋଜି ଖୋଜି ଆଜ ଯେ ହଠାତ୍ ଦେଖାମିଳିବ
ଏ' କଳ୍ପନା ଜୀବନରେ ଆଶାକରି ନଥିଲି ।..."
"କାହାରି ସାଙ୍ଗରେ ଛାଇ ଗୋଡାଇଲା ପରି ମୋ ପିଛା ଧରିଚ
—ଦେଖା ନହେବ ବା କପରି ?"
ରିକ୍‌ସା ସେତେବେଳକୁ କାଠଯୋଡ଼ି ଧାରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲାଣି
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରିକ୍‌ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଗୋଟିଏ ଗଛ ମୂଳେ ଠିଆ ହେଲା
କୁମାର ରିକ୍‌ସାକୁ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଥୋଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖକୁ ଯା
କହିଲା—
"ଏଥର କି ଆଜ୍ଞା ହେଉ—ମେମ୍ ସାହେବ ?"
କୁମାରର ବାରମ୍ବାର ଏପରି ସମ୍ବୋଧନରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମନ ଅଭିମାନ
ଭରି ଉଠିଲା । ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ସେ କହିଲା—
"କୁମାର ! ସତେ ତୁମର ଏତିକି ପଥର ?—ପୂର୍ବକଥା କଣ ମନ
ଏକବାର ଭୁଲି ଗଲଣି । ମୋ ପ୍ରତି ଯେଉଁ କଠୋର ଦଣ୍ଡ ଦେ

ଫିର ତା' କଣ ଶେଷ ହେବନି—?"

କୁମାର କହିଲା—

"ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ମୁଁ ଆଜି ସର୍ବହରା !—ଦୁନିଆରେ ଏକା ! ଜଣେ ସାଧାରଣ ରିକ୍ସାବାଲା ମାତ୍ର । ମୋ ପଛରେ ଧାଇଁ କିଛି ଲାଭନାହିଁ । ମୋ ଆଶା ଛାଡ଼ । ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ଅପରାଧୀ—ତା ନହୋଇ ଥିଲେ, ଆଜି ମୋର ଏପରି ଅବସ୍ଥା ହୋଇନଥାନ୍ତା— । ମୋତେ ଭୁଲି ଯା ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ତୁ ଆଉ କାହାକୁ— ।

"ବାସ୍—ଥାଉ । ଆଗକୁ ଆଉ କିଛି ଶୁଣିବାର ମୋର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ତମ ମୁହଁରୁ ଯେ ଏପରି କଥା ଶୁଣିବି ଏ ଆଶା କରି ନଥିଲି । ଯଦି ଆଉ କାହାକୁ ଧରି ସଂସାର ପାତିବାର ଇଚ୍ଛା ମୋର ଥାନ୍ତା—ତେବେ ତମରି ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ମୁଁ ବୁଲୁ ନଥାନ୍ତି— ।"

କୁମାର ଅଧୈର୍ଯ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ମନରେ ତାର କେତେ କଥା । ଅତୀତର ଅଲିଭା ସ୍ମୃତି ଆଖି ଆଗରେ ତାର ନାଚି ଉଠିଲା । ଧୀର ଗଳାରେ ସେ କହିଲା—

"ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ଆଜି ତୋ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଦେଖା— । ଭାବିଥିଲି ବୋଧହୁଏ ବିବାହ କରି ସୁଖରେ ଥିବୁ । କିନ୍ତୁ ତୋ ମୁହଁରୁ ଯେ ତାର ବିପରୀତ ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଛି ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରୁମାଲ ଖଣ୍ଡିକରେ ଆଖିର ଲୁହ ପୋଛି କହିଲା—

"ମା ବାପ, ଭାଇ ବନ୍ଧୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଆଜି କାହିଁକି ଯେ ମୁଁ ଏପରି ପାଗଳଣୀ ପରି ବୁଲୁଛି—ସେ କଥା ମୋ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ ଜାଣେ ? ତମେ କହୁଛ—ଆଉ କାହାକୁ ବିବାହ କରି ସୁଖୀ ହେବି ବୋଲି । ଏହା କଣ କେବେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ? ହିନ୍ଦୁ ଘରର ଝିଅ ମୁଁ ସୀତା ସାବିତ୍ରୀ ଦେଶର କନ୍ୟା । ଥରେ ଯାହାକୁ ସେ ଭଲ ପାଇବ ଜୀବନ ଗଲେବି ଆଉ କାହାରିକୁ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି ସେ ସ୍ୱୀକାର କରି

ପାରିବନି ।

କୁମାର କହିଲା—

"ଏପରି ଆମ ଦେଶରେ କେତେଜଣ ଭାବନ୍ତି ? ବିଶେଷତଃ କଳି ଯୁଗରେ—?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ କେବଳ ପୁରୁଷ ସମାଜ । ନାରୀ ଯେତେବେଳେ ତାର ନାରୀତ୍ୱ ନେଇ ଗର୍ବ କରେ—ଏଇ ପୁରୁଷ ସମାଜ ତାର କରେ ସର୍ବନାଶ । ଆଜି ଦେଶରେ ଯେ ବ୍ୟଭିଚାର—ନାରୀ ହରଣ ହେଉଛି କାହିଁକି ? ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ କିଏ ? ପୁରୁଷ ସମାଜ ନା ଦୁର୍ବଳା ନାରୀ ଜାତି ?"

କୁମାର ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀର କଥା ଶୁଣୁଥିଲା । କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଲାନି । କଣ ବା ସେ ଉତ୍ତର ଦେବ, ଦେଶରେ ଯେଉଁ-ସବୁ ନାରୀ ଅପରାଧ ଘଟୁଛି ଏଥିପାଇଁ ବାସ୍ତବ ପୁରୁଷ ସମାଜ ଦାୟୀ । ତେବେ ନାରୀ ଜାତିର ଯେ ଭୁଲ ନାହିଁ—ଏକଥା ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହେବନି, ସମାଜର ମଙ୍ଗଳ କାମ ହେଲେ ବା ଉନ୍ନତି ହେଲେ ଏଇ ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ଯେପରି ଦାୟୀ—ସମାଜର ଅଧଃପତନ ତଳକୁ ଯିବା ମୂଳରେ ସେହିପରି ମଧ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ସମାନ ଅଂଶରେ ଦାୟୀ ।

କୁମାର କହିଲା—

"ଛାଡ଼ି ଆଉ କଣ ମିଳିବ ଏ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା ଆଲୋଚନା କରି । ବର୍ତ୍ତମାନ କୁଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ହେବ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲା —

"ଯୁଆଡ଼େ ତୁମେ ନେଇ ଯାଇ ପାରିବ—।"

ମହାଅଡୁଆରେ ପଡ଼ିଲା କୁମାର । ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ଯାଗା ବି କଟିଏ ନାହିଁ—ଫୁଟପାଥ ଯାହାଙ୍କ ଆଶ୍ରୟ, ସେ ପୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ

ଆଶ୍ରୟ ଦେବ କପରେ ? କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେ କୁମାରଙ୍କୁ ଆଉ ଛାଡ଼ି ପାରିବନି । ଜୀବନର ଶେଷ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ କାଯ୍ବା ସାଂଗରେ ଛାୟା ଗୋଡ଼ାଇଲା ପରି ରହିଥିବ ।

କୁମାର ଥଙ୍ଗ ଥଙ୍ଗ ହୋଇ କହିଲା—

"ତେବେ ଏଇଠି ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କର । ମୁଁ ଏଇ ତେଲଙ୍ଗା ବସ୍ତିକୁ ଯାଇ ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ରହିଲା ଭଳି ଗୋଟାଏ ଘରି ଠିକ କରି ଆସେ— ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଦରକାର ନାହିଁ । ଆସ ମୋ ସାଂଗରେ— ।"

"କେଉଁଠାକୁ—?"

"ମୁଁ ଯେଉଁଠାକୁ ନେଇଯିବି ।"

ହସି ଉଠିଲା କୁମାର । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ରମଣୀର କଥା ଇଏ । ମୁଁ ପୁରୁଷ ହୋଇ ଜଣେ ନାରୀକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇ ପାରୁନି । ଅଥଚ ସେହି ନାରୀ— ସମାଜର ପୁରୁଷମାନେ ଯାହାକୁ ଅବଳା ଦୁର୍ବଳା ବୋଲି କହନ୍ତି—ଅଥଚ ସେମିତି ଡାକୁଚି ତା ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାକୁ । ସେ ମତେ ଆଶ୍ରୟ ଦେବ ବୋଲି ଅଭୟ ବାଣୀ ଶୁଣାଇ ତା ପଛେ ପଛେ ଯିବାକୁ ମତେ ଇଂଗିତ କରୁଚି— ।

କୁମାର କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ କହିଲା—

"ଯିବ ଯେ ! ଏ ଇକ୍‌ସାରଉ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ହେବ ?"

"ଏହାର ମାଲିକ କିଏ ?"

"ହଁ ମାଲିକ ଏହାର ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ଅଛି—ମୁଁ ନୁହେଁ ମୁଁ ଚାଳକ ମାତ୍ର । ଏହାର ମାଲିକ ସେଇ— ।"

କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ କୁମାରର ଆଖି ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

କାହିଁ କାହିଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠୁଥିଲା ସେ ।

ଅଧୀର ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

ଏହାର ମାଲିକ କିଏ ? କୁହ ? ଏପରି କାନ୍ଦିଲେ ଯେ ମୁଁ ସହି ପାରିବିନି । "ସତକଥା ଦୁନିଆରେ ପ୍ରିୟ ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରେ ଅଶ୍ରୁ ଦେଖିଲେ ସହି ହୁଏନା ।"

କୁମାର ଥରିଲା ଗଳାରେ କହିଲା ।

"ଏହାର ମାଲିକ ଜଣେ ଉଦାର ଆଉ ମହତ ବ୍ୟକ୍ତି ।"

"କିଏ ସେ ଉଦାର ଆଉ ମହତ ବ୍ୟକ୍ତି । ନାଁ କଣ ତାଙ୍କର ?"

କୁମାର କହିଲା—

"ନାଆଁ ତାର ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ।"

ଘଣ୍ଟିଏଣ୍ଠାକୁ ଯେପରି ତାର ଖୁବ୍ ଯୋରରେ କିଏ ଚିପି ଧରୁଚି ?"

"ମୋ ପରି ସେ କଣ ଜଣେ ଖଇ୍ଵହରା ? କିନ୍ତୁ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ମମତା ସାଇତ ରଖିଚି ସେ—ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକା ସମ୍ମାନିତ ବ୍ୟକ୍ତି ହେବା ଉଚିତ—ହେଲେ ଦୁନିଆର ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ଘଣା ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖନ୍ତି—ତା ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ଲୋକେ ଭୟରେ ଥରି ଉଠନ୍ତି ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା—

"ସେ କିଏ ? ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ପରିଚୟ ହେଲା କିପରି ?"

"ସେ ଅନେକ କଥା ଲକ୍ଷ୍ମୀ !

କିପରି କଣ କହିବାକୁ ହେବ ଅମକୁ ?"

"ଏ ରିକ୍ସା କାହା ସିମା ଆଗ କର, ତାପରେ ।...

କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ମନକୁ ମନ କଣ ଦଣ୍ଡେ ଭାବି କହିଲା—

"କିଛି ସମୟ ଏଇଠି ଅପେକ୍ଷା କର । ମୁଁ ଏଇ ତେଲିଂଗା ବସ୍ତିରେ

କାହା ପାଖରେ ହେଲେ ରିକ୍ସା ଥୋଇ ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସୁଚି ।—"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେହି ଗଛ ମୂଳେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା । କୁମାର ରିକ୍ସା ଧରି କାଠଯୋଡ଼ୀ କୂଳରୁ ଫେରିଲା ତେଲିଂଗା ବସ୍ତିକୁ । ଯେଉଁଠି ଅସଂଖ୍ୟ ତେଲିଂଗାମାନେ ମୋଟ ବୋହି—ରିକ୍ସା ଟାଣି ପେଟ ପୋଷନ୍ତି— ।

ଘଣ୍ଟାକ ପରେ କୁମାର ରିକ୍ସା ଥୋଇ, ଫେରି ଆସି ଦେଖିଲା —ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା'ର ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଛି । ପାଖକୁ ଆସି କୁମାର କହିଲା—

"ଆସ ଆସ ଡେରି ହେଲା—ଏଥର ଯିବା କୁଆଡ଼େ ?"

"ଯେଉଁଆଡ଼େ ମନ ଗୃହିଁବ— ।"

"ହଉ ! ତେବେ ଗ୍ୟ'ଲ— ।

ଦୁହେଁ ଷ୍ଟେସନ ପ୍ଲାଟ ଫର୍ମରେ ଆସି ଗୋଟିଏ ବେଂଚରେ ବସିଲେ । କାହାରି ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । ଉଭୟେ ନୀରବ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଦୁଇ ଦିନ ହେବ ଗାଧୋଇନି । ତମେ ଏଇଠି ବସ । ମୁଁ ଲେଡ଼ିଜ୍ ସ୍ନାନାଗାରରୁ ଗାଧୋଇ ଆସେ— ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁଟୁଳା ଭିତରୁ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ ହାତରେ ଧରି ଗ୍ୟଲିଗଲା । କୁମାର ମନରେ କେତେ କଥା । ଅତୀତ ଦିନର କେତେ ସ୍ମୃତି ।—କୁମାର ମୁହଁରେ ଫିକାଳିଆ ହସ । ଭାବୁଚି ସେ—ଯେଉଁମାନେ ସବହରା । ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ଥଇଥାନ ପାଆନ୍ତିନି ସେମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଠିକ୍ ଏହିପରି । ଫୁଟପାଥ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବଳ— ।

କୁମାର ଜୀବନର ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟାଇ ଯାଉଚି— । କେତେଯେ ଅନ୍ଧାରୀ ଦାଗ, ଅକୁହା କଥା ମନରେ ଉକି ମାରୁଚି ତା'ର କଳନା

ନାହିଁ । ଚନ୍ଦନା ପରି ଝିଅଟିକୁ ସେ ଆଜି ହରେଇ ବସିଛି । ଫୁଲ ତାର ନାଲିଆଳିକୁ କୁମାରର ପାଖରେ ବଳହାନ ଛଡ଼ିବାକୁ ବସିଥିଲା— । ନାରୀ ସ୍ୱର୍ଦ୍ଧି ତାକୁ ବାପା-ମା—ଭାଇର ସ୍ନେହ ମମତାରେ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ କୁମାର ଆଜି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଦୂରରେ ରହି ଆତ୍ମ ଗୋପନ କରି ରହିବାକୁ ଚାହେଁ··· ।

କାହିଁକି ?··· କଣ ପାଇଁ ତାର ଏ ଅବସ୍ଥା । ନୟନା ଦେବୀ ଭାଇ ଏତେମାନ ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ତାର ଶାନ୍ତି କି ସେ ପାଇପାରୁଛନ୍ତି ? ଆଉ କୁମାରର ଭୟ କାହାକୁ ? କିଣ ପାଇଁ ସଂସାର ପ୍ରତି ତାର ଏତେ ବୈରାଗ୍ୟ ?

ହଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ !

ଯାହାକୁ ଏତେଦିନ ଧରି ସେ ଖୋଜୁ ଆସୁଥିଲା । ଯାହାର ଛବି ସଦା ସର୍ବଦା କୁମାର ଆଖି ଆଗରେ ଉଙ୍କି ମାରୁଥିଲା, ସେହି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସଂଗରେ ଆଜି ଯେ ପୁଣି ହଠାତ୍ କରି ରାସ୍ତାରେ ଦେଖାହେଲା—ଏହାଠୁ ବଳି ଆଉ ଆନନ୍ଦର କଥା କଣ ଅଛି ?

ବନ୍ଦନାର ମୋହ—କୁମାରକୁ ପାଗଳ କରି ଦେଇଥିଲା । ଫୁଲର ଅନାବିଲ ସ୍ନେହର ପରଶ ପାଇ ନିଜର ଅତୀତ କଥା ପାସୋରି ପକାଇ ଥିଲା କୁମାର ।

କିନ୍ତୁ ଆଜି ?

ସବୁ ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଯାଇଛି । ଯେଉଁ ଅତୀତକୁ ସେ ମଝିରେ କିଛି ଦିନପାଇଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା—ପୁଣି ସେହି ଅତୀତ ଭବିଷ୍ୟତର ବାଟ ବଢେଇବା ପାଇଁ କୁମାର ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ — କୁମାର··· ।

ଆଉ କୁମାର ?

ସେ କାହାର ?··· ବିବାହିତ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଛି—ଆଉ ଫେରିବନି ।

ନନା ଅନ୍ୟଭ, କିନ୍ତୁ କୁମାରକୁ ସେ ହୃଦୟ ଭିତରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ।ନ ଦେଇଚ । ପ୍ରିୟ ସ୍ୱଭାବରେ ନୁହେଁ···ନିଜର ଭାଇ ବନ୍ଧୁ ର ସେ କୁମାରର ରକ୍ତ ସଂଗରେ ତାର ରକ୍ତ ମିଶେଇ ଦେଇଚ ।

ବାକି ଭିହୁଗନ୍ଧ ଫୁଲ !

ସେତ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର ସ୍ତ୍ରୀ । ତଥାପି କୁମାର ପାଇଁ ତାର ହୃଦୟ ଧିର ମୁକୁଳା—ପ୍ରେମର ନିବେଦନ ଘେନି ବହୁବାର ସେ କୁମାର ପାଖକୁ ଆସିଚ । କିନ୍ତୁ କୁମାର ସେ ସବୁ ଗ୍ରହଣ କରନି, ହସି ହସି ଲେଉଟ୍ଟାଇ ଦେଇଚ ।

ତଥାପି ଫୁଲ କୁମାରକୁ ଗୃହେଁ···ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣ ଥିବା ଯାଏ ଫୁଲର ପିପାସିତ ଅନ୍ତର କୁମାର ବିଚ୍ଛେଦରେ ହନ୍ତସନ୍ତ ହେଉଥିବ ।

ଶିହରି ଉଠିଲା କୁମାର ।

ଏତେ ସ୍ନେହ ମମତା ପାଇ କୁମାରର ଜୀବନ ଏପରି ଛନ୍ନଛଡ଼ା ହେଲା କିପରି ? ଏହାକୁ ବିଧିର ବିଧାନ ନକହି ଆଉ କଣ କୁହାଯାଇ ପାରେ ?

ଲେଉଟି ସ୍ନାନାଗାରରୁ ଫେରିଆସୁଚ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । କୁମାର ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ତାକୁ ଅନାଇ ରହିଚ—ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖଣ୍ଡେ ହଳଦୀ ରଙ୍ଗର ପତଳା ଛପା ବେଡ଼ାଣ ପିନ୍ଧିଚ । ମୁକୁଳା କେଶ । ସଦ୍ୟ ସ୍ନାତା ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମୁଖଟି ମୁକୁଳିତ ପଦ୍ମପରି ଲୋଭନୀୟ ଦେଖାଯାଉଚ । ହାତରେ ତାର ଓଦା ଲୁଗା । କୁମାର ପାଖକୁ ଲାଗିଆସି ଧୀର ଗଳାରେ ସେ କହିଲା—

"ଏଥର ଯାଅ ନିଜେ ଗାଧୋଇ ଆସ ?"

କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁହଁକୁ ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ଗୃହିଁ କହିଲା—

"···ମୁଁ ? ନ ଗାଧୋଇଲେ ଚଳିବ ନି ?..."

"ନା···ନା···ନା...! ଭଲ ପିଲାଟି ପରି ଗଲ ଗାଧୋଇ ଆସିବ ।

କେତେ କାମ ବାକି ଅଛି ।”

କୁମାର ଥଙ୍ଗଥଙ୍ଗ ହୋଇ କହିଲା—

“ଗାଧୋଇବାକୁ କହୁଚ ଯେ ଅଧିକା ଲୁଗା କଣ ଅଛି ପିନ୍ଧିବି—?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦଣ୍ଡେ କଣ ନିଜ ମନକୁ ଭାବି ନେଇ କହିଲା—

“ଏଇ ମୋର ଓଦା ଲୁଗାଟି ନେଇଯାଅ—ପାଲଟି ପକେଇ ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିବ ।

କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାର ଓଦା ଲୁଗାଟି କୁମାର ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଲା । ସେ ତାହା ହାତରେ ଧରି ଗାଧୋଇବାକୁ ଚାଲିଗଲା ।

କଟକ ଷ୍ଟେସନ—ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ଟିକେଟ ଘର ପାଖକୁ ଯେଉଁ ଘର ଅଛି—ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟଟି ପୁରୁଷ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ସେହି ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସ୍ନାନାଗାରକୁ ସେ ଗଲା । ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକ ! ତାର ପର ହେଲେ ସର୍ବହରା—ଏଇମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ଯାତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ଏହା ଭିତରେ ଯେ ଅଛନ୍ତି ଏ କଥା ଅନୁମାନ କରିବା କଠିନ ।

ଦେହରୁ କମିଜ୍ ବାହାର କରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଥୋଇ ଦେଲା । ତାପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ସେହି ଓଦା କେଉଁଣଟି ପିନ୍ଧି ଶୁଖିଲା ଧୋତିଟି କମିଜ୍ ପାଖରେ ରଖିଦେଇ ଗଲା ଗାଧୋଇବାକୁ ।

ସଯତ୍ନରେ ଗାଧୁଆ ଶେଷ କରି ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚେ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତା' ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ରହିଚ । ତଳପା ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡ ଉପର ଯାଏ ବାରମ୍ବାର ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ସୁଦ୍ଧା ଯେପରି ତାର ଆଶା ମେଣ୍ଟୁ ନି ବୋଲି ଅନୁଭବ କଲା ।

ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

“ମତେ ଅନାଇ କଣ ଏତେ ଦେଖୁଛ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତନ୍ମୟ ହୋଇ କହିଲା—

"ଦେଖୁଚ...? ...ମୁଁ ଦେଖୁଚି···ତୁମର ଏଇ ଛନ୍ନଛଡ଼ା ଜୀବନ ସାଙ୍ଗରେ ମୋ ଜୀବନର ମଧୁର ଧ୍ୱନି — ।

"ଦେଖୁଚୁ ନା ଭାବୁଚୁ ?"

"ଏ ଯାଏ ଯାହା ଦେଖି ଆସୁଥିଲି—ତାହା ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ରୂପରେଖାର ସୁନ୍ଦର ପରିକଳ୍ପନାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ସରିଲାଣି···।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି କହିଲା—

"ସୁନ୍ଦର ପରିକଳ୍ପନା ! ରୂପରେଖାର ନମୁନା କଣ—ଶୁଣି ପାରିବ କି ?"

"ବର୍ତ୍ତମାନ ନୁହେଁ—ଅନ୍ୟ ଦିନେ କହିବି । ଡେରି ହେଉଛି ଉଠନ୍ତୁ—ଚାଲ— ।"

"କେଉଁଠାକୁ ?"

"ପ୍ଲାଟ ଫର୍ମ ବାହାରକୁ !"

"ଅରେ ! ଏଇତ ଆସିଲେ—ପୁଣି ଯିବା କାହିଁକି ?"

"ଆଉ ଉପାୟ ବା କଣ ଥିଲା ? ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଘରଦ୍ୱାର ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ବାରବୁଲା ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଛନ୍ତି...ସେମାନଙ୍କ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିବାପାଇଁ ଏଇସବୁ ଯାଗା ନୋହୁଡ଼ା ହୋଇଥାଏ···।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଥାରେ ହୋ-ହୋ-ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା କୁମାର । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ହସକୁ ଦବାଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ତୁ ଠିକ୍ କହିଚୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଯେଉଁମାନେ ବାରବୁଲା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ··· ?

ପେଟଭିତରୁ ହସର ଢେଉ ବାହାରି ଆସୁଥିଲା ତା'ର । ପ୍ରାଣଖୋଲି ପୁଣି ଥରେ ହସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ମଧ୍ୟ ପାରିଲାନି— । ଲକ୍ଷ୍ମୀର

ବେଦନାରେ ଦେହ ମନ ତାର ପୂର ଉଠିଲା ।

ଧୀରଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଉଠ ! ଡେରହୋଇ ଯାଉଛି ଯେ—?"

"ମେଡ଼ିକାଲ ନର୍ସ ଡକ୍ଟରଙ୍କୁ ଯିବା ଡେରହେଲେ ଯେପରି ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୁଏ ତୁମେ ଯେ ସେପରି ହେଉଚ—। କଥା କଣ ?"

"ଗଲେ ସିନା ଜାଣିବ ?"

"ଆରେ ! ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯାଗା ତ ପୁଣି ଅଛି ?—ଏହିପରି ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନ ଭାବେ କୁଆଡେ ଯିବା ?"

ଚାପିଲା ହସ ଖଣ୍ଡେ ମୁହଁରେ ଆଙ୍କି ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଚଣ୍ଡୀ ମଣ୍ଡପକୁ— !"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କୁମାର କହିଲା ?

"ଚଣ୍ଡୀ ମଣ୍ଡପ ?—ଏଇ କଟକ ଚଣ୍ଡୀ କଥା କହୁଚତ ?"

"ହିଁ !"

"ଅରେ ! ସେଠାକୁ ପୁଣି କାହିଁକି ?"

"ଅଗେ ଚାଲନା—!"

ଓଦାଲୁଗା ସବୁ ଗୋଟିଏ ପୁଟୁଳିକରି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହାତରେ ଧରିଲା । କିନ୍ତୁ କୁମାର ଜୁକ୍ତ ପୁଟୁଳିଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହାତରୁ ଆଣି ନିଜେ ଧରି ଚାଲିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଛି । ଦୁହେଁ ପ୍ଲାଟଫାର୍ମର ବାହାରକୁ ଆସିଲେ ।

ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ବାହାର ପଟ ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ପିଚ୍ ରାସ୍ତା—ସିମେଣ୍ଟପରି ଚକ୍ଣ । ତାରି ଉପରେ ଅସଂଖ୍ୟ ମଟର, ରିକ୍ସା, ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି, ସାଇକେଲ ଛୁଟି ଚାଲିଚ ! ଅକଳନ ବାଟୋଇଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଯା' ଆସ—ଠିକ ମହାନଦୀର ସ୍ରୋତପରି । ସେହି ଗହଳ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କଡ଼ ଦେଇ ଦୁହେଁ ଚାଲିଛନ୍ତି । ଖରଦ୍ଦାର ମୂଲ କରୁଚ—ପସନ୍ଦ

ହେଲେ କଣ୍ଟୁ ନହେଉ ଚାଲି ଯାଉଛି ।

କଣ୍ଟାବାଠ ଦୁହେଁ ଆଗେଇ ଗଲେଣି । ଗୋଟାଏ ବରଗଛ ମୂଳେ ଦଳେ ଉଦ୍‌ବାସ୍ତୁ ଡେରା ପକାଇଛନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ଛୁଆପିଲା ମିଶି କୋଡ଼ିଏ କି ତିରିଶ୍ ଯାଏ ହେବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଟିଣ—ଆଉ ଛିଣ୍ଡା ମଇଳା କନା ପୁଟୁଳି—ବୋଧହୁଏ ଏଇଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ଘର କରଣାର ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜି ରହିଛି । ଦଶ ବାରଟି ଇଟା ଚୂଲି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚୁଲିରେ କାହାର ଟିଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ଭାତ ରନ୍ଧା ହେଉଛି ତ କାହାର ଭଙ୍ଗା ଖପରା ଚୁଲିରେ ବସି ପାଣି ଗବ୍ ଗବ୍ ଫୁଟୁଛି—କିଏବା ଚେପା ପୁରୁଣା ସିଲଭର ହାଣ୍ଡି ଥୋଇ ପାଣି ଢାଳି ଢାଳି ଆନନ୍ଦରେ ସିନେମା ଗୀତ ଗାଇ ନାଚି ଯାଉଛି ।—“ମେ ଆୱାରା ହୁଁ”—

କୁମାର ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖୁଥିଲେ । କାହାରି ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ—ଉଭୟେ ନୀରବ—ନିସ୍ପନ୍ଦ—ମୂକ । ଅନ୍ତରଫଟା ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପେଟ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସୁଥିଲା ଦୁଇଜଣଙ୍କର ।

କୁମାର ମୁହଁ ଫେରାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଚାହିଁଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବି କୁମାରକୁ ଚାହିଁଥିଲା ଏକ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।

ଉଭୟଙ୍କ ଚାହିଁବା ଉଭୟେ ବୁଝି ପାରୁଥିଲେ—ସଂସାର ଭିତରେ ସେଇମାନେ ସର୍ବହରା—ବାସ୍ତବିକ ଏଇମାନେ ସୁଖି ।

ଦୁଇ

କଟକ ଚଣ୍ଡୀ ହୁଜୁର ଆରାଧ୍ୟା ଦେବୀ । ମୂକ ସାକ୍ଷୀ ରୂପେ ଠିଆ ହୋଇ ଦୁନିଆର ଭଲ ମନ୍ଦ ଦେଖୁଚନ୍ତି । ମାନବର ବିଶ୍ୱାସ—ମାଆ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁଃଖ ଶୁଣୁଚନ୍ତି, ପୁଣି ମନ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ମନର ଦୁଃଖ ଖଣ୍ଡନ ବି କରନ୍ତି ।

ସେବା ପୂଜା-କଲେ, ଲୋକଙ୍କର ମନ କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ବୋଲି ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ସେମାନେ ପଶୁବଳୀ ଉତ୍ସର୍ଗ କରନ୍ତି । ମା'ଙ୍କୁ ଲାଞ୍ଛ ଦେଇ ମାନବ ସମାଜ, ଧର୍ମ ନାଆଁରେ ବି କଳଙ୍କ ବୋଳିବାରେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରେନା । ଚୋର ବି ଶକ୍ତିର ଆରାଧନା କରୁଚି, ଆଉ ସାଧୁ ମଧ୍ୟ··· । ଭଲ ମନ୍ଦ ଆଉ ବାଛିବାର କ'ଣ ଅଛି ? ଧର୍ମର ନାଆଁ ଧରି, ଲୋକେ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ଚାଲିଚନ୍ତି ।

ଚଣ୍ଡୀ ମଣ୍ଡପର ପାହାଚ ପାଖରେ କୁମାର ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆସି ଠିଆ ହେଲେ । ଆରତି ବେଳ ଆହୁରି ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ବାକି ଅଛି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଏଇଠାରେ କିଛି ସମୟ ଠିଆ ହୁଅ—ମୁଁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଫେରି ଆସୁଚି ।"

କୁମାର କହିଲା—

"ପୁଣି କୁଆଡେ ଯାଉଚୁ ?"

"ଭୟ ନାହିଁ, ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିବି ।"

କହିଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । କୁମାର ଫୁଲଡାଲାଟାକୁ ହାତରେ ଧରି ମଣ୍ଡପ କରକୁ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ ।

କୁମାର ଦେଖୁଚି—କେତେ ଲୋକ ମନ୍ଦିରକୁ ଆସିଚନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୁଷ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର କିଛି ନା କିଛି ଦୁଃଖ ଜଣାଇବାର ଅଛି । ମା'ଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ଜଣାଇବେ । ପୂଜା–ଆରତି, ଦର୍ଶନ କରି ମନକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ନିଜ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିବେ ।

କିନ୍ତୁ କୁମାର ଏଠାକୁ ଆସିଚି କାହିଁକି ? ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏଠାକୁ ପୁଣି ଅଣେଇବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ?—

କିଛି ବୁଝିପାରିଲାନି କୁମାର । ଶ ।ନ୍ତ ପିଲାଟିପରି ମନ୍ଦିର ଚାରିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଚି । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଫେରି ଆସିଲେ । ହାତରେ ଧରିଚି ଦୁଇଟି ରଜନୀଗନ୍ଧା ଫୁଲର ହାର ।

କୁମାର କହିଲେ —

"ଏ ହାର ଦୁଇଟି ପୁଣି କାହିଁକି ?"

ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲେ—

"ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ଆଗ ଚାଲ...!"

ଦୁହେଁ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ । କଟକ ସହରର ଆଦିଶକ୍ତି ଏଇ କଟକଚଣ୍ଡୀ । ଓଡ଼ିଶାର ଭଲ ମନ୍ଦର ବିଚାରକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ।

ଦେବୀଙ୍କ ଆଗରେ ଦୁହେଁ ଠିଆ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଁଲେ । ତା'ପରେ କୁମାର ହାତକୁ ଗୋଟିଏ ମାଳା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବଢାଇଦେଲେ । କୁମାର କହିଲେ—

"ଏ' ମାଳାଟି କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

ଲାଜେଇଗଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ପୁଣି କହିଲେ—

"ଏ କଥା କି ମତେ ଖୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ?"

"ନ କହିଲେ ଜାଣିବି କମିତି ?

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହାତରେ ଯେଉଁ ମାଳାଟି ଧରିଥିଲା, ତାହା କୁମାର ଗଳାରେ ପିନ୍ଧାଇଦେଇ କୁମାର ପାଦରୁ ଧୂଳି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିଲା। ଅନ୍ୟ ମାଳାଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗଳାରେ ପିନ୍ଧାଇଦେଲା କୁମାର। ତା'ପରେ ଦେବୀଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ସିନ୍ଦୂର ଟିକିଏ ଆଣି ଗୋଟିଏ ଟୋପା ଲକ୍ଷ୍ମୀର କପାଳରେ ଦେଇ ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା—

"ଆମର ଏଇ ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧନର ସାକ୍ଷୀ ରହିଲେ ଏହି ଦେବୀ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଆଜି ଠାରୁ ଆମେ ହେଲେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ।"

ମୁରୁକି ହସା ଦେଇ କୁମାର କହିଲା—

"ଏହା ଆଗରୁ ଆମ ଦୁ'ଜଣଙ୍କର ସଂପର୍କ କ'ଣ ଥିଲା ?"

"ବନ୍ଧୁ ଓ ବାନ୍ଧବୀ।"

"ଆଉ ଏଥର ?"

"ତମେ ମୋର ଦେବତା !"

"ଆଉ ତୁ ?—"

"ତମର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ !"

ହସି ଉଠିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଆଉ ହସି ଉଠିଲା ବି କୁମାର। ଉଭୟଙ୍କ ମନ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚି ଉଠୁଥିଲା। ଏ ପବିତ୍ର ବନ୍ଧନର ସ୍ମୃତିଚିହ୍ନ ରହିଲା ଏହି କଟକ ଚଣ୍ଡୀ ମନ୍ଦିର। ଆଉ ସାକ୍ଷୀ ରହିଲେ ନିଜେ ଚଣ୍ଡୀ।

ଚଣ୍ଡୀମଣ୍ଡପ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି ଫୁଟପାଥର ଗୋଟିଏ କଡ଼କୁ ଠିଆହୋଇ କୁମାର ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଏଥର ନୀଡ ରଚନା କେଉଁଠି ହେବ ?"

ହସିଲା ଆଖିରେ କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଉଡ଼ା ଚଢ଼େଇ ଆମେ—ଇଚ୍ଛା ଯେଉଁଠି ହେବ ନୀଡ଼ ରଚନା କରିବାପାଇଁ ଯାଗାର ଅଭାବ ରହିବ ନାହିଁ।—"

"ବର୍ତ୍ତମାନ ଉପାୟ ?"

"ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବ୍ଲାଉଜ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଖ୍ରେଟ ମନିବ୍ୟାଗଟିଏ ବାହାର କରି ଖୋଲିଲା । ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କାର ଖଣ୍ଡେ ନୋଟ ବାହାର କରି କୁମାର ହାତକୁ ବଢେଇଦେଇ କହିଲା—

"ମୁଁ ଏଇଠି ଅପେକ୍ଷା କରୁଚି, ଆଗ କିଛି ଜଳଖିଆ ନେଇଆସ···। ଖାଇସାରିଲେ ପରେ ଯାହା ଦରକାର କଥା ସ୍ଥିର କରାଯିବ—।"

କୁମାର କହିଲା—

"ଜଳଖିଆ ଆଣି ଫୁଟ୍‌ପାଥ୍‌ରେ ଖାଇବା ଅପେକ୍ଷା ଦୋକାନରେ ବସି ଖାଇଲେ କଣ ହେବନି ?

"ହଉ !...ତେବେ ଚାଲ—।"

ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଖାବାର ଦୋକାନ ଥିଲା । ଦୁହେଁ ସେହି ଦୋକାନରେ ପଶିଲେ ।

ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ଶେଷ କରି ଦୁହେଁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପୁଣି ବାହାରି ଆସିଲେ ବଡ଼ ରାସ୍ତାକୁ । କିଛି ବାଟ ଆଗକୁ ଯାଇ କୁମାର କହିଲା—

"ଯିବା କୁଆଡେ ?"

"କାହିଁକି ? ତମ ଭାଇ ଓ ନୂଆବୋଉ ଯେଉଁଠି ଅଛନ୍ତି ସେଇଠିକୁ ଚାଲ ନା ?"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ କହିଲା—

"ଭାଇ ନୂଆବୋଉ ? ତୁ ଜାଣିଲୁ କିପରି ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖୁଡ଼ାଏ ହସ ଅଧର ଫାଙ୍କରେ ଠାଣିଦେଇ କହିଲା—

"ସବୁ ଜାଣିଚି—। ତମକୁ ପାଇବାପାଇଁ ଏତେଦିନ ଧରି ଖୋଜି ବୁଲୁଚି—ତମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କଣ କିଛି ଖବର ମୁଁ ରଖି ପାରିନି ବୋଲି ମନେକର ?"

କୁମାର ପାଟିରେ କଥାନାହିଁ । ସେ ମୂକ, ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଅନାଇ ରହିଛି । ମନରେ କେତେ କଥା—

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା'ହାଲେ କାମ୍ପ ସାଙ୍ଗରେ ଛପି ରହିଲା ପରି ପଛେ ପଛେ ରହି କୁମାରର ସମସ୍ତ ଖବର ଠିକ୍ ଜାଣି କରି ସବୁ ରଖିଛି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ଏଇ—। ଜଣେ ସାଧାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଝିଅ । ସେ ଯେ ନିଜକୁ କୁମାର ପାଇଁ ସର୍ବସ୍ୱ ତ୍ୟାଗକରି ବୁଲୁଛି ।—

ଆଗକୁ ଆଉ କିଛି ଭାବି ପାରିଲାନି କୁମାର । ମନଭିତରେ ତାର ଲକ୍ଷ୍ମୀପ୍ରତି ଗଭୀର ସ୍ନେହ । ବର୍ତ୍ତମାନ କୁମାରର ପ୍ରଧାନ ଚିନ୍ତା— କପରି କେଉଁଠି ସେ ତାର ସୁଖର ସଂସାର ଗଢିବ ।

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର ବିକଟାଳ ମୂର୍ତ୍ତି କୁମାରର ଆଖି ଆଗରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲା —।

ଚିତ୍କାର କରିଉଠିଲା କୁମାର ।—ନା—ନା ଏହା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୋଇନପାରେ ।— ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଜଣେ ଦାଗି ଅସାମୀ । ପକେଟ ମାର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରେ ।—ତା'ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ନେଇ ସେଠାରେ ସଂସାର ପାତିବ ?—ନା—ନା—ଏହା ଅସମ୍ଭବ ।

କିନ୍ତୁ ଏଇ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ! ଗୁଣ୍ଡା—ବଦମାସ ଯାହାହେଉ ନା'ସେ—କୁମାରକୁତ ଖୁବ୍ ଭଲପାଏ—ପୁଅଠୁ ବଳି ସ୍ନେହକରେ । ଅପର ଆଖିରେ ସେ ହୋଇପାରେ ଜଣେ ଦାଗି ଅସାମୀ କିନ୍ତୁ କୁମାର ପାଖରେ ନୁହେଁ ।

ଫୁଲ !—ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର ସ୍ତ୍ରୀ । ସେ କୁମାରକୁ ପ୍ରାଣଠୁ ବଳି ଭଲପାଏ ।—କୁମାର ପାଇଁ ଜୀବନ ଦେଏ କିନ୍ତୁ କୁମାର ତାଠାରୁ ଆଜି ଦୂରେଇ ରହିଛି ।—

କାହିଁକି ? କଣ ପାଇଁ ?

ସେ କଥା କହିବ ଫୁଲ ଆଉ କହିବ କୁମାର ।

ଏଣକୁ ଆଉ କୁମାର ଭାବି ପାରିଲାନି । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରଟା ତାର ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନୀରବରେ କୁମାରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା । କୁମାରର ବିବ୍ରତ ଅଉ ହତାଶ ମନ ଦେଖି, ମନରେ ତାର୍ ଦୁଃଖ ହେଲା । ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

"ଭୟନାହିଁ ! କେଉଁଠି ଆମକୁ ଆମର ନୀଡ଼ ରଚନା କରିବାକୁ ହେବ ମୁଁ ଠିକ୍ କରି ରଖିଛି ।—"

ହତାଶ ହୃଦୟରେ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର ଆଣି କୁମାର କହିଲା ।

"କେଉଁଠି ?"

"ମୋର ଜଣେ ସାଙ୍ଗ ଅଛି—ତାଙ୍କରି ଘରେ ।—"

"ସାଙ୍ଗ ଅଛି ?"

"ହଁ ! ତମକୁ ଖୋଜି ବୁଲିବା ସମୟରେ ଅଧିକାଂଶ ଦିନ ସେଇଠି ଯାଇ ବିଶ୍ରାମ କରେ ।"

"ଅଉ୍ କିଏ ଅଛି ସେଠି ?"

"କେହି ନାହିଁ । ମୋରି ପରି ବିରହିଣୀ ସେ ।—"

କୁମାର ହସି ଉଠି କହିଲା—

"ମାନେ ?"

"ଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ମାନେ ? କୁମାର ବିଚ୍ଛେଦରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେପରି ବିରହିଣୀ—"

"ସିଏ କାହା ବିଚ୍ଛେଦରେ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ କହିଥିବି— ।"

"ସାଙ୍ଗଟିର ବୟସ କେତେ ହେବ ?"

"କାହିଁକି ?"

"ବିରହ କଥାଟା ଶୁଣି ଭାବୁଚି... ।"

"କଅଣ ?"

"କେତୋଟି ବସନ୍ତ ବଢିଲେ ମନରେ ବିରହ ଧାରେ ।"

ମୃଦୁ ହସି ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ବସନ୍ତ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦେହ ମନରେ ଉଙ୍କିମାରେ ।"

"ତଥାପି ବୟସର ଗୋଟାଏ ସୀମା ।"

"ମୋ ସାଙ୍ଗ ବୟସକୁ କଣ ସେ କଥା ଜଣାଯିବ ?"

ମୁରୁକିହସା ଦେଇ କୁମାର କହିଲା—

"ତଥାପି କଳନା କରି ଯାଇପାରେ— ।"

"ସ୍ତ୍ରୀ ଜାତିଟା ସବୁ ସମୟରେ ଯୁବତୀ । —ପଚିଶ ଟପିଲେ ବି ଯୌବନ ଠିକ ଥାଏ ।

"ଦେଖିବାକୁ କପର ?"

"ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ମୋହିନୀ ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଥାରୁ କୁମାର ପରିଷ୍କାର ବୁଝି ପାରୁଥିଲା—ସାଙ୍ଗଟି ତା'ର ନିଶ୍ଚୟ ସୁନ୍ଦରୀ । ତେବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ନେଇ ସେଠାରେ ରହିବା କେତେ-ଦୂର ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ହେବ, ଏଇ କଥାକୁ କୁମାର ବାରମ୍ବାର ଭାବୁଥିଲା ।

ଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଚାଲ !—ବିଳମ୍ବ ଆଉ କାହିଁକି ?"

"କେଉଁଠାକୁ ?"

"ସାଙ୍ଗ ବସାକୁ !"

"ସାଙ୍ଗ ନା ସଙ୍ଗିନୀ ।"

"ତମର କନ୍ଯା ନୁହେଁ ।"

କୁମାର ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲା । ଏ ହସ ଯେପରି କନ୍ଦ ହେବାର ନୁହେଁ । ପ୍ରାଣଖୋଲା ହସ । ...ଏ ହସ ଭିତରେ ଥିଲା ପରିହାସ ମିଶ୍ରିତ ମାଦକତା ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁଣି କହିଲା—

"ଏପରି ହେଉଛି ଯେ…?"

ଧୀର ଗଳାରେ କୁମାର କହିଲା—

"ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁନିଆର ଲୋକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା ବଡ଼ କଷ୍ଟ। ଭୁଲ ଚୋରା ସାଙ୍ଗ ବସାରେ ଆମର ସାଂସାରିକ ଜୀବନର ବସା ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ମତେ କହୁଚ, କିନ୍ତୁ…।"

"କିନ୍ତୁ କ'ଣ କୁମାର ?"

ନିରବ ରହିଲା କୁମାର। କ'ଣ ବା ସେ ଏ କଥାର ଉତ୍ତର ଦେବ ? କପରି ସେ ମୁହଁ ଖୋଲି କହିବ—ଫୁଲ ତାକୁ ତା'ର ଅନ୍ତରର ସର୍ବସ୍ୱ ଦେଇ ଭଲପାଏ। ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜଣେ ନାରୀ। ଆଉ ଫୁଲ ବି ନାରୀ…। ଜଣେ ନାରୀ ତା'ର ପ୍ରେମିକକୁ ଆଉ ଜଣେ ନାରୀ ଯେ ଭଲପାଏ—। ଏଇ କଥାକୁ ଯଦି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଗରେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବେ କହି ଦିଆଯାଏ, ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅନ୍ତର ନିଶ୍ଚୟ ରାଗ ଆଉ ହିଂସାରେ କୁହୁଳି ଉଠିବ। କୁମାର ଉପରେ ଆସିବ ତା'ର ଅଭିମାନ। ଏହି ଅଭିମାନ ଯେତେବେଳେ ତିକ୍ତତାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ…ସେତେବେଳେ ପରିଣାମ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ରୂପନେଇ ଠିଆ ହେବ…।

ସେତେବେଳେ ?—

ଉପାୟ ଆଉ ବା କ'ଣ ? ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆସିବ ବିଚ୍ଛେଦର ଯାଲ। ଡାଇଭୋର୍ସ—ଛାଡ଼ପତ୍ର।

ହିନ୍ଦୁକୋର୍ଡ ବଳରେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷର ସମାନ ଅଧିକାର ଅଛି। ଯେଉଁ ପକ୍ଷ ହେବ ଅନ୍ୟାୟ, ସେହି ପକ୍ଷରୁ ଅପରପକ୍ଷକୁ କରିବ ଶାସ୍ତି ବିଧାନ।

କିନ୍ତୁ କୁମାର ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପରେ ଗ୍ରହଣ କରିଚି ?

ଏଥିରେ ଅଉ ସନ୍ଦେହ କେଉଁଠି ରହିଲା ? ବେଦୀ ଉପରେ ବର-କନ୍ୟା ବସି ନାହାନ୍ତି ସତ—ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଶୁଭ ଦିନର ଲଗ୍ନ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇନି ସତ—ବେଦୀ ଉପରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମନ୍ତ୍ର ପଢିନି, ଏ କଥା କେହି ସ୍ୱିକାର କରିବନି । କିନ୍ତୁ ଅଦୃଶଙ୍କଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ଯେଉଁ ମାଳା ବଦଳ ହେଲା—ଏହାକୁ କ'ଣ ମିଛ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ ଦେଇହେବ ?

ନା-ନା ଏ କଥା ହୋଇପାରେନା ? ଧର୍ମକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି, କୁମାର ଅଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମାଳା ବଦଳ ହୋଇଛି । ···କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀର ସ୍ୱାମୀ ଅଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହେଉଚି କୁମାରର ପତ୍ନୀ ।

ଭାବୁକ ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଚି । କୁମାର ନୀରବ—ନିଷ୍ପନ୍ଦ—।

ଥରିଲା ଗଲାରେ ପୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"କ'ଣ ଭାବୁଚ...?"

କୁମାର ବାସ୍ତବ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରିଆସି ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା—

"ନା-ନା, ଏହା କଦାପି ହୋଇ ପାରିବନି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ମୁଁ ତୋ'ର ସାଙ୍ଗ ବସାରେ ରହିବ ନାହିଁ ।"

ଧୀର ଗଲାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

ଦୁନିଆଁ ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ଥାନ ଟିକିଏ ତ ପୁଣି ମିଳେନା...?"

ମୁହଁ ଭିତରେ ଶୁଖିଲା ହସ ଟିକିଏ ଟାଣି କୁମାର କହିଲା—

"ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ଥାନ ଅଛି । ଆମକୁ କ'ଣ ମିଳିବନି···? ଏଇ ଭିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରୁଚୁ ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? ଏମାନେ ତ ପୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ରହିଚନ୍ତି ? ଆମେ କାହିଁକି ନ ରହିବା ?"

"ତମେ କ'ଣ କହିବାକୁ ଚାହଁ···ଏହି ଭିକାରୀମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ଆମର ସଂସାର ବାନ୍ଧି ରହିବା ?"

"କେତେକଥା ସେହିପରି ।"

"ତମର କହିବାର ଭଙ୍ଗୀ ଯେ କ'ଣ, ମୁଁ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନି !"

"ବୁଝିଲେ ବା କ'ଣ ହେବ ?"

"ତଥାପି ଶୁଣି ଯେ ଖୁସି ହେବନି—ଏ କଥା ନିଶ୍ଚିନ୍ତ କୁହେଁକି ?

କୁମାର ହସି ଉଠି କହିଲା—

"ମୋର ମନ କହେ କଣ ଜାଣୁ ଲକ୍ଷ୍ମି ?—ମନ କହେ—ଆମ ଭିତରେ ମାୟା ମମତାର ମୋହ ଅଛି—କିନ୍ତୁ ତାର କୌଣସି ବନ୍ଧନ ନାହିଁ । ପଞ୍ଜୁରୀ ଭିତରୁ ପକ୍ଷୀ ମୁକୁଳି ଯେପରି ମୁକ୍ତ ଆକାଶରେ ବିଚରଣ କରେ—ଯେଉଁଠି ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ସେହି ଡାଳରେ ବିଶ୍ରାମ ନିଏ ...ପୁଣି ସେ ନୀଳ ଆକାଶରେ ମନର ଖିଆଲରେ ଉଡ଼ି ବୁଲେ । ଆମର ଜୀବନ ହେବ ଠିକ ଏଇ ଉଡ଼ା ଚଢ଼େଇ ପରି । ଆମେ ହେବା ମୁକ୍ତ । ...ସଂସାରର କୌଣସି ନିବିଡ଼ ବନ୍ଧନ ଯେପରି ଆମକୁ ସ୍ପର୍ଶ ନ କରେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୁକୁ ଭିତରୁ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସଟିଏ ପକାଇ କହିଲା—

"ଏତେବେଳେକେ ତମ କଥାର ରହସ୍ୟ ବୁଝିଲି ।—ମୁଁ ଯାହା ଭାବୁଥିଲି—ଠିକ ତମେ ସେହିକଥା ଭାବୁଛ କି ନା, ସେ କଥାର ପ୍ରମାଣ ପାଇ ମନରେ କି ଯେ ଆନନ୍ଦ, ତାହା ଭାଷାରେ କହି ପାରିବନି ।"

କୁମାର ମୃଦୁ ହସି କହିଲା—

"କ'ଣ ଭାବୁଥିଲୁ ଶୁଣେ ?"

"ଏଇ ଉଡ଼ା ଚଢ଼େଇ ପରି ଆମେ ହେବା ମୁକ୍ତ...।"

"ପାରିବୁତ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

"ତମେ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ଖୁବ୍ ପାରିବି ।—ଭଲଭାବେ ଜାଣ କୁମାର ! ମୋ ବାପ ମାଆର ଏକମାତ୍ର ଝିଅ ମୁଁ । ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଗଢ଼ି ପାରିଛି । ଦୁନିଆଁକୁ ଚହିଁଲା ପରି ଚେତନା ମଧ୍ୟ ମୋର ଆସିଛି । ବାପ ମା ମୋର ସ୍ୱର୍ଗପୁରରେ ଅଛନ୍ତି । ମୋ ପାଇଁ ଯାହା ଟଙ୍କା ସାଇତି ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି ସେହି ଟଙ୍କାରେ ସାରା

ଜଗତଟା ଘୂରି ବୁଲିଲେବି ଟଙ୍କାର ଅଭାବ ରହିବନି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଯାଉ ।—”

କୁମାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ କହିଲା—

“ଏବେ କଣ ତୁ କହୁଚୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? ମଉସା ମାଉସୀଙ୍କ ଠାରୁ ସମ୍ପର୍କ ତୁଟେଇ ଦେବେ—ତେବେ କଣ ତୁ ସ୍ୱାଧୀନ ? ମୁକ୍ତ ଆକାଶର ବିହଙ୍ଗୀ ତୁ ?”

ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

“ବାପା ମାଆ ଯଦି ବଞ୍ଚିଥାନ୍ତେ—ତୁମକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ତମରି ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଏପରି କଣ ଅନ୍ଧ କନ୍ଦ ଘୁରି ବୁଲୁଥାନ୍ତି ?”

“ଘରଦ୍ୱାର ତ ପୁଣି ଅଛି ! ସେଇଠି ଯାଇ ରହିଲେତ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ?

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରୁମାଲରେ ଲୁହପୋଛି କହିଲା—

“ସେବୁ ବିକ୍ରୟ କରି ଦେଇଚି । ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଜମାଅଛି ।

ଧୀର ଭାବରେ କୁମାର କହିଲା—

“ତେବେ ଯିବା କୁଆଡେ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର କଥାର ଉତ୍ତରଦେଲା—

“ଯେଉଁଆଡେ ତମର ମନ ଚାହିଁବ—।”

ଦୁହେଁ ପୁଣି ଷ୍ଟେସନକୁ ଆସିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଦଶ ଘଣ୍ଟା ବାଜିଯାଇଥିଲା । ପୁରୀ ଏକ୍‌ସପ୍ରେସ ଆସିବା ଆହୁରି ଡେରି ଅଛି

ଟ୍ରେନକୁ ଅପେକ୍ଷାକରି ଦୋ'ହେ ମୁକ୍ତ ଆକାଶର ବିହଙ୍ଗ ଓ ବିହଙ୍ଗୀ ବସିରହିଲେ ।

—ତିନି—

ପୁରୀ ଏକ୍‌ସପ୍ରେସର ପ୍ରଥମ ଡବାରେ ଦୁଇଟି ଲୋକ ।

ଜଣେ ପୁରୁଷ, ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ।

କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଟ୍ରେନ ଚାଲିଛି କଲିକତା ଅଭିମୁଖରେ । ରାତି ବାରଟା ହେବ । ନୀଳ ଆକାଶରେ ତାରା ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ବୁଝି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଚନ୍ଦ୍ର ଆକାଶର ଶୋଭା ବଢ଼ାଉଛି । କେତେ ନଦ-ନଦୀ, ବୃକ୍ଷ, ପାହାଡ଼ ଅତିକ୍ରମ କରି ଛୁଟି ଚାଲିଛି ପୁରୀ ଏକ୍‌ସପ୍ରେସ ଅସଂଖ୍ୟ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ଡବାରେ ଗହଳ ଚହଳ କ୍ରମଶଃ କମି ଆସିଛି । ପ୍ରଥମଶ୍ରେଣୀ ଡବାଟିରେ ଆଉ କେହି ନାହିଁ । ନୀରବରେ ବସି ରହିଛି କୁମାର । ପାଖକୁ ଲାଗିକରି ବସିଛି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ କୁମାର କହିଲା—

"ଚଣ୍ଡୀ ମଣ୍ଡପର ଦୃଶ୍ୟ କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର କାନ୍ଧ ଉପରେ ନିଜର ମୁହଁଟି ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ଏହା ଜୀବନ ସାରା ମନେ ପଡ଼ିବ—ଭୁଲି ହେବନି ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଚିବୁକ ଦୁଇଟି ଟିପିଦେଇ କୁମାର କହିଲା—

"କଟକଚଣ୍ଡୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ଆମର ହୋଇଛି ମାଳା ବଦଳ । ଧର୍ମକୁ ଆଗରେ ଥୋଇ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ସ୍ୱାମୀ, ସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଇ । ଆଜି ଆମର ମଧୁଶଯ୍ୟା··· । ଏହି ପୁରୀ-ଏକ୍‌ସପ୍ରେସର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ଡବା ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ବାସରଘର··· ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚନ୍ଦ୍ରୟରେ କୁମାର କୋଳରେ ଢଳପଡ଼ି ପଲକ ଦୁଇଟି ଢାଙ୍କି ଦେଇଛ । କୁମାର କଥା କହିବାର ଉଙ୍ଗରେ ଯେପରି କୁହୁକ ଥିଲା ପରି ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା । ତନ୍ଦ୍ରା ବଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠରେ ସେ କହିଲା—

"କହିଯାଅ—ଦୁନିଆର ଯେତେ ଭଲ କଥା ଅଛରେ ମୋତେ ଶୁଣାଅ···ମୁଁ ଏହିପରି ତୁମର କୋଳରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ଶୁଣୁଥିବ ।"

କୁମାର ଦୁଇ ବାହୁରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଉଡଆଣି କହିଲା—

"ଅଜ ଗ୍ରଭଠା କଛି କହିବାର ନାହିଁ । ...ଦୀର୍ଘ ଦନ ଧରି ଯେଉଁ ବଚ୍ଛେଦ ପ୍ରାଣ ଦୁଇଟି ମିଳନ-ସାଗରେ ସନ୍ତରଣ କରିବା ପାଇଁ ଛଟିଳ ବକଳ ହେଉଥିଲେ, ତା'ର ସୁଯୋଗ ଅସିଛ—ପିପାସିତ ପ୍ରାଣ ଦୁଇଟିର ମିଳନ ସଙ୍ଗୀତ ଅଜ ବୀଣାର ତାନରେ ଝଙ୍କାର ତୋଳବ—ନୀରବରେ ଖାଲି ଅମେ ଅସ୍ୱାଦନ କରିବା ।"

ମୃଦୁ ହସି ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଏଯେ କବମାନଙ୍କ ଭାଷା···ତମ ଅନ୍ତରରେ କପରି ସ୍ଥାନ ପାଇଲା ପ୍ରିୟତମ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅଧର ଅଗ୍ରରେ ନଜର ଅଧରଟି ମିଳେଇ ଦେଇ କୁମାର କହିଲା—

"ମନର ଭାବକୁ ଯିଏ କଲମ ମୁନରେ ପ୍ରକାଶ କରେ, ପ୍ରକୃତରେ ତାକୁ କବ କହନ୍ତି...। ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଭାବ ଅସିଛ ତାହା ଅଜ ତୋ ଆଗରେ ମୁଁ ପ୍ରକାଶ କଲି । ଏହା କବ ଗୁରୁଗିରି ଚେଷ୍ଟା ମାତ୍ର ।"

ଅଳସ ଅଖିପତା ମେଲି କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"କୁମାର !"

"କ'ଣ କହୁଛ ?"

"କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ତମେ···?"

"ଏ କଥା କଏ କହିଲା···?"

"ମୁଁ କହୁଛି !"

"ମିଛ କଥା—।" ମୋ'ର ମନେ ହୁଏ ମୋ'ଠୁଁ ଅସୁନ୍ଦର, ବେଇମାନ ଏ ଦୁନିଆରେ ଦ୍ୱିତୀୟ କେହି ଅଛି ବୋଲି । ନିଜକୁ ପ୍ରତାରିତ କରିଛି । ତୋ' ପରି ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଛାଡ଼ି ମୁଁ ଭୁଲ ବାଟରେ ନିଜକୁ ପରିଚାଳିତ କରିଥିବାର ଫଳ ଆଜି ହାତେ ହାତେ ପାଇଛି ।"

କୁମାର ମୁହଁରେ ହାତ ଦେଇ ଅଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଥାଉ—ଆଉ ମୁଁ ସେ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁନା । ଅତୀତ ଅତୀତରେ ମିଶିଯାଉ ।"

"ନାଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଯେଉଁ ଭିତରେ ଏ କଥା ଲୁଚେଇ ମୋ'ର ବୋଝ ବଢ଼େଇବାକୁ ତୁ ଚେଷ୍ଟା କରନା । ହୃଦୟର ସମସ୍ତ ବେଦନା ଆଜି ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ କହିବାକୁ ଚାହେଁ···।"

"ଛି ! ଏତକ ଅମାନିଆ ଆଉ ହୁଅନ ତମେ । ଅତୀତର କେତେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିଛ ମୋ ଆଗରେ କହି ଦେଲେ ଲାଭ ନାହିଁ । ଶୁଣିବାକୁ ମୋ'ର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଥିଲେ ସିନା ଶୁଣିବି ?"

"ତଥାପି ମୋତେ କହିବାକୁ ହେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀ !"

"ନାଁ, ମୁଁ ଶୁଣି ପାରିବିନି—।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଦୁଇବାହୁ କୁମାରକୁ ଯାବୁଡ଼ି ଧରିଲା । କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରକୁ ମାଦକଭରା ଆଖିରେ ଅନାଇଁଛି । 'ଓଠ ଦୁଇଟି ତା'ର ଥରି ଉଠୁଥିଲା । କୁମାର ଆବେଗରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ନିଜ ଛାତି ଉପରକୁ ଟାଣି ଆଣି ନିଜର ଅଧର ସଙ୍ଗରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅଧର ମିଳେଇ ଦେଲା । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପଲକ ଢାଙ୍କିହୋଇ ଆସୁଥିବା ସମୟରେ ପୁରୀ-ଏକ୍ସପ୍ରେସ ଟ୍ରେନ ଭୟଙ୍କର ଗର୍ଜନ କରି ଆଗକୁ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ମାଡ଼ି ଚାଲିଥିଲା···।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ଗାଡ଼ି ଆସି ହାଓଡ଼ା ଷ୍ଟେସନର ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଅସଂଖ୍ୟ ଯାତ୍ରୀ ନିଜର ଜିନିଷପତ୍ର ଧରି ଡବା ଭିତରୁ ପଦାକୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ମନ ଆନନ୍ଦରେ ନିଜ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳକୁ ଯାଉଥାନ୍ତି ।

ଡବା ଭିତରୁ କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବାହାରି ଆସିଲେ ।

ଭିଡ଼ରେ ତୁମେ ହଜିଯିବ, ମୋ' ହାତ ଧରି ଆସ—।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଏ ଜନ-ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଆମେ କୁଆଡ଼େ ଯିବା ?

ମୃଦୁ ହାସ୍ୟରେଖା ଟିକିଏ ମୁହଁରେ ଫୁଟାଇ କୁମାର କହିଲା—

"ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ତରଙ୍ଗ । ···ସେହି ଅସଂଖ୍ୟ ତରଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗରେ ଆମେ ଦୁଇଟି ତରଙ୍ଗ ନିଶ୍ଚୟ କୂଳରେ ଲାଗିବା—ଭୟ ନାହିଁ । ଆଗକୁ ପାଦ ପକାଇ ଚାଲ—।"

ଦୁହେଁ ପ୍ଲାଟଫରମର ବାହାରକୁ ଆସିଲେ । ରାସ୍ତା ଉପରେ ଅବିରତ ଟ୍ରାମ, ବାସ, ରିକ୍ସା, ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି, ଟେକ୍ସି ଚାଲି ଯାଉଛି । କୁମାର ହାତ ଉଠାଇ ଗୋଟିଏ ଟେକ୍ସିବାଲାକୁ ଡାକିଲା । ଟେକ୍ସିବାଲା ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଟେକ୍ସି ଛିଡ଼ା କରାଇ କହିଲା—

"କାହାଁ ଯାଏଙ୍ଗେ ବାବୁ ?"

"ଏଠାରେ ଦୁଇ ଅଧମ ରହିବାଭଳି ହୋଟେଲ କେଉଁଠି ଅଛି— ନେଇଚାଲ ଆମକୁ ।"

ଟେକ୍ସିବାଲା ପଞ୍ଜାବୀ ଥିଲା । ବୁଝିଲା ଯେ ଏମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଲୋକ । କଲିକତାରେ ନୂଆ । ନିଶରେ ହାତମାରି କହିଲା—

"ଓ··· ଅଚ୍ଛାଲୋକ ହୋଟେଲ ମେ ଯାଏଙ୍ଗା ? ଅଚ୍ଛା ଚଲିଏ ବାବୁଜୀ ।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଟେକ୍ସିର ପଛ ସିଟ୍‌ର ଦରଜା ଖୋଲି ଭିତରକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇଲେ ।

କୁମାର ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଟେକ୍ସି ଭିତରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଟେକ୍ସି ହାଓଡା ପୋଲ ଉପର ଦେଇ ଛୁଟି ଚାଲିଲା କୌଣସି ଏକ ହୋଟେଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ।

କଲିକତା ସହର—ବଗିଚ ବଗିଚ ବସ୍ତି—ଅସଂଖ୍ୟ ଜିସିମର ମଣିଷ । ଧନୀ—ଦରିଦ୍ର । ବଡ଼ ବଡ଼ କୋଠାଘର । ସବୁ କଥାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏ ସହରକୁ ଦେଖିଲେ ମନ ପୁରିଉଠେ—ଭୋକ-ଶୋଷ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ ।

ଏଠି ନାହିଁ କ'ଣ ? ···ସବୁ ଅଛି । ପବିତ୍ର ଗଙ୍ଗାନଦୀ କଳ କଳ ନାଦରେ ବହି ଚାଲିଛି । କାଳୀ ମାଙ୍କ ମନ୍ଦିର, ପରେଶନାଥ, ବେଲୁଡ଼ ମଠ, ସବୁ ଅଛି । ଏଠାରେ ପୃଥିବୀର ସବୁ ଲୋକେ ବାସ କରନ୍ତି । ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ସିଟି ସେ । ପୃଥିବୀର ତୃତୀୟ ସହର ବୋଲି ଗଣ୍ୟ ।

ସବୁ ଦେଶ — ସବୁ ଜାତିର ଲୋକେ ଏଠାରେ ରହନ୍ତି । ଜିସିମ ଜିସିମର ଭାଷା ।···କେତେପ୍ରକାର ରଂଗ ଢଂଗ ଦେଖିଲେ ଆଖି ଝଲସି ଉଠେ । ଏଠାରେ ନାହିଁ କଣ ?...ସବୁ ଅଛି—

ଦିନ ଦିପହରେ ଏଠାରେ ପକେଟମାର ହୁଏ । ଲୋକେ ମଦ ଖଟିରେ ପଶି ମଦ ପିଅନ୍ତି···ହୋଟେଲ ମାନଙ୍କରେ ବଲ୍‌ଡ୍ୟାନ୍‌ସ ହୁଏ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଖୋଲାପଡିଆରେ ଯୁବକ ଯୁବତୀ ହାତରେ ହାତ ଛନ୍ଦି ବୁଲନ୍ତି ।...ଧପ୍‌ବାଜି...ଜୁଆଚୋରି···ବେଇମାନରେ ସହରଟା ପୂରି ରହିଛି ।...ଭଣା ଅଧିକେ ପ୍ରତି ସହରରେ ଯାହାହୁଏ—ଏଠାରେ ତାହାହିଁ ହେବାର କଥା ।

ଟେକ୍ସିବାଲା କେତେ ଗଳି, କେତେ ଲମ୍ବା ଓସାରିଆ ରାସ୍ତା ବୁଲାଇ ଯେତେବେଳେ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଏଭେନ୍ୟୁସ୍ଥ ଏକ ହୋଟେଲ ପାଖରେ ଟେକ୍ସି ଠିଆ କଲେ—ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା'ର ହାତବନ୍ଧା ଘଣ୍ଟାକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସହର ଭାଇ ? ଷ୍ଟେସନରୁ ଏ ହୋଟେଲକୁ ଆସିବାକୁ ଆମକୁ ଅଢେଇଘଣ୍ଟା ସମୟ ଲାଗିଲା ?

"ଧୀର ଗଳାରେ କୁମାର କହିଲା—

"କଲିକତା ରାସ୍ତା ଘାଟ ଚିହ୍ନିବା ଆମ ପକ୍ଷରେ କଷ୍ଟ, ଯେହେତୁ ଏ ସହରରେ ଆମେ ନୂଆ ।"

ହୋଟେଲର ମେନେଜର ଟେକ୍ସି ପାଖକୁ ଆସି କହିଲା—

"ଅପ୍‌ନାରା କି ହୋଟେଲେ ଥାକ୍‌ବେନ୍ ?

କୁମାର କହିଲା—

"ଅଜ୍ଞା ହଁ, ଆମର ଗୋଟିଏ ଘର ଦରକାର ।—"

ମ୍ୟାନେଜର ଚାକରକୁ ଡାକିଲେ ଜିନିଷ ପତ୍ର ନେଇ ଯିବାପାଇଁ । ଚାକର ଆସି ଦେଖେତ ଜିନିଷ ପତ୍ର ବିଶେଷ କିଛି ନାହିଁ । ସାମାନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ସୁଟ୍‌କେସ୍ ।

କୁମାର ଟେକ୍ସି ବାଲାକୁ କହିଲା—

"ଭଡ଼ା କେତେ ?

ପଞ୍ଜାବି ଟେକ୍ସିବାଲା ଟେକ୍ସିର ମିଟର ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢାଇ କହିଲା—

"ମିଟର ଦେଖିଏ ନା—ବାବୁଜୀ ?"

କୁମାର ଟେକ୍ସି ମିଟର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା । ସାତଟଙ୍କା ଚଉଦ ଅଣା । ମନେ ମନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ସେ ।...

ହୋଟେଲ ମେନେଜର ପଚାରିଲେ—

"କୋଥେକ୍ ଏସେଛେନ୍ ଆପ୍‌ନାରା—?"

"ହାଓଡ଼ା ଷ୍ଟେସନ ଠାରୁ ।..."

"ଏତ ଭାରି ଅନ୍ୟାୟ !—ଏ'ଡ୍ରାଇଭର ହାଓଡ଼ା ଷ୍ଟେସନସେ... ହିୟାଁତକ୍ ଏତନା ଭଡ଼ା କୈସେ ହୋ ସକ୍‌ତା ହୈ ?"

ଟେକ୍‌ସିବାଲା ହୋଟଲ ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କୁ କହିଲା—

"ବାବୁଜି ! ହାମ୍ ବହୁତ ହୋଟେଲ ଏନ୍ ଲୋକକୋ ଘୁମାୟା, ଲେକିନ୍ ଠିକ୍‌ସେ ନାମ୍ ନେହିଁ ବତାନେ ସକା...ହମ୍ କ୍ୟା କରେଗା ?

କୁମାର କହିଲା—

ଛାଡନ୍ତୁ ଅଚ୍ଛା !...ଟେକ୍‌ସିର ଭଡ଼ା ଆମେ ଦେଇ ଦେଉଛୁ ।..."

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କୁମାର ଦଶଟଙ୍କାର ଖଣ୍ଡେ ନୋଟ ଡ୍ରାଇଭର ହାତକୁ ଦେଇଦେଲା । ଡ୍ରାଇଭର ଭଡ଼ା କାଟି ଅବଶିଷ୍ଟ ଟଙ୍କା କୁମାର ହାତକୁ ଫେରାଇ ଦେଇ ଗାଡ଼ି ନେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ମ୍ୟାନେଜର କହିଲା—

"ଏରା ବଡ଼ ବଦ୍‌ମାସ ! ଆପ୍‌ନି ଯାନେନ୍‌ନା...ନୂତନ ଲୋକ୍ ଦେଖ୍‌ଲେ ଏରା ବଡ଼ ଠକାଏ...ବେଟା ପଞ୍ଜାବୀ ତୋ ।..."

କୁମାର ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କିଛି କହିଲେନି, ଖାଲି ଟିକିଏ ହସିଦେଲେ ମାତ୍ର ।...

ମ୍ୟାନେଜର ସେମାନଙ୍କୁ ହୋଟେଲ ଭିତରକୁ ନେଇ ଗଲା । ଚାକରକୁ କୋଠରୀ ଚାବି ଦେଇ କହିଲା—

"ଦୋତାଲା ପନ୍ଦର ନମ୍ବର ଘର ଏଦେରେ ଜନ୍ୟ ଖୁଲେଦାଓ ।—"

ଚାକର ସାଙ୍ଗରେ ଦୁହେଁ ଦତାଲାର ସେହି ପନ୍ଦର ନମ୍ବର ଘରକୁ ଆସିଲେ । ଚାକର ଚାବି ଖୋଲିଦେଇ ଚାଲିଗଲା, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ କୁମାର ଦୁହେଁ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ ।

ଘର ଶ୍ରେଣୀର ବଡ଼ ନହେଲେ ବି ମଧ୍ୟମ ଧରଣର । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଶୋଇଲା ଭଳି ଗୋଟିଏ ଖଟ । ଘର ପାଖକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୋର ରୁମ୍ । ସେଥିରେ ଗାଧୋଇବା ପାଇଁ ଜଳ, ପାଇଖାନା ଅଛି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘରର ଚାରିଆଡ଼େ ଆଖି ବୁଲାଇ କହିଲା—

"ଖୁବ୍ ଭଲ ଘରଟିଏ ପାଇଗଲେ ।..."

କୁମାର କହିଲା—

"ଏହେଲା କଲିକତା ସହର—ଭଲ ହୋଟେଲ୍ ପାଇବା ବଡ଼ କଷ୍ଟ । ବାହାର ଲୋକ ଏଠି ବେଶି ।—"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇପଡ଼ି ଅଳସ ଭାଂଗୁ ଭାଂଗୁ କହିଲା—

"ବଡ଼ କ୍ଳାନ୍ତ ।...ରାତି ଗୋଟାକ ଟ୍ରେନରେ ଅନିଦ୍ରା କଟେଇଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ କରିଯାଉ ।—"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କୁମାର କହିଲା—

"ଏ କଅଣ କଥା ? ବାଥରୁମକୁ ଯାଇ ଶୀଘ୍ର ଗାଧୋଇ ନିଅ ।... ଆମକୁ ବାହାରିବାକୁ ହେବ ସେ...?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁହଁ ଫୁଲେଇ ଅଭିମାନ ଭରା ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଆଜି ଅଉ କୁଆଡ଼େ ଯିବାନି ।...କାଲି ସହରଟା ବୁଲି ଦେଖିବା ।

ମୁଁ କଣ ସହର ବୁଲିବାପାଇଁ କହିଲି ? ଚଳିବା ପାଇଁ କେତେ ଜିନିଷ ପତ୍ର କିଣିବାକୁ ହେବ !"

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଯେପରି ହୋସ ଫେରି ଆସିଲା । ଧୀରହୋଇ କହିଲା—

ମୁଁ ତ ଏକବାର ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି ।..."

କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବାଥରୁମ୍‌କୁ ଚାଲିଗଲା । କୁମାର ନୀରବରେ ସେହି ଖଟ ଉପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସି ରହିଲା—

ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେତେବେଳେ ନିଜର ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷକରି ବାଥ ରୁମ୍‌ରୁ ଫେରିଆସି କୁମାର ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା, କୁମାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । କୁମାର ଏହିପରି ଚାହିଁ ରହିବାର ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଭାରି ଲଜ୍ଜା ହେଲା । ତଳକୁ ମୁହଁ ନୁଆଇଁ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

"ମତେ ଅନାଇ କ'ଣ ଏତେ ଦେଖୁଚକି ?"

"ଦେଖୁଚି ଖାଲି କୁହେଁ—ଭାବୁଚି ମଧ—।"

"କଅଣ ?"

"ମୁଁ ଭାବୁଚି ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ନୀଳ ଆକାଶର ଚନ୍ଦ୍ର ଏହି କଲିକତା ସହରର ଗୋଟାଏ ହୋଟେଲର ପନ୍ଦର ନମ୍ବର ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଲା କିପରି ?"

"ଚୁପ୍‌ ହସ ଖଣ୍ଡେ ଓଠ ଧାରରେ ଫୁଟେଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଦିନରେ ଚନ୍ଦ୍ର କିପରି ଆସିଲା ? ତମେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁନାହିଁତ ?"

"ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁନି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଏହା ମୋ'ର ବାସ୍ତବ ଅନୁଭୂତି—।"

"ହଉ, ଏଥର କବିତ୍ୱ ସେତିକି ଥାଉ । ଯିବଟି ଗାଧୋଇ ଆସିବ—।"

କୁମାର ଆଉ କିଛି କହିଲାନି । ଧୀରେ ଧୀରେ ବାଥ ରୁମକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ନିଜର ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷକରି କୁମାର ଯେତେବେଳେ ବାଥ ରୁମରୁ ଫେରି ଆସେ, ଦେଖେ ଯେ—ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଝରକା ଫାଙ୍କ ବାଟେ ରାସ୍ତାକୁ ଅନାଇ ରହିଚି । ଓଦା କେଶ ଭାର ପିଠି ତଳକୁ ଖେଳାଇ ଦେଇ ବସିଚି ସେ । କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ଦେଖୁ ଦେଖୁ କହିଲା—

"ରାସ୍ତାକୁ ଅନାଇ କ'ଣ ଦେଖୁଚୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରକୁ ଅନାଇ ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ଦେଖୁଛ, ଭଗବାନଙ୍କ ଦୁନିଆର କେତେକ ଲୀଳା-ଖେଳା—।"

"ଭଗବାନଙ୍କୁ ତୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

"ମନୁଷ୍ୟ ମାତ୍ରେହିଁ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି—ମୁଁ ଏକା ନୁହେଁ ।"

"ଭଗବାନଙ୍କୁ ତୁ ଦେଖିଛୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

"ଅନାଦି—ଅନନ୍ତ ପୁରୁଷ ସେ—ସକଳ ଘଟରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ତାଙ୍କର ରୂପ-ରେଖ ନାହିଁ ।—ଅରୂପ ସେ—ସକଳ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ମଙ୍ଗଳମୟ···।"

"ଏ କଥାରେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ରାଜି ହୋଇ ପାରୁନି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଗରିବଙ୍କ ପାଇଁ ଭଗବାନ ନାହିଁ । ଭଗବାନ ହୋଇଛନ୍ତି ପୁଞ୍ଜିପତିଙ୍କର । ଯାହା ପାଖରେ ଗଦି ଗଦି ଟଙ୍କା ଅଛି, ଭଗବାନ ସେହିମାନଙ୍କର । ସେମାନେ ମନ୍ଦିର ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି—ହୀରା-ନୀଳା, ମୋତି-ମାଣିକରେ ମୁକୁଟ ତିଆରି କରି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପିନ୍ଧାଉଛନ୍ତି । ଷୋଡ଼ଶ ଉପଚାରରେ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ଘରେ ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି । ଗରିବ ପାଖରେ ଏ ସବୁ କାହିଁ ? ···ଲାଞ୍ଚୁଆ ଯୁଗ ଇଏ । ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଲାଞ୍ଚ ଖାଉଛନ୍ତି । କଳାବଜାର କରି ପୁଞ୍ଜିପତି ହରିନାମର ମାଳା ଗଡ଼ାଏ । ପେଟ ପୂରାଇ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ, ପେଟରେ ଓଦା କନା ଦେଇ, ଭଙ୍ଗା କୁଡ଼ିଆରେ ଗରିବ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକେ । କିନ୍ତୁ ପୁଞ୍ଜିପତିର ପୁଞ୍ଜି ବଢେ । ଗରିବ ଖାଲି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକିବା ସାର ହୁଏ । ଭୋକ ଉପାସର ଜ୍ୱାଳା ତା'ର ମେଣ୍ଟେନି । ଏଇତ ଭଗବାନଙ୍କର ବିଚାର—ଏଇତ ଭଗବାନଙ୍କର ନ୍ୟାୟ—?"

କୁମାରର କଥା ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶୁଣୁଥିଲା । କ'ଣ କହି-ବାକୁ ମୁହଁ ଖୋଲୁଥିବା ସମୟରେ ଦୁଆରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅନାଇଥିବା

ସମୟରେ ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ଭାତଥାଲି ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ମନକଥା ତା'ର ମନରେ ଅଟକି ରହିଲା ।

ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ଭାତଥାଲି ଦୁଇଟି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇଦେଇ କହିଲା—

"ଏଥର ଖାଇ ନିଅନ୍ତୁ ବାବୁ...!"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କୁମାର ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"ତମ ଘର କ'ଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ?"

"ଆଜ୍ଞା ହଁ !"

"ଏଠାରେ ଚାକିରି କରି କେତେ ଟଙ୍କା ପାଅ ?"

"ହ' ଓଳି ଖାଇ ମାସକୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ପାଏ ।"

"ମନ କ'ଣ ? କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କାତ ବସ୍ତ୍ର ଯାଉଥିବ ।"

"ହଁ ବାବୁ କୌଣସି ରକମ ଚଳିବା କଥା ।"

ପୁଷ୍ପାଶ୍ରୀ ଚାଲିଗଲା । କୁମାର ଟେବୁଲ ଉପରେ ବସି ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଡାକିଲା—

"ଆ' ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖାଇଦିଏ...!"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ତମେ ଆଗେ ଖାଇସାର । ମୁଁ ପଛେ ଖାଇବି ।"

"ଆରେ ପଛେ କାହିଁକି ? ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପାଇଁତ ଆସିଛି । ଆଉ ଡେରି କାହିଁକି ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା । କୁମାର ବାଧ କରିବାରୁ ଥାଳି ପାଖରେ ବସିଲା ।

ଦୁହେଁ ଖାଇସାରି ମୁହଁ ହାତ ଧୋଇଲେ । ଚାକର ଆସି ଅଇଁଠା ଥାଳି ଉଠାଇ ନେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରି ସାରିଲା ପରେ କୁମାର କହିଲା—

"ବଜାରକୁ ଯିବାପରି ?"

"ଚାଲ !"

ଘର ଦୁଆରେ ଚାବି ପକାଇ ଦୁଇଜଣଯାକ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ।

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଏଭେନ୍ୟୁ । ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ସିମେଣ୍ଟ ତିଆରି ରାସ୍ତା ଇଏ । ଏଠାରେ ମୋଟର କାର ଗାଉପରେ ଛୁଟିଯାଏ । ଦମଦମ ପାଖ ଠାରୁ ଏ ରାସ୍ତାଟି ଲମ୍ବି ଆସି ଚୌରଙ୍ଗି ସାଙ୍ଗରେ ମିଶି ଯାଇଛି ।—

ଏଇଟା ଚୌରଙ୍ଗି ।···ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗ ଚୌରଙ୍ଗି ଇଏ । ଏଠାରେ ଯାହା ଅଖିକୁ ଦେଖାଯାଏ—ସବୁ ନୂଆ···ଚକ୍ ଚକ୍ ।··· ଝଲସି ଯାଏ ଅଖି । ସୁନ୍ଦରୀ ରୂପସୀମାନଙ୍କର ଚାଲି...ଅହାହା··· କି ମଧୁର ଛନ୍ଦ । ହାଇହିଲ୍ ଜୋତାର ମଧୁର ଠକ୍ ଠକ୍ ଅବାଜ୍ ସାଙ୍ଗରେ ପିଠି ପଛରେ କଳା ବେଣୀର ଦୋଳଖେଳ—ଚମତ୍କାର ।··· ପୁରୁଷର ମନ ଛୁଏଁ ଛୁଏଁ ଅଳୁଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।—ନୟନ କଟାକ୍ଷରେ ଏମାନେ ପୁରୁଷ ଜାତିକୁ ବଶ୍ୟାକରନ୍ତି—ପୁରୁଷର ପୌରୁଷ ବଳପଡେ଼ ଏଇ ସୁନ୍ଦରୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ।—ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗ ଚୌରଙ୍ଗି । ଏଠାରେ ନାହିଁ କଣ ?—ସବୁ ଅଛି ।—

କୁମାର ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଛି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।

କଲିକତାର ମନୋହର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଅଖି ତାର ଝଲସି ଉଠୁଛି ।

ଧୀର ଗଳାରେ ସେ କହିଲା—

"ଅଜବ୍ ସହର ଇଏ । ଏଠାରେ ଗୋପୀ ଗୋଟିଏ କୃଷ୍ଣର ଗୋଟାଏ ।—"

ହସି ହସି କୁମାର କହିଲା—

"ଦ୍ୱାପର ଯୁଗରେ କୃଷ୍ଣ ସିନା ମାୟା ରୂପରେ ଅସଂଖ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ସାଜିଥିଲେ ? କିନ୍ତୁ ଏଇ କଳିଯୁଗରେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟିଏ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅବତାର ହୋଇ ଅସିଛନ୍ତି ଏଇ ସହରକୁ ।—"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର ହାତରେ ହାତଛନ୍ଦି କହନ୍ତି—

"କଳିଯୁଗର କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ନକଲି ।—ବାହାର ଚକ୍ ଚକ୍ ଭିତର‌ଟା ଫାଙ୍କା ।..."

ମୃଦୁ ହସି କୁମାର କହନ୍ତି—

"ରାଧା ବି କମ ଉଣା ନୁହେଁ ? ନକଲି କୃଷ୍ଣ ସାଙ୍ଗରେ ଖାପ ଖାଇଲା ପରି ଅସଲି ରାଧା ଏ କଳିଯୁଗରେ କାହିଁ ? କବିମାନେ କହନ୍ତି ଦ୍ୱାପର ଯୁଗର ରାଧାଙ୍କ ଅଧର ଠିକ ଜବାଫୁଲ ପରି । ଏ ଯୁଗରେ ଲିପ୍‌ଷ୍ଟିକ୍ ଓଠରେ ଦେଇ ଅଧର ଟହ ଟହ କରୁଥିବାର ଦେଖା ଯାଉଛି ।—"

ନାନା କୌତୁକପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭିତରେ ଦୁହେଁ ଚୌରଙ୍ଗି ରାସ୍ତାର ଫୁଟ୍‌ପାଥ ଦେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି । କେତେ ଦେଶର ନର ନାରୀ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଯୁଗଳ ଛନ୍ଦରେ ଚାଲିଯାଉଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚର ହେଉଛି ।—

ମେଟ୍ରୋ ସିନେମା ପାଖରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଭିଡ଼ । ଆଜି ଶୁକ୍ରବାର— ନୂଆ ବହି ରିଲିଜ୍ । ବାହାରେ ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ନାରୀ ଛବି—ସୁନ୍ଦର ଅତି ଲୋଭନୀୟ ।—ଜଳନ୍ତା ନିଆଁକୁ ପତଙ୍ଗ ଧାଇଁଲା ପରି ଲୋକେ ଛୁଟୁଛନ୍ତି ସିନେମା ଘର ଆଡ଼କୁ । ଅର୍ଦ୍ଧନଗ୍ନ ନାରୀର ଛବି କରୁଛି ସେମାନଙ୍କୁ ପାଗଳ । ଇଂରାଜ ବହି, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତା ଖୁବ ଆଗେଇ ଯାଇଛି । ସ୍ତ୍ରୀ-ପୁରୁଷ ଅଣ୍ଟାରେ ହାତଛନ୍ଦି—ଛାତିକୁ ଛାତି ଭିଡ଼ିଦେଇ ନାଚନ୍ତି ।—ବା ବା ଅତି ଚମତ୍କାର ।

ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମସ୍ତ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଛି ।

କୁମାର ଧୀର ଗଳାରେ କହନ୍ତି—

"ଆଗରେ ଏଇ ଯେଉଁ ବଡ଼ କୋଠା—ଦେଖି ପାରୁଚୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଗକୁ ଅନାଇଁ କହନ୍ତି—

"ସେହି ବାରନ୍ଦାବାଲା କଥା କହୁଛ ?"

"ହଁ !"

"ସେ କୋଠା କାହାରକ ?"

"କାହାର ମାନେ ? ସେ କୋଠା ସମସ୍ତଙ୍କର । ଯିଏ ପଇସା ଖରଚ କରିବ ତାର ଅଧିକାର ହେବ ଏହି କୋଠାରେ ଥିବା ସୁସଜ୍ଜିତ ମନୋହର ପ୍ରକୋଷ୍ଠ କୋଠରୀ, ଏଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ସାହୁକାର- ପୁଞ୍ଜିପତି- ଙ୍କର ନୈଶ ମିଳନ ହୁଏ । ଦୁନିଆରେ ଯେତେ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟଭିଚାର ସବୁ ଏଇଠି ଦେଖି ପାରିବ । ଦାମି ମୋଟା ଗଦି ଥିବା ଚଉକି ଉପରେ ବସି ଏମାନେ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ । କୁମାରୀ ମାନେବି ସେମାନଙ୍କର କୁମାରୀତ୍ୱ ବଳି ପକାନ୍ତି ଏହି ନୈଶ୍ୟ ମିଳନ ମଣ୍ଡପରେ । ଏଠାରେ ନାରୀର ପୌରୁଷ ବଢେ—କମେନି ।

ବଡବଡ ସିନେମା ଅଭିନେତ୍ରୀ ଯାହାଙ୍କ ଫଟୋ ବିକି ସାହୁକାର ତାର ପୁଞ୍ଜି ବଢ଼ାଏ । ସେହିମାନେ ଠିକ୍ ସ୍ୱର୍ଗର ଉର୍ବଶୀ ପରି ଦାମୀ କାରରେ ଛୁଟି ଆସନ୍ତି ଏହି ନୈଶ ମନ୍ଦିରର ମିଳନ ବେଦୀ ପାଖକୁ । ରଙ୍ଗ ପାଣିରେ ଦୁନିଆକୁ ରଂଗିନୀ ରୂପରେ ଦେଖନ୍ତି ଏମାନେ । ପ୍ଲେଟ ପରେ ପ୍ଲେଟ କୁକୁଡ଼ା ମାଂସ ଡାଷ୍ଟବିନ୍‌କୁ ଫୋପାଡି ଦିଅନ୍ତି ।—ତାହା ଭୋକିଲା ମଣିଷର ହୁଏ ଆହାର । ଡାଷ୍ଟବିନରୁ ଖଣ୍ଡେ କୁକୁଡ଼ାପାଇଁ କୁକୁର ଆଉ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଚାଲେ ତୁମୁଳ ଯୁଦ୍ଧ ।—

କୁମାର ଆବେଗରେ ପୁଞ୍ଜିପତି ଆଉ ଭୋକିଲା ମଣିଷର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ଯାଉଛି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶୁଣି ଶୁଣି ଆଖିରୁ ଲୁହ ବୁହାଉଛି ।

ରୁମାଲରେ ଆଖି ପୋଛି ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

ପୁଞ୍ଜିପତିର ପୁଞ୍ଜି ଅଛି—ସେହି ଶକ୍ତି ବଳରେ ସେ ଏସବୁ କରି ପାରୁଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଦେଶଶିକ୍ଷା ରସାତଳକୁ ଯାଉଛି ।—ଭଗବାନଙ୍କ ଦୁନିଆରେ ଏହିମାନେହିଁ କଣ ପ୍ରକୃତ ସୁଖୀ କୁମାର ?"

କୁମାର ଅଧର ଫାଙ୍କରୁ ଫିକାକିଆ ହସ ଫୁଟାଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଆମର ଏଇ ଭାରତ ଭୂଇଁ । ···ଏଠାରେ ସୁନା ଫଳେ । ମୂଲିଆ ମୂଲ ଲାଗେ । ଗୃଷ କ୍ଷେତରେ ଗୃଷି ମୁଣ୍ଡାଝାଳ ତୁଣ୍ଡରେ ମାର ଧାନ ଅମଳ କରେ, କିନ୍ତୁ ପେଟପୂରା ଦୁଇଓଳି ଖାଇ ପାରେନା କି ପିଲା କବିଲାଙ୍କୁ ଖୁଆଇ ପାରେନା । ପୁଞ୍ଜିପତିଙ୍କ ଲୋଲୁପ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃଷିର ସବୁ ପରିଶ୍ରମ ପଣ୍ଡ ହୁଏ । ଯେଉଁ ଗୃଷୀ ଧାନ ଅମଳ କଲା, ତାର ବାବି ରହେନା ରହେ ପୁଞ୍ଜିପତିର । ସେ ହୁଏ ଧାନ ଖମାରର ମାଲିକ ।

କହୁବା ମଧ୍ୟରେ ସେମାନେ ଚୌରଙ୍ଗୀ ରାସ୍ତାରେ କିଛି ଦୂର ଅସି ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ସରୁ ରାସ୍ତା ଭିତରେ ପଶିଲେ । ସାମନାରେ ଦୋକାନ । କେତେ କିସମର ଧୋତି, ଗୃଦର, ଶାଢୀ, ବ୍ଲାଉଜ ବିକ୍ରି ହେଉଛି ।

କୁମାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦୋକାନ ପାଖରେ ଅସି ଠିଆହେଲା । ଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଲୁଗା କଣିବ ପରା ? ଦୋକାନକୁ ଗ୍ଲ ।"

"କୁମାର କହିଲା—

"କ'ଣ କଣିବା ?"

"ଆଗ ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ଗ୍ଲ ।"

ଦୁହେଁ ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ପଶିଲେ । କିଛି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଦୁହେଁ ଦୋକାନ ଭିତରୁ ବାହାରି ଅସିଲେ । ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଏଥର ସିଧା ହୋଟେଲକୁ ଗ୍ଲ ।"

ସାମନାରେ ଟେକ୍ସି ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା । କୁମାର ଟେକ୍ସି ପାଖରେ ଠିଆହେବାରୁ ଟେକ୍ସିବାଲା ଗାଡ଼ିର ଦରଜା ଖୋଲି କହିଲା—

"ଆଇଏ ବାବୁଜୀ !"

ଦୁହେଁ ଟେକ୍ସି ଭିତରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ିରେ ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେଇ କହିଲା—

"କାହାଁ ଯାଏଙ୍ଗେ ବାବୁଜୀ ?"

କୁମାର କହିଲା—

"ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଏଭେନ୍ୟୁ ।"

ସେତେବେଳେ ତୀବ୍ର ବେଗରେ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଛୁଟି ଚାଲିଲା ଚୌରଙ୍ଗୀ ରାସ୍ତା ଉପରେ ।

କୁମାର ନୀରବରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ସ୍କନ୍ଧରେ ହସ୍ତ ଚାଳନ କରୁଥିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆବେଗରେ କୁମାରର ଅତି ନିକଟରୁ ଲାଗି ଆସୁଥିଲା ।...

ମନରେ କେତେକଣ ଅକୁହା କଥା ଉଙ୍କି ମାରୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଡ୍ରାଇଭରର ହର୍ଣ୍ଣ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ କରାଉଥିଲା ।

—ଚାରି—

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଏଭେନ୍ୟୁର ସେହି ହୋଟେଲର ଦ୍ୱିତୀୟ ରୁମରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ କୁମାର ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତକ୍ତପୋଶ ଉପରେ ବିଛା ହୋଇଥିବା ମୋଟା ଗଦି ଉପରେ ଶୋଇ ରହିଛି । ଦିନ ସାରା ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲି ଦେହଟା ତାର ବଡ଼ କ୍ଳାନ୍ତ ଥିଲାପରି ଜଣା ପଡୁଛି । କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଖୁବ୍ ନିକଟରେ ଗାଲରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଛି । ସେତେବେଳକୁ ରାତି ସାଢ଼େ ନଅଟା ବାଜି ଗଲାଣି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୁମରେ ଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନେ ଖାଇ ସାରି ଶୋଇବାକୁ ଗଲେଣି । ହୋଟେଲ କ୍ରମଶଃ ନିର୍ଜନ ହୋଇ ଆସୁଛି ।

ଅଳସ ଆଖିପତା ଖୋଲି ଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"କୁମାର !"

କୁମାର ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"କଅଣ ?"

"ମନେ ପଡ଼େ ସେହିଦିନର କଥା ?"

"କେଉଁ ଦିନ ?"

"ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ନିଶିରେ···ମୁଁ ଯେଉଁଦିନ ଖଣ୍ଡେ ନେଳି ରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ତୁମ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଆସିଥିଲି ଅଭିସାରିକା ବେଶରେ...। ମନେ ପଡେ ସେ କଥା—?"

କୁମାରର ପୂର୍ବ ଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା । ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ସଙ୍ଗରେ ନିଜର ଅଧର ମିଳାଇ ଦେଇ କହିଲା—

"ସବୁ ମନେ ଅଛି ଲକ୍ଷ୍ମୀ !...ସବୁ ମୋର ମନେ ଅଛି । ...ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରି ନ ଥିଲି—।"

"ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଭଲଭାବେ ଚିହ୍ନିଥିଲି । ...ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ଆଜି ତମକୁ ମୋ'ର ବାହୁ ଫାଶରେ ପାଇ ନ ଥାନ୍ତି କୁମାର ।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରକୁ ବାହୁ ବେଷ୍ଟନୀ ମଧ୍ୟରେ ଜଡ଼ାଇ ଧରିଲା—।

ମୃଦୁ ହସି କୁମାର କହିଲା—

"ମୋ ଠୁଁ ତୁ କ'ଣ ଆଶା କରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

"ମୁଁ ତମ ଠୁଁ କ'ଣ ଆଶା କରେଁ—ଏ କଥା ଜାଣିବାକୁ ଚାହଁ କୁମାର ? ଚଣ୍ଡୀ ମଣ୍ଡପରେ ଆମ ଦିଜଣଙ୍କର ମାଳା ବଦଳ ହୋଇ ସାରିଲା ପରେ ପୁଣି ପଚାରୁଚ ମତେ କ'ଣ ଚାହଁ ?"

"ତଥାପି—"

"ମୁଁ ଚାହେଁ —"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କ'ଣ କହିବାକୁ ଯାଇଁ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । କୁମାର ଆଗ୍ରହରେଁ ପୁଣି କହିଲା—

"ଋହିଗଲୁ କାହିଁକି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? କ'ଣ ଚାହୁଁ କହ ? ମୋ ପରି ଜଣେ ଛନ୍ନଛଡ଼ା—ସର୍ବହରାକୁ ପାଇ ପ୍ରକୃତରେ ତୁ କଣ ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବୁ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଥରିଲା ଗଳାରେ କହିଲା—

"ତମକୁ ଜୀବନସାଥୀ ରୂପରେ ପାଇବା ପାଇଁ କଣ କରିଚି ମୁଁ ? ସେ କଥା ଶୁଣିଲେ ହୁଏତ ତମେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବନି । ତଥାପି ମୁଁ କଣ ଚାହେଁ...? ମୁଁ ଚାହେଁ—ତମେ ସର୍ବହରା ହୁଅ ବା ବିଶ୍ୱବିପ୍ଳବୀ ହୁଅ,

ତମ ସହିତ ମୋର ପ୍ରାଣର ସଂପର୍କ ଅଛି ନିବିଡ଼—ଅତି ଗମ୍ଭୀର । ତମେ ଯେପରି ଭାବେ ମତେ ତମ ପଛରେ ଟାଣିନେବ, ମୁଁ ସେହିପରି ତମ ପଛେ ପଛେ ଟାଣିହୋଇ ଚାଲିଥିବି । ପୃଥିବୀର ଶେଷ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଦି ତମ ପଛେ ପଛେ ଟାଣି ହୋଇ ଚାଲିଥିବି—ନିଜକୁ ଭଲେ ହେଲେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିବିନି—। ତୁମର ବାହୁବନ୍ଧ ଭିତରେ ମୋର ମନ-ପ୍ରାଣକୁ ସବୁବେଳେ ବୁଡ଼ାଇ ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ କୁମାର !"

କୁମାର କହିଲା—

"ତୁ ଯାହା ଭାବୁଚୁ, ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ତାହା ନୁହେଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ !"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରକୁ ନିଜ ଛାତି ଉପରକୁ ଟାଣିଆଣି କହିଲା—

"ତୁମେ ଯେ କଅଣ ? ···ସେ କଥା ନିଜେ କଣ ଜାଣନା କୁମାର ! "

"ଯିଏ ବା ମତେ ଜାଣେ—ସିଏ ବାରବୁଲା ଛତର୍‌ା ନ କହି ଆଉ କଣ କହିବ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠିକ ଲତାଟି ପରି କୁମାର ଦେହରେ ଛନ୍ଦିହୋଇ କହିଲା—

"ତୁମେ ବାରବୁଲା ନୁହଁ କି ଛତର୍‌ା ମଧ୍ୟ ନୁହଁ—ତୁମେ ମୋର ସାଥୀ । ତୁମର ପବିତ୍ର ପ୍ରେମକୁ ମୁଁ ହୃଦୟ ଭିତରେ ସଯତ୍ନରେ ରଖିବି । ···ତୁମେ ମୋର ସୁପ୍ତ ହୃଦୟରେ ପ୍ରେମର ଝଙ୍କାର ତୋଳିବ । ତୁମେ ମୋ'ର ଦେବତା···।"

"ଆଉ ତୁମେ ?"

"ମୁଁ ? ତୁମ ହୃଦୟରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଅସ୍ଥି ମାତ୍ର । ମୋ ଆଖିରେ ଆଖି ମିଳାଇ ଦେଖ କୁମାର—ନିଶ୍ଚୟ ତମେ ବୁଝି ପାରିବ ମୁଁ କଣ ଚାହେଁ ? ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ତୁମ ଅଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଭଗବାନଙ୍କ ସଂସାରରେ ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ—ତୁମେ

ହୃଦୟ, ମୁଁ ତା'ର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗର ଅଂଶ ବିଶେଷ। ତୁମକୁ ଅବ-ହେଳା କରି ଏ ଦାସୀ ଯେ ବଞ୍ଚି ପାରିବନି କୁମାର !"

"ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଥରେ ଭାଗ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଉ—ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନରେ ଆମର ଦୁହିଁଙ୍କ ପ୍ରତି କଣ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲେ—

"ନା—ନା, ଏହା କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ କୁମାର ! ଭବିଷ୍ୟତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥିର କରି ଜାଣିଲେ—ତୁମେ ମୋର ହାତମୁଠାରୁ ପୁଣି ଖସି ଯାଇ ପାର। ଭାଗ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଦରକାର କଣ ? ଯାହା ଯେଉଁ ସମୟରେ ଘଟିବ—ହସି ହସି ଖାତି ପତେଇ ସହିଯିବା—। ମୁକ୍ତ ଆକାଶର ବିହଙ୍ଗ-ବିହଙ୍ଗୀ ପରି ଉଡ଼ି ବୁଲିବା। ବିଶାଳ ପୃଥିବୀର କେଉଁ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର କୋଣରେ ଆମକୁ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ରହିବା ପାଇଁ କ'ଣ ଥାନ ଟିକିଏ ମିଳିବନି ?

କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖରେ ଶୋଇପଡ଼ି କହିଲେ—

"ଏହିପରି ପୃଥିବୀରେ ମୁକ୍ତ ଆକାଶର ବିହଙ୍ଗ ବିହଙ୍ଗୀ ପରି ବୁଲିବା ଜୀବନ ଶେଷ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ। ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ରହିବାପାଇଁ ଥାନ ଟିକିଏ ଯୋଗାଡ଼ କରିବାପାଇଁ ଏବେ ଚିନ୍ତା କାହିଁକି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? କଣ ହେବ ଆମର ଘର ସଂସାର ? ବିବାହ ଶୃଙ୍ଖଳରେ ଆମେ ବନ୍ଧାହେବାର ଅର୍ଥ କଣ ଏଇଆ— ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୃଦୁହସି କହିଲେ—

ପକ୍ଷୀକୁ ଲୁହା ପଞ୍ଜୁରୀରେ ରଖିଲେ ପରି ଯେଉଁ ବନ୍ଧନରେ ତୁମକୁ ଅବଦ୍ଧ କରିଛି, ସେ ବନ୍ଧନ ଆଉ ଖୋଲିବାର ନୁହଁ। ମୁଁ ତମକୁ ମୋର ହୃଦୟ ପଞ୍ଜୁରୀରେ ସଦାସର୍ବଦା ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ ! ଅଚ୍ଛା ସତ କହିଲ କୁମାର ! ମତେ ସ୍ତ୍ରୀରୂପରେ ପାଇ ପ୍ରକୃତରେ କଣ ତମେ ସୁଖୀ ହୋଇଚ ?"

ମୃଦୁହସି କୁମାର କହିଲେ—

"ଆଜ ତୋ ମୁହଁରୁ ଇଏ କଣ ଶୁଣିଲି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? ଏପରି କଥା ଶୁଣି ମୋର ମନେ କଣ ହେଉଛି ଜାଣୁ ? ମୋର ମନେ ହେଉଛି— ମୁଁ ମୋର ବିବାହିତ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖେ ରହିଛି । ନିର୍ଜନ ଏଇ ହୋଟେଲ; ଦୁହେଁ ଦେହ ସାଙ୍ଗରେ ଦେହ ମିଶାଇ ଡନ୍‌ଲୁ ପୋସ୍ ଉପରେ ଶୋଇ ରହିଛୁ । ମୋର ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଚିହ୍ନ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରତ୍ୟକ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ ଭରପୁର ହୋଇ ରହିଛି । ମୋପାଇଁ ସେ ପାଗଳଣୀ ପରି ବୁଲି ମତେ ପାଇଛି । ଏପରି ଅବସ୍ଥା ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ରହିଲୁ କଣ ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇପାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନିଜର ହାତଟି କୁମାର ମୁହଁରେ ଚାପି କହିଲେ—

"ଥାଉ ଗୋ ଥାଉ ! ଅଧିକା କହି ମୋ ମନର ବ୍ୟଥାକୁ ଭାରି କରନି ।—

"ଅଚ୍ଛା ! ସତ କହିଲୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ୱାମୀ ରୂପରେ ଯାହାକୁ ବରଣ କରିଚୁ ପ୍ରକୃତରେ କଣ ମନକୁ ତୋର ମାନିଚି ?"

"ମନକୁ ନ ମାନିଥିଲେ ଆଜ ସର୍ବସ୍ୱ ତୁଚ୍ଛ ମଣି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଡ଼ାଇ ବୁଲନ୍ତିନି । ମୁଁ ଦୁନିଆରେ କଣ ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ ଜାଣ କୁମାର ?"

"କଣ ?"

"ମୁଁ ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ—ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀର ଆଦର୍ଶ ।"

"ବିଶେଷତଃ ଏ କଳିଯୁଗରେ··· ।"

"ସତୀତ୍ୱ ଆଉ ଆଦର୍ଶ ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀର ଜୟ ଗାଥା ।"

"ତୁମେ ଦ୍ୱାପର ତ୍ରେତୟା ଯୁଗ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ଚାହୁଁ ।—"

"କଳି ଯୁଗରେ ନୂତନ କାବ୍ୟ ରଚନା କରି କେଇଜଣ ଆଦର୍ଶ ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲେଇଚନ୍ତି ?"

"ତଥାପି ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ବନ୍ଧନକୁ କେହି ଭାଙ୍ଗି ଦେବନି ?"

"କଳି ଯୁଗରେ ଆଦର୍ଶ ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ନକହି ଖାଲି ମାନବ ମାନବୀ କହିଲେ କଣ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ?"

"ତଥାପି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯେ ହେବ ସ୍ୱାମୀ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି— ।"

ଭାରି ଗଳାରେ କୁମାର କହିଲା—

"ଆଉ କହି ପାରିବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? ଆମ ଦୁଁହଙ୍କର ଏଇ ପରିଚୟ କେବେ ଠାରୁ ?"

ମୃଦୁହସି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଉତ୍ତର କଲା—

ପୂର୍ବ ଜନ୍ମଠାରୁ ଧରି ଯାଉ—ଆମର ଏ ଜଣାଶୁଣା ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ରହିବ ।—"

କୁମାର ନୀରବରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୋଳକୁ ଆଉଜି ବସି ରହିଲା । ହୋଟେଲର ଦକ୍ଷିଣ ପଟେ ଝରକା ଖୋଲା ଥିଲା । ନୀଳ ଆକାଶରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଜହ୍ନ ଛୁଟି ଛୁଟିକରି କଳା ବାଦଲ ତଳରେ ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଛି । ଅଳସ ଆଖିପତା ଖୋଲି ପ୍ରାକୃତିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ ଦୁଇଟି ପ୍ରାଣୀ···।

କିଛିକ୍ଷଣପାଇଁ ଉଭୟେ ନୀରବ ରହିଲେ ।

ଧୀର ଗଳାରେ କୁମାର କହିଲା—

"ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! କଣ ଭାବୁଚୁ ?"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନିଜର ମୁହଁଟି କୁମାର କୋଳ ତଳେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଅଭିମାନଭରା ଗଳାରେ କହିଲା—

"ନିଷ୍ଠୁର ! ତଥାପି ଜାଣି ପାରୁନ ? କାୟା ସାଙ୍ଗରେ ଛାୟା ଗୋଡ଼ାଇଲା ପରି ଭ୍ରମର ପଛେ ପଛେ ବୁଲୁଚ—ତଥାପି ମତେ ପଚାରୁଚ ମୁଁ କଣ ଭାବୁଚି ?"

ଲଜ୍ଜିତ ହେଲା କୁମାର । କିଛି କହିଲାନି ସେ । ସବୁ କଥାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖରେ ପରାସ୍ତ ହେଉଛି । ମୁହଁଟା ତାର ଝାଉଁଳି ଆସିଲା । ଗାଲରେ ହାତଦେଇ କଣ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏକଦୃଷ୍ଟିରେ କୁମାରକୁ ଚାହିଁ ଥିଲା କୁମାରର ମନ କଥା ବୁଝିପାରି ଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ପ୍ରକୃତରେ କଣ ମତେ ଭଲପାଅ କୁମାର ?"

କୁମାର ଅଭିମାନରେ ଆଖି ମୁଦିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମନ ଅଧୀର ହୋଇ ଉଠିଲା । କୁମାରକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଯାବୁଡି ଧରି ଥରିଲା ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

"ମତେ କ୍ଷମା କର କୁମାର !···ଆଉ କୌଣସି କଥା ପଚାରି ତମ ମନରେ କଷ୍ଟ ଦେବିନି ।—"

କହିଁ କହିଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀ । କୁମାର ନିଜ କୋଳକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଟାଣି ଆଣି ନିଜ ଲୁଗା କାନିରେ ତାର ଲୁହ ପୋଛୁ ପୋଛୁ କହିଲା—

"ଛି, ଏପରି ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ କାନ୍ଦନ୍ତି ନା । ତୋତେ ଛାଡି ମୁଁ କଣ ବଞ୍ଚି ପାରିବି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? ତୁମେ ମୋର ସର୍ବସ୍ୱ । ବିପଦ ବେଳେ ମୋ ପାଖରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲୁ । ମୁଁ କିଛି ଦିନପାଇଁ ଅବାଟରେ ଚାଲି ଯାଇଥିଲି ।—ତୁମେ ପୁଣି ମତେ ବାଟ ବତେଇ ଦେଲୁ ? ତୁ ମୋର ଅନ୍ତର ଲଭୁଡ ଲକ୍ଷ୍ମୀ !"

ଥରିଲା ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ତୁମକୁ ଛାଡି ମୁଁ ଯେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବଞ୍ଚି ପାରିବିନି କୁମାର ! ମୋ ଦେହ ଛୁଇଁ ଶପଥ କର—ମତେ ପାଖରୁ କେବେହେଲେ ଅନ୍ତର କରି ଦେବନି ।"

କୁମାର ଦୁଇ ହାତରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ନିଜ କୋଳ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ତା'ର ଚକ୍‌ଚକଣ ଗାଲରେ ସ୍ନେହମିଶା ଚୁମ୍ବନଟିଏ ଆଙ୍କି ଦେଇ କହିଲା—

"ଯଦି କେବେ ଭୁଲରେ ମୋର ଗୋଡ ଖସିଯାଏ—ମୋର ପାଖେ ପାଖେ ରହି ମତେ ଟାଣି ଧରିବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ତୁ'ଯେ ମୋର, ଆଉ ଚିରଦିନ ମୋର ହୋଇ ରହିବୁ—ଠିକ କାୟା ସଙ୍ଗରେ ଛାୟା ଯେପରି ରହେ ।"

ନିର୍ଜନ କକ୍ଷ । ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର ହସି ଉଠୁଚି । ଝରକା ଫାଙ୍କ ଦେଇ ମୃଦୁ ପବନ ବହି ଆସୁଚି । କୁମାର କୋଳ ଉପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଶୋଇ ରହିଚି । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ସେ ଏହିପରି କୁମାର କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ଶୋଇ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ—।

ହୃଦୟରେ ଆନନ୍ଦର ତରଙ୍ଗ ଉଠୁଥିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀର, କୁମାର ମୁହଁରୁ ଏଇ କେଇ ପଦ କଥା ଶୁଣି । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଳି ଆସିଥିଲା । ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟେଇ କହିଲା ସେ—

"ଏହିପରି ଏହି ହୋଟେଲରେ ଆଉ କେତେଦିନ ରହିବା ?"

"ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ କଣ ଅଛି ? ବାରବୁଲା ଜୀବନରେ ହୋଟେଲ ଛଡ଼ା ଆଉ ଆମର ଥାନ କାହିଁ ?

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୃଦୁ ହସି କହିଲା—

"ଯଦି ମୁଁ କହେ ଆମେ ନଇଁକୁ ଯିବାକୁ ?

କୁମାର ହସି ହସି ଯବାବ ଦେଲା—

"ତେବେତ ଖୁବ୍ ଭଲ ହେବ ! ସେଠି ଆମେ ସ୍ୱର୍ଗର ନନ୍ଦନ-କାନନ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିବା ।"

"ଯଦି ଘନ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯିବା ପାଇଁ କୁହେ ?"

"ସେଠି ଆଶ୍ରମ ତିଆରି କରି ତପସ୍ୟା ଆରମ୍ଭ କରିବା ।"

ଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ଆସ କୁମାର—ମୋର ଖୁବ୍ ନିକଟକୁ ଚାଲିଆସ !

"ତା'ତ ବହୁତ ଆଗରୁ ଆସିଛି ।"

"ସତେ ତମେ ମତେ କେତେ ଭଲ ପାଅ ?"

"ସେ କଥା ପୁଣି ପଚାରିବାକୁ ହେଲା ?"

"କୁହ ତେବେ କଣ କରିବା ?"

"ତମର ଯାହା ଇଚ୍ଛା—ମୋର ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ।"

କୁମାର ଗଳାରେ ଦୁଇ ହାତ ଛନ୍ଦି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅଳସ ଆଖି ପତା ମେଲି କହିଲା—

"କୁମାର !"

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅଣ୍ଟାକୁ ନିଜର ବାହୁ ବେଷ୍ଟନୀରେ ଜଡ଼ାଇ ଧରି କୁମାର କହିଲା—

"କ'ଅଣ ?"

"ତୁମେ କେତେ ସୁନ୍ଦର !"

"କେବଳ ତୁମ ପାଇଁ କୁହେଁ !"

ଦୁହେଁ ଖିଲ୍‌ଖିଲ୍ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ହୋଟେଲ ଘଣ୍ଟାରେ ବାଜି ଉଠିଲା ରାତି ତିନିଟା । କୁମାରର ଖୁବ୍ ନିକଟକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।...

ଦୁଇଟି ଶରୀରର ଖର ନିଶ୍ୱାସ ବଢି ଚାଲିଛି—ସେଥିର ଦୁନିଆର କୌଣସି ଶକ୍ତି ରୋକିବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ନୀଳ ଆକାଶର ଚାନ୍ଦ କଳା ମେଘ ଭିତରେ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ଲୁଚାଇଥିଲା ।

—ପାଞ୍ଚ—

ଅପରାହ୍ନ ବେଳ । ଆକାଶ ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣ । ମାଘ ମାସର କାଠୁଆ ଶୀତରେ ଦେହ ମନ ଜାଲୁଆ ହୋଇ ଯାଉଚି । ଘରେ ବସି ଦେହରେ କେପ ଭିଡ଼ି ନଭେଲ କମ୍ପା ବନ୍ଧୁ ମହଲରେ ନାନା ଆଲୋଚନା-ସମାଲୋଚନା କରିବାରେ ଏହି ଋତୁଟି ହେଲା ଉପଯୁକ୍ତ ।

କୁମାର ଖଟ ଉପରେ ବସି ନୀରବରେ ଖଣ୍ଡେ ନଭେଲ ପଢ଼ିବାରେ ମନ ନିବେଶ କରୁଚି । ସ୍ନେହରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲାଉଚି ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କରି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

“କାଲି କଣ କହୁଥିଲ ମନେ ଅଛି ନା’ ନାହିଁ ?”

କୁମାର ବହିରୁ ଆଖି ଉଠାଇ କହିଲା—

“କେଉଁ କଥା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?”

“ଏମିତି ଭୋଳା ମହେଶ ହେଲେ କଣ ଚଳିବ ?”

ମୃଦୁ ହସି କୁମାର କହିଲା—

“ମୋର ତ ମନେ ପଡୁନି । ···କଣ ତୁ କହୁଚୁ ?”

“ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

“ଗଙ୍ଗାସାଗର ମେଳା କଥା କହୁଥିଲ ପରା କଣ ସ୍ଥିର କଲ ? ଯିବ ତ ?”

କୁମାର ଦଣ୍ଡେ କଣ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲା—

"ଯିବାକୁ ମୋର ଆଦୌ ମନ ହେଉନି । ତୁ ଯେତେବେଳେ କହୁଛୁ ଯିବା—। କିନ୍ତୁ···।"

"କିନ୍ତୁ କଣ କୁମାର ?"

"କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ମେଷ ଶାବକ ଦଳଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ଯାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସେ କଥା କଣ ଭୁଲିଗଲୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ? କଲିକତାର ପାଖାପାଖି ଓଡ଼ିଆ ନିଜ ନିଜର ଜନ୍ମମାଟିର ମୋହ ଛାଡ଼ି ସେମାନେ ପେଟ ପାଇଁ ବିଦେଶକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପରିଶ୍ରମ କରୁଛନ୍ତି । ପୁଞ୍ଜିପତିର ଅତ୍ୟାଚାର ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ସହି ସହି ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁର ସରସତା ମଉଳି ଗଲାଣି । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ମୁହଁ ଖୋଲି କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନାହିଁ । ବିଦେଶରେ ସେମାନେ ଆଜି ଲାଞ୍ଛିତ, ଅବହେଳିତ ।"

"ଆମେ କ'ଣ କରିପାରିବା ?

"କୁମାର କହିଲା—

"ସବୁ କରି ପାରିବା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶରେ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ହେଲେ ଆମର ଅଧିକାର କଣ—ଅନ୍ତତଃ ଏଇ କଥାଟି ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝେଇ ପାରିବା ଆମେ ?

ମୃଦୁ ହସି ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"କଲିକତାରେ କଣ ଓଡ଼ିଆ ନେତାର ଅଭାବ ? ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝେଇବା କାହିଁକି ? ଆମ କଥା ଶୁଣିବ କିଏ ?

"ପ୍ରବାସରେ ଯଦି ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝିବା ପାଇଁ ନେତା ବା କର୍ମୀ ଥାଆନ୍ତେ, ତେବେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏଠାରେ ଏପରି ହିନସ୍ତା ହେଉ ନ ଥାନ୍ତେ ? ସେ ଦିନର ଘଟଣା ତ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଲୁ—ଦିନ କାମ କରିଲ ପରିଶ୍ରମର ମୂଲ ଦେବାକୁ ମାଲିକ ନାରାଜ । ବିଚରା ମାଲିକର ଗୋଡ ଧରି କାନ୍ଦିଲା, ତଥାପି ପଥର ଛାତି ଟଳେ ନ

ହଲଲକ—। ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଶକ୍ତି ପାଖରେ ଏମାନେ ପେଶି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି—।"

"ପୁଣି ମନରେ ନେତା ହେବାର ଖିଆଲ ହେଲାଣି କେବେ ଠୁଁ ଶୁଣେ ?"

ମୃଦୁ ହସି କୁମାର କହିଲା—

"ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଜୀବନର ଛନ୍ଦ ମୋର ହଜି ଯାଇଥିଲା । ମରୀଚିକା ପଛରେ ଧାଇଁ ବୁଲୁଥିଲି । ମଝି ରାସ୍ତାରୁ ମୋତେ ଗୋଟାଇ ଆଣିଲୁ । ମୋର ଶୁପ୍ତ ମନରେ ତୁ କରିଲୁ ଶକ୍ତିର ସଞ୍ଚାର । ଜୀବନର ଶେଷ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଦେଶ ଓ ଦଶର ଉପକାର କରିବା ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"ପ୍ରବାସରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଭିତରେ କଣ ତମେ—?"

କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀର କଥା ଶେଷ ନ ହେଉଣୁ କହିଲା—

"ଠିକ କହୁଛୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ପ୍ରବାସରେ ମୁଁ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣରେ ବିପ୍ଳବ ଆଣିବି—।"

"କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ସୁବିଧାବାଦୀ ଓଡ଼ିଆ ନେତାମାନେ ଯେ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ବିଭେଦ ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିଛନ୍ତି ?"

"ଏଇଠାରେ ଅଛି ପ୍ରକୃତ ଆନନ୍ଦ । ବିପ୍ଳବ ସଂଗରେ ବିଦ୍ରୋହର ମିଳନ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର, କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣରେ ଆଣେ ଚେତନା—ଆଣେ ନବ ଉନ୍ମାଦନା ।—"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନୀରବରେ କୁମାରର କଥା ଶୁଣୁଥିଲା । ଖଟ ଧାର ପାଖରେ ପଛକରି ବସିଥିଲା ସେ । କୁମାର ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ନିଜର ବାହୁବେଷ୍ଟନୀକୁ ଟାଣି ଆଣିବା ସମୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ସଯତ୍ନରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଖୋସାଟି ଫିଟି ପଡ଼ି କୁମାର ସ୍କନ୍ଧରେ ବିସ୍ତାର ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁକୁଳା କେଶରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

“ସେ ରାଜନୀତି କଥା ଥାଉ । ମୁଁ ଯାହା କହିଲି ସେ କଥା କଣ ହେବ ?”

“କେଉଁ କଥା ?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୃତ୍ରିମ ଅଭିମାନ କରି କହିଲା—

“ତମର ଏ ଯେଉଁ ପିଲାଳିଆ ସ୍ୱଭାବ ନା !—

ମୃଦୁହସି କୁମାର କହିଲା—

“ତଥାପି ତୋ ଠାରୁ ବୟସରେ ମୁଁ ବଡ଼ ।—”

କୁମାର ଖଟ ଉପରେ ତକିଆ ଭରା ଦେଇ ବସିଲା । କୁମାର କାନ୍ଧରେ ମୁହଁଟି ଗୁଞ୍ଜି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

“ଗଙ୍ଗାସାଗର ଯିବା ନା’···ନାହିଁ ?”

“ତୁ କହୁଚୁ ଯେତେବେଳେ ମୋର ନଯିବାର ଆଉ ଉପାୟ ଅଛି ?”

କୁମାର ବେକରେ ଦୁଇହାତ ଛନ୍ଦି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା—

“ଉଡ଼ା ଚଢ଼େଇ ପରି ତ ଭାରତବର୍ଷଟାକୁ ବୁଲିବାକୁ ହେବ ଯେତେବେଳେ···ସର୍ବପ୍ରଥମେ ହିନ୍ଦୁର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ, ପ୍ରଥମେ ଗଙ୍ଗାସାଗର ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଉ ।—”

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଚିକ୍କଣ ଗାଲରେ ଚୁମ୍ବନଟିଏ ଆଙ୍କିଦେଇ କୁମାର କହିଲା

“ତୀର୍ଥ କରିବାର ବୟସ ଏଇନେ ହୋଇନି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଆଗକୁ ବହୁତ ସମୟ ଅଛି ।”

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରକୁ ଜଡ଼ାଇଧରି କହିଲା—

“ରାତି ବେଶି ହେଲାଣି, ଶୋଇପଡ଼; କାଲି ସକାଳେ ପୁଣି ଯିବାକୁ ହେବତ ।···”

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୋଳରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜି କୁମାର କହିଲା—

"ଗୋଟିଏ ନୌକା ଭଡ଼ା କରି ସେଇଥିରେ ଅମେ ଯିବା । ମୁଁ କାଲି ସକାଳେ ଗଙ୍ଗା ଘାଟକୁ ଯାଇ ନୌକା ଠିକ୍ କରି ଅସିବି ।—"

ତାପରେ ଚଞ୍ଚଳ ଆଖି ମିଶିଯାଇ କନକ କାନନର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ଅଖି ଅଖି ଶୋଇ ପଡିଲେ ।—

× × ×

ସାଗର ଭିତର ଦେଇ ଯାତ୍ରୀବାହୀ ନୌକା ଚାଲିଚି । ସାଧୁ ସନ୍ୟାସୀ ଗଣ ନୌକାରେ ଧୁନି ଜାଳି ଭଗବାନଙ୍କର ଅପାର ମହିମାର ନାମ କୀର୍ତ୍ତନ କରୁଛନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷମାନେ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରି ଗଙ୍ଗାସାଗର ମେଳାରେ କପିଳ ମୁନିଙ୍କ ଅଶ୍ରମ ଦର୍ଶନ କରି ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ-କରିବା ଆଶାରେ ବଦ୍ଧବଦ୍ଧ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଭଗିରଥୀଙ୍କ ଅମର କାହାଣୀ । ଗଙ୍ଗା ମାତାଙ୍କର ପୁଣ୍ୟ ଗାଥା । ସଭିଏଁ ଚଳନ୍ତିହୋଇ ସାଗରର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁଚନ୍ତି । ଅସଂଖ୍ୟ ନୌକା ଗଙ୍ଗାସାଗର ଅଭିମୁଖରେ ଚାଲିଚି । ଜୟ ଜୟ କାର ଶବ୍ଦରେ ସାଗର ବକ୍ଷ ଅଜି କମ୍ପମାନ ।

ମେଘୁଆ ପାଗ । ଉତ୍ତର ପବନରେ ଦେହ ହାତ ହେମାଳ ହୋଇ ଯାଉଚି । ଅକାଶକୁ ଅନାଇଁଲେ ମନେହୁଏ—ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବଳ ଝଡ଼ ତୋଫାନ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ।

ଛୋଟ ନୌକା ଖଣ୍ଡିକରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର କୋଳ ଉପରେ ଅଉଜି ବସି ଗଙ୍ଗା ବକ୍ଷର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ଦର୍ଶନରେ ମୁଗ୍ଧ ।

ଧୀର ଗଳାରେ କୁମାର ଡ଼ାକଲା—

"ଲକ୍ଷ୍ମୀ !"

ମୃଦୁହସି କୁମାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହିଲା—

"କଅଣ ?"

"ଗଙ୍ଗା ବକ୍ଷର ଉଚ୍ଛଳ ତରଙ୍ଗ ମାଳାରେ ଆମ ଦ'ଜଣଙ୍କର ଜୀବନ ତରୀ ଭାସି ଚାଲିଚି ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥ ଗଙ୍ଗା ଓ ସାଗରର ସଂଗମ ସ୍ଥଳକୁ ।..."

ଧୀର ଗଳାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହନ୍ତି—

"ପୁଣ୍ୟଭୂମି ସାଗର ଦୀପରେ ଭଗୀରଥିଙ୍କର ଚରଣ ବନ୍ଦନା କରି ମହା ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜ୍ଜନ କରିବା ଆମର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।—"

ହସ ହସ ହୋଇ କୁମାର କହନ୍ତି—

"ଖାଲି ଭଗୀରଥିଙ୍କର ଚରଣ ବନ୍ଦନାରେ ଆମର ପୁଣ୍ୟ ହେବ ଏକଥା ଭାବିବା ଆମର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?"

"କାହିଁକି ?"

"ଅସଂଖ୍ୟ ନର ନାରୀ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏଠାରେ ରୁଣ୍ଡ ହୁଅନ୍ତି । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଗଙ୍ଗାସାଗର ସଂଗମ ସ୍ଥଳରେ ସ୍ନାନକରି ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜ୍ଜନ କରିବା, କିନ୍ତୁ ଏହା କେବଳ ଧର୍ମ ନାଆଁରେ କହି ଧର୍ମକୁ ଫାଙ୍କିଦେବା-ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ।—"

"ଏହା କି କେବେ ହୋଇ ପାରେ ? ହିନ୍ଦୁ ଜାତିର ପରମ୍ପରା ନୀତି । ଯାହା ଅନାଦି କାଳରୁ ଚଳି ଆସୁଚି ତାକୁଚ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁ ହେବନି କୁମାର ?"

"ଏକଥା ସ୍ୱୀକାରକରୁଛି ସତ କିନ୍ତୁ ଏହାର ଅର୍ଥ ପ୍ରକୃତ କଣ ଯଦି ଭାବିବାକୁ ହୁଏ ତେବେ କେତେକଥା ମନକୁ ଆସେ । ଆମର ହିନ୍ଦୁ ଜାତି ମହାନ—ପବିତ୍ର । ଆମର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ କେଇଟା ଲୋକ ଗଢି ହେଉଚନ୍ତି ? ଭଗୀରଥି ଯେଉଁ କୀର୍ତ୍ତି ଅର୍ଜନ କରି ଯାଇଚନ୍ତି ତାଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ କେଇଟା ଲୋକ ତତ୍ପର ହୋଇଚନ୍ତି ଆମର ଏଇ ଭାରତ ଭୂଇଁରେ ? ଯୁଆଡେ ଆଖି ପକାଇବ ସିଆଡ଼େ ଦେଖିବ ଯାଯାବରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଦମକା ପବନରେ ନୌକାଟି ଟଳମଳ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଗଙ୍ଗା ବକ୍ଷରୁ ଅସଂଖ୍ୟ ନରନାରୀଙ୍କର ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଗଲା । ଦି'ଜଣ ଯାକ ଅନାଇଲେ—ଉତ୍ତର ଦିଗରୁ ଭୟଙ୍କର ଝଡ ଆସୁଛି । ସମସ୍ତେ ଆର୍ତ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠୁଚନ୍ତି ।

ପ୍ରବଳ ବେଗରେ ଝଡ଼ ବହୁଛି । ସାଗରର ଉଚ୍ଛୁଳା ଜୁଆରରେ ଢେଉ ପାଗଳ ପରି ଉଠୁଛି । ଗଙ୍ଗା ସାଗରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ନୌକା "ଡାଇମଣ୍ଡ ହାର୍ବର" ଅତିକ୍ରମ କରି ସାଗର ବକ୍ଷରେ ଚାଲିଛି । ଢେଉରେ ନୌକା ଗୁଡିକ ଟଳ ମଳ । ପବନ ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ଦୁନିଆରେ ମହା ପ୍ରଳୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାପାଇଁ ଉଦ୍‌ବେଗ । ଦଣ୍ଡକ ଭିତରେ ନୌକା ଗୁଡିକୁ ପାଣି ଭିତରେ ମାଡି ଦେବାକୁ ତାର ଇଚ୍ଛା ।

ହରିବୋଲ ହୁଳ ହୁଳରେ ସାଗର ବକ୍ଷ କମ୍ପମାନ । ଚାରିଆଡ଼େ ଅନ୍ଧାର । କୂଳ କିନାର କିଛି ଦେଖା ଯାଉନି । ପବନ ସାଙ୍ଗରେ ବର୍ଷା । ସାଗରର ସ୍ରୋତ ବାଟ ଅବାଟ ନ ମାନି ଧାଇଁଛି । ପାହାଡ଼ ସମ ଢେଉ ମାଡ ଆସି ଗୋଟିକପରେ ଗୋଟିଏ ନୌକା ପାଣିରେ ଓଲଟାଇ ଦେଉଛି । ନର ନାରୀଙ୍କ ବିକଳ ଚିତ୍କାରରେ ସ୍ଥାନଟି ପୂରି ଉଠୁଛି । ରକ୍ଷାକର ରକ୍ଷାକର ...ମରିଗଲୁ ମରିଗଲୁ ଚହଳ । ଚାରିଆଡେ କୁହୁଡି ର ଦିଗ ବାଗ କିଛି ଦେଖା ଯାଉନି । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ନୌକା ଭଅଁରରେ ବୁଲି ବୁଲି ପାଣିରେ ମାଡ଼ି ହୋଇ ଯାଉଛି । ଯିଏ ପହଁରି ଜାଣେ ସେ କିଛି ବାଟ ହାତ ଗୋଡ଼ ପାଣିରେ ବାଡେଇ ଚାଲି ଯାଉଛି । ସାହସ, ଆଶା, ନପାଇ କେତେକ ସମୁଦ୍ରର ତଳଦେଶକୁ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଖବର ପାଇ ସରକାରୀ ଷ୍ଟିମର ଧାଇଁ ଆସିଲା । ବହୁ ଲୋକ ବୁଡ଼ିଯାଇ ସାଇଗଲେ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ତଥ୍ୟ ବର୍ତ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଅଧାମରା ଅବସ୍ଥାରେ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ସେମାନେ ହସପିଟାଲକୁ ଆସିଲେ । ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ସେମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନିଆଗଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ଅବସ୍ଥାରେ ହସପିଟାଲକୁ ଅଣାଗଲା । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଯତ୍ନରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଜ୍ଞାନ ଫେରି ଆସିଲା । କୁମାରକୁ ପାଖରେ ନ ଦେଖି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ସେ ।

ହସପିଟାଲର ନର୍ସମାନେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ କେତେ ବୁଝାଇଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମନ ମୋଟେ ବୁଝିଲାନି । କୁମାର କଥା ଭାବି ଭାବି ତନୁ ତାର କ୍ଷୀଣ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ହସପିଟାଲର ବୃଦ୍ଧ ଡାକ୍ତର ଆସି ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ କେତେ ଉପଦେଶ ଦେଲେ—କେତେ କଥା ବୁଝାଇଲେ । ଶେଷରେ କୁମାର ଯଦି ଜୀବନରେ ବଞ୍ଚିଥାଏ, ତାକୁ ଖୋଜିଆଣି ଦେବେ ବୋଲି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଖରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେହିଦିନ ଠାରୁ ବୃଦ୍ଧ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଝିଅ ହୋଇ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ରହିଲା । ଡାକ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ପାଇ ନିଜର ମରି ଯାଇଥିବା ଯୁବତୀ ଝିଅର କଥା ପାସୋରି ପକାଇଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପ୍ରତିଦିନ ହସପିଟାଲକୁ ଆସି ନର୍ସମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ନର୍ସ କାମ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ରୋଗୀମାନଙ୍କ ସେବାରେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି କୁମାର କଥାକୁ ଭୁଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ।

× × × +

ନୌକା ବୁଡ଼ିବାରେ କୁମାର ଭାସି ଭାସି ଆସି କୂଳରେ ଲାଗିଛି । ଅଚେତ ଅବସ୍ଥା । ଦେହରେ କାମିଜ ଖଣ୍ଡିକ ଫାଟି ଯାଇଛି । ପିନ୍ଧିଲା-

ଲୁଗା ନାହିଁ । ଅଦ୍ଭୁତ ଲାଗିଲା । ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ମନେହେବ ଗୋଟିଏ ମୁର୍ଦ୍ଦାର କେଉଁଥିରୁ ଭାସି ଆସି କୂଳରେ ଅଟକି ଯାଇଛି ।

ନଈଧାର ପାଖେ ପାଖେ ଘନ ଜଙ୍ଗଲ । ଦଳେ ଲୋକ ନଈଧାର ଦେଇ ଛୁଟି ଚାଲିଛନ୍ତି । ମନରେ ଅଛି ଦମ୍ଭ—ଆଖିରେ ପୂରି ରହିଛି ପୂର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ରାରେ କୁଟିଳତା । ନର-ପିଶାଚର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି । ଦେଖିଲେ ଛାତି ବୁଡ଼ିଯାଏ । ହାତରେ ତୀର—କାନ୍ଧରେ ଧନୁ । ଏହି ଜଙ୍ଗଲରେ ସେମାନଙ୍କର ଘର । ଜଙ୍ଗଲି ଏମାନେ ।

ହଠାତ୍ ଜଣେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା । ଇସାରାରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହାତ ଠାରି ଦେଖାଇଲା । ସମସ୍ତେ ଧାଇଁଗଲେ ନଈ କୂଳକୁ । କୁମାରକୁ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ଥିବାର ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଅନାଥନ ହେଲେ । ଜଣେ ନାକରେ ହାତ ଦେଇ ଦେଖିଲା—ଧୀରେ ଧୀରେ ନିଶ୍ୱାସ ଚାଲିଛି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ହସର କ୍ଷୀଣରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଧରାଧରି କରି କୁମାରକୁ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ କୁମାରର ଜ୍ଞାନ ଯେତେବେଳେ ଫେରି ଆସିଲା, ସେ ଅନାଇ ଦେଖେତ—ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଝାଟି ମାଟି ଘରେ ଛିଣ୍ଡା ଟସିଣା ଉପରେ ଶୋଇ ରହିଛି । ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଶବରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ ବସି ତାର ସେବା କରୁଛି । କୁମାର ଅନାଇଲା । ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । ପାଟିରେ ଭାଷା ନାହିଁ । ସେ ମୂକ—ନିସ୍ପନ୍ଦ । ମୁଣ୍ଡ ଭିତର ତାର ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଯାଉଛି । ସେ କିଏ, ଆଉ ଏଠାରେ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ କାହିଁକି ଶୋଇ ରହିଛି କିଛି ବୁଝି ପାରୁନି ସେ ।

ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ଉଠି ଠିଆହେଲା କୁମାର । ଶବରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

“ସ୍ଥିର ହୋଇ ଶୋଇ ରହ ପୁଅ ! ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ଯେ ।”

କୁମାର ବୁଢୀ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ବୁଢୀ ଯେ କ ଭାଷା କହୁଛି ସେ ମୋଟେ ବୁଝି ପାରୁନି । କୁମାର ନିଜ ଭାଷାରେ କହିଲା—

ତୁ କିଏ ? ଯା—ବାହାର ଯା ଏଠୁ ।”

ବୁଢ଼ୀ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଇଙ୍ଗିତ କଲା—

“ତୁ ଶୋଇପଡ଼ ପୁଅ ! ଦେହ ପରା ଭଲ ନାହିଁ ?”

କୁମାର ମୁହଁରେ ବିରକ୍ତିର ହସ । ମୁଣ୍ଡ ବାଳକୁ ହାତ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ମୁଠା କରି ଟାଣିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ । ସେ ନିଜେ କିଏ ? ଏ ବୁଢୀ କିଏ ? ଏଠାକୁ ସେ କଣ ପାଇଁ ଆସିଛି ?”

ମୁଣ୍ଡ ତାର ବୁଲେଇ ଦେଲା । ପୁଣି ସେ ବିଛଣାରେ ଅଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ବୁଢୀ କୁମାର ପାଖରେ ବସି ମୁଣ୍ଡରେ କେତେ ମୂଳକାର ଔଷଧ ଲଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ କୁମାରର ପୁଣି ଚେତା ଫେରି ଆସିଲା । ଏଥର ଆଉ ସେ ବିଛଣାରେ ଶୋଇଲାନି । ସିଧା ଘରର ବାହାରକୁ ଯିବ ବୋଲି ବାହାରି ଆସିଲା । ବୁଢୀ କିନ୍ତୁ ଛାଡିବାକୁ ନାଆଁ ଧରୁନି । କୁମାର ରାଗରେ ବୁଢୀକୁ କହିଲା—

“କଲେ ବୁଢୀ ତୁ ମୋତେ ବାଟ ଓଗାଳୁଛୁ ? ଛାଡ ଦେଉନାହିଁ ? କାହିଁକି ? ମୁଁ ତୋର କଣ ଧାରେ ନା ଖାଏଁ ? ଛାଡ଼ ମତେ ।”

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କୁମାର ବୁଢୀକୁ ଏପରି ଏକ ଗୋଇଠା ମାରିଲା ଯେ, ବୁଢ଼ୀ ସେହି ଗୋଇଠାର ଆଘାତରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା । ବୁଢୀର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ଶବର ପଲ୍ଲୀରୁ ଅନ୍ୟମାନେ ଧାଇଁ ଆସିଲେ । କୁମାର ପଳେଇ ଯାଉଥିବାର ଦେଖି ସମସ୍ତେ ବାଟ ଓଗାଳି ଠିଆ ହେଲେ । କୁମାର ଦେଖିଲା—ଦଶ ବାର ଜଣ ଶବର ମିଳି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । କଣ କରିବ ସେ ? କହିଲା—

"ମତେ ଖୁଡ ବଥ କହୁଚ । ନଚେତ ସଭଙ୍କୁ ମୁଁ ତରୁଆଲରେ କତଲ କରିଦେବି । ଜାଣ ମୁଁ କିଏ ? ମୁଁ ହେଉଚି ଏ ଜଙ୍ଗଲର ରାଜା । ମତେ ଚିହ୍ନନା ତମେ ସବୁ ? ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ତମର ଏ ଘରଦ୍ୱାର ସବୁ ପୋଡ଼ି ଭସ୍ମ କରିଦେବି ।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କୁମାର ଗୋଟିଏ ଗଛର ଡାଳ ଭାଙ୍ଗି ଆଣିଲା । ଯାହାକୁ ଭଜାପରି ସେ ତରୁଆଲ ବୁଲେଇବାକୁ ଲାଗିଲା । କୁମାରର ଏପରି ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ଶବରମାନେ ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ । କୁମାର ବି ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ହସି ହସି ନାଚିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସମସ୍ତେ କହିଲେ—ଇଏ ଏଟା ପାଗଳା ହୋଇ ଗଲାଣି ।

ସେହିଦିନ ଠାରୁ କୁମାର ପାଗଳା ହୋଇ ବଣ ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

—ଛଅ—

ସୁସଜ୍ଜିତ ଘର । ଗୋଟିଏ ଆରାମ ଚେୟାରରେ ବସି ନିବସ୍ଥ ମନରେ ଶୋଭା ଭାବୁଛି । ବିବାହର ତିନୋଟି ବର୍ଷ ନ ପୁରୁଣୁ ସ୍ୱାମୀ ତାର ମରି ଯାଇଛି । ବିଶାଳ ସମ୍ପତ୍ତି । କଣ ହେବ ? କିଏ ଭୋଗ କରିବ ? କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଅଛି । ଜଣେ ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ ଏତେ ଟଙ୍କା କଣ ହେବ ? ବିରାଟ କୋଠା । ମଟର କାର । ଗୋଟିଏ ଚାକର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚାକରାଣୀ । କାର ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଜଣେ ଡ୍ରାଇଭର । ବାସ୍, ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ମୋଟ ଚାରିଜଣଙ୍କୁ ନେଇ ଶୋଭାର ସଂସାର ।

ଶୋଭା ସୁନ୍ଦରୀ, ଶିକ୍ଷିତା । ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ଡିନାର ପାର୍ଟିରେ ସେ ତାର ସ୍ୱାମୀ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇଛି । କେତେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାର ପରିଚୟ । ବଡ଼ଲୋକମାନେ ଶୋଭାର ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖିତ ହୁଅନ୍ତି । ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇ କେତେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦିଅନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ଶୋଭା ମନ କଣ ବୁଝେ ? ସେ ସୁନ୍ଦର । ସାରା ଅଙ୍ଗରେ ଯୌବନ ପୁରି ରହିଛି । ଅଜସ୍ର ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ସେ । କୌଣସି କଥାରେ ଅଭାବ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାମୀର ବିଚ୍ଛେଦରେ ସେ ଆଜି ନିଜକୁ ଅସହାୟ ବୋଧ କରୁଛି । ସ୍ୱାମୀ କଥା ଭାବିଲେ ଆଖି ପତା ତାର

ଓହୋହୋଇ ଆସେ । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ପଡ଼ି କହିଁ କହିଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠେ ସେ ।—

ପୁଣି କେତେବେଳେ ନିଜ ମନକୁ ବୋଧ ଦେଇ ମନ ଭିତରେ ସାହସ ବାନ୍ଧେ । ପୁଣି ଜୀବନଟାକୁ ସରସ-ସୁନ୍ଦର କରି ନୂଆ ଭାବରେ ଉପଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରେ । କିନ୍ତୁ ନିଜର ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ୱାମୀ କଥା — ଅଭି ତାଙ୍କ ହସ ହସ ମୁହଁଟି ଯେତେବେଳେ ଶୋଭାର ମାନସ ପଟରେ ଭୁଙ୍କି ମାରେ ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ଭାବନା ତାର ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଯାଏ । ଗୃହଅଗଣା ତାକୁ ଅନ୍ଧାର ଦେଖାଯାଏ । ଥୟଧର ଗୋଟାଏ ଯାଗାରେ ସେ ବସି ପାରେନା । ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନକୁ ପଳାଇ ଯାଇ ଏକାନ୍ତ ବସେ । ପୁଣି ନୂଆକରି ଜୀବନଟାକୁ ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ମନରେ କେତେ କଣ ତାର ପରିକଳ୍ପନା ।

ଶୋଭା ଭାବୁଥିଲା ତାର ବିବାହିତ ଜୀବନର ତିନିବର୍ଷ ତଳର କଥା । ସେ ତାର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହିତ ଗତ ଦିନଗୁଡିକ କେତେ ଆନନ୍ଦରେ କଟାଇ ଦେଇଛି । କେବେହେଲେ ସ୍ୱାମୀ ତାର ମନରେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ସବୁ ସମୟରେ ନାନା ରକମ ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦରେ ମାତି ରହୁଥିଲେ ।—

ଆଉ ଆଜି ? ଦଣ୍ଡିକ ଭିତରେ ସବୁ ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଗଲା । ସ୍ୱାମୀ ତାର ଆଜି ସ୍ୱର୍ଗ ପୁରରେ । ଶୋଭା ବଞ୍ଚିତ ସାଥୀହିନ ହୋଇ ।

ଆଗରେ ଲମ୍ବା ସମୟ । ଦେହ ମନରେ ଉଛୁଳା ଯୌବନ । ଭାବି ଭାବି କଣ ନିଜର ତନୁକୁ ସେ କ୍ଷୀଣ କରିଦେବ ? ନା ନା ଏହା କଦାପି ନୁହେଁ ···ଶୋଭା ପୁଣି ବିବାହ ହେବ । ଅତୀତର କଥା ସେ ଭୁଲିଯିବ । ଯାହା ଯାଇଚି ସେ ଫେରିବନି । କଣ ମିଳିବ ସେ କଥା ଆଉ ଭାବି ?

ମନେ ମନେ ହସି ଉଠିଲା ସେ ।

ହଠାତ୍ ବାହାର ପଟ କବାଟରେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଖୋକା ଉଠିଯାଇ ଦୁଆର ଫିଟାଇ ଦେଲା । ହାତରେ ଭେନିଟି ବ୍ୟାଗ ଝୁଲାଇ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସି କହିଲା—

"ଏକା ଏକା ବସି କଣ ଭାବୁଚନ୍ତି ଖୋକା ଅପା ?"

ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଖୋକା କହିଲା —

"କଣ ଆଉ ଭାବିବି ଚନ୍ଦ୍ରା ? ସେଇ ଅତୀତ ଦିନର ସ୍ମୃତି ହିଁ ମୋର ଏକମାତ୍ର ସମ୍ବଳ । ସେଇଥିଲୁ..."

ମୁହଁ ନେଫୁଡ଼ି ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

"ଅତୀତ-ଅତୀତ-ସେଇ ଅତୀତକୁ ଭାବି ବସିଲେ ଚଳିବନି ଖୋକା ଅପା ? ଅତୀତ ଅତୀତରେ ମିଶି ଯାଇଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ଉପରେ ଭରସା ରଖି ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଗଢ଼ିବାକୁ ହେବ । ଭଗବାନ ଦୁନିଆଁକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି । ବାଲ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ପରେ ପରେ ଦେହ ମନରେ ମନୁଷ୍ୟର ଯୌବନ ଛୁଏଁ । ଯୁବା ଅବସ୍ଥାରେ ବୁଦ୍ଧିର ବିକାଶ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତୋର ବୟସ ଅଛି । ଉପଭୋଗ କରିବାପାଇଁ ଏଇ ହେଲା ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ । ଏହାକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ପରେ ପସ୍ତେଇବାକୁ ହେବ । ଭଗବାନ ସବୁ ତୋତେ ଦେଇଛନ୍ତି—ରୂପ ଅଛି ଅଜସ୍ର ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ତୁ । ତଥାପି ଜଣକର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ନହେଲେ ଜୀବନଟା ସାହାରା ମରୁଭୂମି ପରି ବ୍ୟର୍ଥହୋଇ ପଡ଼ିବ ।..."

ଗମ୍ଭୀର ଗଳାରେ ଖୋକା କହିଲା—

"ସବୁ ଦିନ ଭାବି ଭାବି ମୁଁ ପାଗଳ ହୋଇଯିବି ଚନ୍ଦ୍ରା, ପଛେ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବଢେଇ ହବ ।—"

ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମତେ ପୁଣି ବଢେଇ ଦେବାକୁ ହେବ ଖୋକା ଅପା ? ଜୀବନ ସାଥୀରୂପେ ଜଣକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲୁ । ବିଧାତା । ତାର

ସାଧିଲା । ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଚିରଦିନପାଇଁ ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ନେଲେ । ତା ବୋଲି କଣ ତୁ ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାରେ ତୋର ସମୟ ନଷ୍ଟକରି ଦେବୁ ?

ଶୋଭା କହିଲା—

ତୋ ମତରେ ମୁଁ କଣ ପୁଣିଥରେ ବିବାହ କରିବ ?"

ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

"କାହିଁକି ନକରିବୁ ? ଆମ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜର ସେ ପୁରୁଣା କାଳିଆ ନୀତି ଆଜି ଏଣିକି ଚଳିବନି । ହିନ୍ଦୁ କୋଡବିଲ ଆମ ନାରୀ ଜାତିର ଆଖି ଖୋଲି ଦେଇଚି । ନିଜ ଇଷ୍ଟରେ ପୁଣି ପତି ବରଣ କରି ପୁଣିଥରେ ବିବାହ କର—"

"ନିଜ ଇଷ୍ଟରେ ?"

"ହଁ—ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ।—"

"ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ପୁଣି କାହାକୁ ବିବାହ କରିବ ?"

"ଅନ୍ତର ଦେଇ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇଥିବୁ—କିମ୍ବା ତୋତେ ଯିଏ ଭଲ ପାଇଥିବ ।—"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଶୋଭା କହିଲା—

"ମତେ ? ମତେ ପୁଣି କିଏ ଭଲ ପାଇବ ?

ମୁରୁକି ହସା ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

"କାହିଁକି ? ଜଗମୋହନ ସେନାପତି ବାବୁ କଣ ମନକୁ ଯାଉ ନାହିଁ ?···ସେ ତୋତେ ପ୍ରାଣଠୁ ବଳି ଭଲପାଏ ।—"

"ଅଲୋ ! ସେତ ଅଧି ବୁଢ଼ା ହେଲାଣି । ପ୍ରେମ କଣ ବୁଝେ ଯେ ତାକୁ ବାହା ହେବ ?"

ଚନ୍ଦ୍ରା ହସି ହସି କହିଲା—

"ବୁଢା ? ବୟସ ଏମିତି କେତେ ହେବ ଯେ—କହୁଚୁ ବୁଢା ?"

"ସେନାପତି ବାବୁଙ୍କର କେତେ ବୟସ ହେବ କି ?"

"—ଏଇ ଅଣଚାଳିଶ ଭିତରେ ।—"

ଶୋଭା ହସି ହସି କହିଲା—

"ଆଲୋ ଯେତ୍ ! କି କଥା କହୁଚୁ ତୁ ? କାହିଁ ଅଠର ବରଷ ଯୁବତୀ ସଙ୍ଗରେ ଅଣଚାଳିଶ ବୟସ ଯୁବକ—କଣ ସମାନ ତାଲରେ ମିଶି ହେବ ?"

ହସି ହସି ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

"କାହିଁକି ନହେବ ? ଚେହେରା ଦେଖିଲେ କଣ ଅଣଚାଳିଶ ବୋଲି କିଏ କହିବ ? ରଜାଘର ପୁଅ ପରି କି ସୁନ୍ଦର ସତେ ସେନାପତି ବାବୁ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତିମ ! ଅନୁମାନରେ ତିରିଶି ବର୍ଷ ବୋଲି କିଏ କହିବ ।—"

ଶୋଭା ନୀରବରେ ବସିରହିଲା । ମନେ ମନେ ଚନ୍ଦ୍ରାର କଥାକୁ ଭାବୁଥିଲା ସେ ।—ବାସ୍ତବରେ ଚନ୍ଦ୍ରା ଭୁଲ କହୁନି । ଜଗମୋହନ ସେନାପତି ବାବୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ଏତେ ବୟସ ହେଲାଣି ବୋଲି ସହଜରେ ଜଣା ପଡୁନି । ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କଲେ କ୍ଷତି କଣ ଅଛି ?

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶୋଭାର କାନପାଖରେ କିଏ ଯେପରି କହୁଥିବାର ସେ ଅନୁଭବ କଲା—ଛି, ତୁ କାହିଁକି ସେନାପତି ବାବୁଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବୁ ? ବହୁ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ମିଶିଚି । କେତେ ଭଦ୍ରଘରର ଝିଅ ବୋହୂଙ୍କୁ ଅବାଟକୁ ଟାଣି ନେଇଚି, ସେହି ଲମ୍ପଟକୁ ପୁଣି ବିବାହ କରିବାକୁ ବସିଚୁ ତୁ ଶୋଭା ?

ଶୋଭାର ମୁଣ୍ଡ ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଆସିଲା । ଘନ ଘନ ପଡିଲା ନିଃଶ୍ୱାସ୍-ବାହାର ବୁକ ଭିତରଟା ଧକ୍ ଧକ୍ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ ବସି ରହିଲା ସେ ।—

ଚନ୍ଦ୍ରା ଶୋଭା ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି ତା ପିଠିରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ତୋର କଣ ହେଲାକ ଶୋଭା ଅପା ? ଏମିତି ବସିପଡ଼ିଲୁ ଯେ—?

"—ମୁଣ୍ଡଟା କାହିଁକି ଘୁରେଇ ଦେଉଚି ଲୋ ।—"

ହସି ହସି ଶୋଭା କହିଲା—

"ଆଲୋ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରେଇଉଚି ନା' ମନ ଘୁରେଇଉଚି ?"

"ପେଟ ଭିତରଟା ମୋର ଯେ ମନ୍ଥି ହେଉଚି—ତୋର ବାହାରୁଚି ଅଟ୍ଟା ?"

ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

ମତେ ଅଟ୍ଟାରେ ଏପରି ଛଟାମେଲି ଆସେନା ଲୋ ! ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଶୀଘ୍ର ବାହାରି ପଡ଼ିବୁଟି ?"

"କେଉଁଠାକୁ ?"

"ଏ ଭିତରେ ତୁ ଭୁଲି ଯାଇଲୁଣି ? ସ୍ୱସ୍ଥ୍ୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପରା ଆଜି ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଚନ୍ତି । ଯିବା କେତେବେଳେ ?"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଶୋଭା କହିଲା—

"ଅରେ ସତ କଥାତ, ମୋର ମୋଟେ ମନେ ଥିଲାନି ।"

ମୁହଁ ଫୁଲେଇ ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

"ମୁଁ ପରା ଜାଣେ, ତୋର କିଛି ମନେ ରହେନା ।"

ତୁ ଏଇଠି ଟିକିଏ ବସିଥା । ମୁଁ ଲୁଗାଟା ବଦଳାଇ ଅସେ ।"

ଶୋଭା ଶୁଣିଗଲା । ଚନ୍ଦ୍ରା ନିଜର ଅଳସ ଶରୀରଟିକୁ ଗଦି ଉପରେ ଥୋଇ ହାଇ ତୋଳିଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ଶୋଭା ଯେତେବେଳେ ଅସି ଚନ୍ଦ୍ରା ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା, ଚନ୍ଦ୍ରା ଅପଲକ ନେତ୍ରରେ ଶୋଭାକୁ ଅନାଇ

ରହିଲା । ଶୋଭା ଚନ୍ଦ୍ରାକୁ ଏପରି ଅନାଇବାର ଦେଖି ମୃଦୁ ହସି କହିଲା—

"କଣଲୋ ! ଇମିତି ନରେଖି ରହିଲୁ ଯେ ?"

ଅନ୍ତର ଭିତରୁ ଦୀର୍ଘ ଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

"ସୁନ୍ଦର ନାଲି ଅଧରକୁ ଲିପଷ୍ଟିକ୍ କ'ଣ ସାଜିଲା ଶୋଭା ଅପା ?"

ଚନ୍ଦ୍ରାର ଗାଲକୁ ଟିକିଏ ଚିପିଦେଇ ଶୋଭା କହିଲା—

"ତୋର ଏ ଯଉଁ ପିଲାଳିଆ ସ୍ୱଭାବ...।"

ଦି'ଜଣଯାକ କରି-କରି ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ ।

ବାସ୍ତବିକ ଶୋଭା ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ । ଶୋଭା ଠିକ୍ ଶୋଭା ପରି । ନାଆଁର ସାର୍ଥକତା ଅଛି । ହାତରେ ଦୁଇ ଦୁଇ ପଟି ସୁନାଚୁଡ଼ି, ବେକରେ ଗିନି ସୁନାର ଚେନ୍‌ଟିଏ । ନାଲି ରଙ୍ଗର ବ୍ଲାଉଜ୍ ସାଙ୍ଗକୁ ବାଦାମୀ ରଙ୍ଗର ସିଲ୍କ ଶାଢ଼ୀ । ଚମତ୍କାର ମାନିଛି । ସ୍ୱର୍ଗର ପରୀଟିଏ ପରି ଶୋଭାର ଶୋଭା ବଢ଼ି ଯାଇଛି ।

ଧୀର ଗଳାରେ ଚନ୍ଦ୍ରା କହିଲା—

"ବେକରେ କୃଷ୍ଣଶ୍ରୀ ଟିକିଏ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥା—ଏ ରୂପ ଦେଖିଲେ ଯେପରି କାହାରି ନଜର ନଲାଗେ ।"

ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଶୋଭା କହିଲା—

"ଯେତ୍ ! ଚାଲଉଠ । ଡେରି ହେଲାଣି ।"

ଦୁହେଁ ଆସି ମୋଟରରେ ବସିଲେ । ଡ୍ରାଇଭର ଗାଡ଼ି ଛୁଟାଇ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଲା ।

କା'ର ରାୟ ସାହେବଙ୍କ କୋଠା ସାମନାରେ ଯାଇ ଠିଆ ହେଲା, କା'ର ଭିତରୁ ଶୋଭା ଆଉ ଚନ୍ଦ୍ରା ଓହ୍ଲାଇ ସିଧା ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ବଗିଚା ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ । ନାନା ରଙ୍ଗିନ୍ କାଗଜରେ ବଗିଚାଟି ସୁସଜ୍ଜିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଟେବୁଲ୍ ।

ଧଳା ଗୃହର ଶଣ୍ଡି ଏ ଲେଖାଏଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଛ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟେବୁଲକୁ ଘେର ଗୃଉଶଣ୍ଡି ଲେଖାଁ ଚେୟାର ଥୁଆ ହେଇଛ । ସେତେବେଳକୁ ବନ୍ଧୁ ସଖ୍ୟାରେ ନମନ୍ତ୍ରିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଭଦ୍ର ମହିଳାମାନେ ଅସି ନଜ ନଜର ଅସନରେ ବସି ନାନା ବଷୟର ଗଳ୍ପ-ଗୁଜବରେ ମାତ୍ତ ଯାଇ-ଛନ୍ତି । ଶୋଭା ଓ ଚନ୍ଦ୍ରା ଯେତେବେଳେ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚଲେ ସମସ୍ତେ ସେହମାନଙ୍କ ଅଡ଼େ ଅଗ୍ରହରେ ଗୃହିଁଥିଲେ । ଗୁପ୍ତ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ଶୋଭାର ହାତ ଧର ନେଇ ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ଯାଇ ବସି ପଡଲେ । ଏହ ଅବସରରେ ଚନ୍ଦ୍ରାର ମଧ କେତେକ ବଧୁ ସେଠାରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରା ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ଗଳ୍ପ ସାଂଗରେ ଗଳ୍ପ ଯୋଡବାରେ ଲାଗିଲା ।

ଗୁପ୍ତ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଶୋଭାକୁ ବସିବାକୁ କହ ନଜେ ମଧ ବସିଲେ । ଯଥା ସମୟରେ ସାହେବୀ ଧରଣର ଖାନା ଅସି ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୁଆ ହେଲା । ଗ୍ରାମ୍-ଫୋନରେ ଅଧୁନାକ ଧରଣର ସିନେମା ସଗୀତ । ଅମନ୍ତ୍ରିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କ କୋଳାହଳରେ ସ୍ଥାନଟି କମ୍ପମାନ ।

ରଣଜତ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଟେବୁଲରେ ଏକା ବସି ଖାଉଛ । କନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅଛି ଶୋଭା ଉପରେ । ଗୁପ୍ତ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନେକ କ୍ଷଣ ଧର ବକ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖି ଦେଖି ମୃଦୁ ହସି କହଲେ—

„ରଣଜତ୍ ! ସେଠାରେ ଏକା କାହିଁକ ବସିଛ ?"

କଣ୍ଟା ଗୃମଚ ପ୍ଲେଟ ଉପରେ ଥୋଇ ଦେଇ ରଣଜତ୍ କହଲା—

"କଣ ଅଉ କରବ ? ଏ ବରାଟ ଦୁନଅରେ ମୋ ପର ଅଭାଗାର ସାଥୀ କାହିଁ ?"

"ଅରେ, ଅମ ପାଖକୁ ଗୃଲଅସ ! ସାମନା ସିଟ୍ ଖାଲ ଅଛ ।"

ଶୋଭା ଧୀର ଗଳାରେ କହଲା—

"ଏ ଯୁବକଟି କଏ କ ?"

ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ—

"ରଣଜିତଙ୍କୁ ଜାଣିଚୁ ଶୋଭା ?"

"କାହିଁ, ଜାଣିଲା ପରି ତ ମନେ ହେଉନି ?"

"ଆଜିକରେ ତା ସାଙ୍ଗରେ ତୋର ପରିଚୟ କରାଇ ଦେବି । ଭାରି ମେଳାପି ଲୋକ ସେ ।"

ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କଥାରେ ମୁଦ ନ ମାରି ହାତଠାରି ରଣଜିତଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡାକିଲେ । ରଣଜିତ ଖାଇବା ଶେଷ କରି ସାରିଥିଲା । ରୁମାଲ୍‌ରେ ମୁହଁ ପୋଛି ପୋଛି ଆସି ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ—

"ଯାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଚ ରଣଜିତ ? ଇଏ ହେଉଚନ୍ତି ମୋର ଜଣେ ବାନ୍ଧବୀ । ଯାଙ୍କ ନାଆଁ ହେଉଚି ଶୋଭାରାଣୀ ।"

ରଣଜିତ ଶୋଭାରାଣୀ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଲା । ଶୋଭା ଦୁଇ ହାତ ଯୋଡ଼ି ନମସ୍କାର କଲା ରଣଜିତ୍‌କୁ ।

ରଣଜିତ ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରୁ କରୁ କହିଲା—

"ଆପଣଙ୍କ ନାଆଁ ଶୋଭାରାଣୀ ନିଶ୍ଚୟ ? ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ବହୁ କଥା ମୁଁ ମୀରାଦେବୀଙ୍କ ଠାରୁ ଶୁଣିଚି ।"

ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାଆଁ ହେଉଚି ମୀରାଦେବୀ । ରଣଜିତ ମୁହଁରୁ ନିଜ ବିଷୟରେ ବହୁ କଥା ଶୁଣିବା କଥା ଜାଣି ଶୋଭା ମନେ ମନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଶୋଭା ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା—ଇଏ ରଣଜିତ ପୁଣି କିଏ ? ମୀରାଦେବୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ କଣ ? ମୋ ବିଷୟରେ ଅନେକ କଥା ଜାଣିଚନ୍ତି—ଏଥିରେ ଅଉ ରହସ୍ୟ କଣ ଥାଇପାରେ ?"

ହଠାତ୍ ମୀରା ଦେବୀ କହି ଉଠିଲେ—

"ରଣଜିତ୍ ! ଶୋଭା ସାଙ୍ଗରେ ବସି କଥା ବାର୍ତ୍ତା କରୁଥାଅ ମୁଁ ଆଉ କେତେକ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖାକରି ଆସୁଚି ।—"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୀରା ଦେବୀ ଚାଲିଗଲେ । ଶୋଭା ରଣଜିତ ପାଖରେ ବସି ରହିଲା । କିଛି ସମୟ କାହାର ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । ଶୋଭା ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଆମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଚି ।—

ରଣଜିତ୍ ପ୍ରଥମେ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲା—

"ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଅନେକ କଥା ଜାଣିଚି । ମୀରା ଦେବୀ କହୁଥିଲେ—।"

ରଣଜିତ କହି ପାରିଲା ନା । କଥା ତାର ଅଧା ହୋଇ ରହିଗଲା । ଥଙ୍ଗ ଥଙ୍ଗ ମନ । ଶୋଭା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭଙ୍ଗିରେ ରଣଜିତକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"ମୋ ବିଷୟରେ ମୀରାଦେବୀ କ'ଣ କହିଚନ୍ତି ?"

"ଏଇ—ଆପଣଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସାଥୀ ଲୋଡ଼ା—।"

ଶୋଭା କ'ଣ ବା ଉତ୍ତର ଦେବ ? ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ଯେ, କେଡ଼େ ଅଭଦ୍ର ଏଇ ରଣଜିତ ବାବୁ ? ଯଣିକ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତରେ ଏପରି କଥା କହିବାକୁ ଟିକିଏ ସଙ୍କୋଚ ନାହିଁ ଯାଙ୍କର ? ।

ଶୋଭାରାଣୀ ଠାରୁ କିଛି ଉତ୍ତର ନ ପାଇ ପୁଣି ରଣଜିତ ପଚାରିଲା—

କାହିଁ, ମୋ କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଉନାହଁ ଯେ ଶୋଭାରାଣୀ ?"

ଧୀର ଗଳାରେ ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

"ଆପଣଙ୍କୁ କି ଉତ୍ତର ଦେବି ? ମୀରାଦେବୀଙ୍କ ଠାରୁ ତ ମୋ ବିଷୟ ସବୁ ଜାଣିଥିବେ । ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥିବେ ଯେ—ମୋର ବିବାହ ଠିକ ହୋଇ ସାରିଲାଣି—।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ରଣଜିତ କହିଲେ—

"କାହା ସହିତ ଆପଣଙ୍କର......?"

"ଜଗମୋହନ ସେନାପତିଙ୍କ ସହିତ—।"

"ଜଗମୋହନ ବାବୁଙ୍କୁ ବିବାହ କଲେ ଆପଣ କଣ ସୁଖୀହୋଇ ପାରିବେ ?"

"ଦୁଃଖି ହେବାରତ କିଛି କାରଣ ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁନି । ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆପଣ କିଛି ଜାଣନ୍ତିକି ରଣଜିତ ବାବୁ ?"

"ଜାଣେ ମାନେ-? କଣ ବା ମୁଁ ନ ଜାଣେ ? ତାଙ୍କର ସାତପୁରୁଷ କଥା ଭୁଣ୍ଡରେ ଗାଇଯିବି ।—ଆପଣ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଇତିହାସ ଫିଟେଇ ଦେବି ।—"

"କଣ ଜାଣନ୍ତି କହନ୍ତୁ !"

ରଣଜିତ କହିଲେ—

"ଶୁଣନ୍ତୁ ତେବେ ।—ବାହାରକୁ ନାମ୍ବଡ଼ା କିନ୍ତୁ ଦର୍ଶନ ଥୋଡ଼ା । ଆପଣ ଭାବୁଚନ୍ତି ଲୋକଟାର ପ୍ରତିପତ୍ତି ଅଛି । ବହୁ ଟଙ୍କାର ମାଲିକ ଏ ଧାରଣା ଆପଣଙ୍କର ଭୁଲ । ଜଗମୋହନ ବାବୁ ଗୋଟିଏ ଥଣ୍ଡା ଠକ । କେତେ ଲୋକଙ୍କର ସର୍ବନାଶ କରିଛି, କେତେ କୁଆଁରୀ ଝିଅଙ୍କୁ କୁପଥକୁ ଟାଣି ନେଇଛି । କଳା ବଜାରରେ ବହୁ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରି ସବୁ ବେଶ୍ୟା ଘରେ ମୌଜ ମଜଲିସରେ ଉଡ଼େଇ ଦେଇଛି । ବେଶ୍ୱ କାରବାର ରେ ଥରେ ଦିଥର ଧରାପଡ଼ି ଜେଲ ମଧ୍ୟ ଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା କରଜ ହୋଇଛି, ତଥାପି ମଦ ଖାଇବା ଅଭ୍ୟାସ ଛାଡ଼ି ପାରିନି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାର ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି ଆପଣଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ଆପଣଙ୍କର ଯେତେକ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି ତାକୁ କପଟରେ ହାତ ପକାଇବ ।—"

ଶୋଭାରାଣୀ ସବୁ କଥା ରଣଜିତ ଠାରୁ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପାଟିରୁ ତାର କଥା ବାହାରିଲାନି । ଅଳ୍ପଦିନ ତଳର ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ତାର

ମନରେ ଭୁକିମାର ଭୁଟିଲା । ସେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା ।—

ହିଁ ଠିକ୍ ଗୁଡ ଅଠୁଁଠା ହେବ । ହଠାତ୍ ଜଗମୋହନ ଶୋଭାରାଣୀ ପାଖକୁ ଆସିଲେ । ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲାପରି ଜଣା ପଡୁଥିଲେ । ଅଳ୍ପସମୟ ବସି କହିଲେ—ଶୋଭା ! ତମ ପାଖରେ ଯଦି ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ଅଛି ଶୀଘ୍ର ମତେ ଦେଲ । ଏହି ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ଯଦି କୌଣସି ଉପାୟରେ ଆଜି ନପାଇବି ତେବେ ମୋର ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଣିରେ ପଡ଼ିବ । ସେତେବେଳେ ଶୋଭା କିଛି ଭାବି ପାରୁ ନଥିଲା । ସେ ଜାଣିଥିଲା ବ୍ୟବସାୟୀ ଲୋକ ଯେତେବେଳେ କିଛି ଦରକାର ନିଶ୍ଚୟ ଥିବ । କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେ ବାକ୍ସ ଖୋଲି ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ଜଗମୋହନ ବାବୁଙ୍କ ହାତରେ ଦେଇ ଦେଲା । ଦୁଇଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଟଙ୍କା ଫେରାଇ ଦେବାକୁ କହିଥିଲା ବେଳେ— ହସି ହସି ଶୋଭା କହିଥିଲା—ଏ ଧନତ ଦିନେ ତମେ ଭୋଗ କରିବ, ମୋର ବା କଣ ଅଛି ? ହସି ହସି ଜଗମୋହନ ବାବୁ କହିଥିଲେ—ତମ ଟଙ୍କା ମୁଁ କାହିଁକି ନେବି, ମୋର କଣ ଅଭାବ ଅଛି ?

କହୁଁ କହୁଁ ପାଞ୍ଚମାସ ବିତିଲାଣି, ଟଙ୍କା ଏଯାଏଁ ଫେରାଇ ନାହାନ୍ତି । ଖାଲି ବାହାଘର କେବେ ହେବ ତାଗିଦା । ବର୍ତ୍ତମାନ ରଣଜିତ କଥାରେ ସବୁ ପରିଷ୍କାର ଜଣା ପଡୁଛି ।—"

ଏଥର ଉପାୟ କଣ ? ଶୋଭାର ମନ ଭିତରୁ କିଏ ଯେପରି କହି ଦେଉଛି ।—ଅଉ ଉପାୟ କଣ ? ନିଜର ଯୌବନକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ହେଲେ ନିଜେ ସାଥିଟିଏ ବାଛିବା ଦରକାର ।

ଶୋଭା ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ରଣଜିତକୁ ଅନାଇଲା । ରଣଜିତ ଶୋଭାକୁ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଅନାଇ ରହିଛି ।

ହଠାତ ତାହାର ମୃଦୁ କର ସ୍ପର୍ଶରେ ଶୋଭାର ଭାବନା ଗୋଲମାଲ ହୋଇଗଲା । ସେ ମୁହଁବୁଲାଇ ଦେଖେତ—ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମୃଦୁ ହସି କହୁଛନ୍ତି—

"ବେଶ୍ ବେଶ୍, ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ଗପ ଖୁବ ଭଲ ଜମି ଯାଇଛି। ଅଚ୍ଛା—ଅଚ୍ଛା, ତୁମେ ଦୁଇଜଣଯାକ ଗପ କର। ଅଭ୍ୟାଗତମାନଙ୍କର ଖାଇବା ଶେଷ ହୋଇ ଗଲାଣି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟ ଦେଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସୁଛି।"

ରାୟ ବାହାଦୂରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଚାଲିଗଲେ। ପୁଣି ଶୋଭା ଓ ରଞ୍ଜିତ ମଧ୍ୟରେ ଗପ ଜମି ଉଠିଲା।

ଧୀର ଗଳାରେ ରଞ୍ଜିତ କହିଲା—

"କଣ ଭାବୁଚନ୍ତି ଶୋଭାରାଣୀ ?"

ବିମର୍ଷ ମନରେ ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

"ଜଗମୋହନବାବୁଙ୍କ ସାଂଗରେ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆପଣ ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ଯାହା ଶୁଣାଇଲେ, ସେଥିରେ ତାଙ୍କୁ ଘୃଣା କରିବା ବ୍ୟତୀତ ମୋ ମନରେ ଆଉ କଣ ଚିନ୍ତା ଆସିପାରେ ରଞ୍ଜିତବାବୁ ?

ରଞ୍ଜିତ କହିଲା—

"ଦେଖନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କର ବୟସ ଅଛି। ସଂସାର କରିବାରେ ଯଦି ଇଚ୍ଛା, ନିଜର ରୁଚି ଅନୁସାରେ ସାଥୀଟିଏ ବାଛିନିଅ। ଜୀବନଟା ଉପଭୋଗ କରିବାରେ ମଧୁରତା ପାଇବ।"

ଶୋଭା କିଛି କହି ପାରିଲାନି। ନୀରବରେ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ବସି ରହିଲା। ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କର ଗହଳ ଚହଳ କ୍ରମଶଃ ଊଣା ହୋଇ ଆସିଲାଣି। ଅଧଘଣ୍ଟା ପରେ ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଫେରିଆସି କହିଲେ—

"ମତେ କ୍ଷମା କରିବୁ ଶୋଭା ! ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିଦାବିଦ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲି। ତୋ' ସାଂଗରେ ମନଖୋଲା କଥା ହ'ପଦ ହୋଇ ପାରିଲାନି। କାଲି ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବୁ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ରାତି

ହେଲାଣି । ମୁଁ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହୁଚ—ସେ ତୋତେ ନେଇ ଛାଡ଼ିଆସିବ ।

ରଣଜିତ କହିଲା—

"ଆଉ ଡ୍ରାଇଭର ପଠାଇବା ଦରକାର ନାହିଁ, ମୁଁ ମୋ କାର୍‌ରେ ନେଇ ଶୋଭାରାଣୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଆସିବି ।"

ହସି ହସି ରାୟବାହାଦୂରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ—

"ଏ ଭିତରେ ତମ ଦୁ'ଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏତେ ମନ ମିଳି ଗଲାଣି ବୋଲି ଜାଣି ନ ଥିଲି । ଆଛା ଶୋଭା, ତୁ ରଣଜିତ କାରରେ ଯା—। ଭୟ କରିବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ । ତାକୁ ନିଜ ଲୋକ ପରି ମନେକର ।

ଶୋଭା ମନରେ ଶତପ୍ରଶ୍ନ ଜାଗି ଉଠିଲା । ଇଏ ପୁଣି କ'ଣ କହୁଚନ୍ତି ? ରଣଜିତକୁ ନିଜ ଲୋକ ପରି ଭାବ ? ଶୋଭାର ଦୃଷ୍ଟି ରଣଜିତ ଉପରେ । ସୁନ୍ଦର ମୁହଁ । ଆଖି ଯୋଡ଼ାକରେ ଯେପରି ଦୁନିଆର କୁଟିଳତା ଧୁଇ ରହିଛି । ଦେହର ଗଠନ ସାଂଗରେ ମୁହଁର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ । ତଥାପି ଯେ ରଣଜିତ ଅସୁନ୍ଦର, ଏ କଥା କହିବାକୁ କେପରି କୁଣ୍ଠାବୋଧ ହେଉଚି ।

ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଶୋଭା ଭାବୁଥିଲା—ଯଦି ରଣଜିତକୁ ନିଜର ସାଥୀ ରୂପେ ବାଛିନିଏଁ, ତେବେ ଖରାପ କଣ ଅଛି ? ଜଗମୋହନବାବୁ ଠାରୁ ତ ବୟସରେ ରଣଜିତ ଖୁବ କମ ? ତଥାପି ଶୋଭାର ମନ ମାନିଲା ନାହିଁ । ସେ ଖାଲି ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ରଣଜିତ କହିଲା—

"ଏଥର ଚାଲ ଶୋଭାରାଣୀ । ରାତି ଯେ ଅନେକ ହେଲାଣି !"

ଦୁହେଁ ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଆସି କାରରେ ବସିଲେ । ରଣଜିତ କାରରେ ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେଲା, ରଣଜିତ ପାଖରେ ଶୋଭାରାଣୀ ବସି କେତେ କ'ଣ ଭାବୁଚି ।

—ସାତ—

କାର ଛୁଟି ଚାଲିଛି···। ଦୁଇଜଣଙ୍କର କାହାର ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ—ଉଭୟେ ନୀରବ।

ଶୋଭାରାଣୀ ଆଗରୁ ଏକଧ୍ୟାନରେ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି—ଯେତେ ଦୂରକୁ ଆଖି ଯାଇପାରେ। ରାସ୍ତାର ଦୁଇ କଡ଼ରେ ସାରି ସାରି ଗଛ; ମଝିରେ ମଝିରେ ବଣ ଜଙ୍ଗଲ—କେଉଁଠି ବା ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଛୋଟ ପାହାଡ଼।

କାର ଖୁବ ବେଗରେ ଚାଲିଛି। ଶୋଭାରାଣୀ ମନରେ ହଠାତ ଉଦୟ ହେଲା—ରଣଜିତ ଶିକ୍ଷିତ, ଧନୀ ମଧ୍ୟ। ତାଙ୍କୁ ଯଦି ସାଥୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରେଁ କ୍ଷତି କଣ ?

ଶୋଭାରାଣୀର ମନରେ ବନ୍ଧୁ ଦଳର ସଖ୍ୟତ ଲାଳସା ଚେଇଁ ଉଠିଲା। ଧୀର ଗଳାରେ ସେ କହିଲା—

"ଏତେ ଜୋରରେ ଗାଡ଼ି କାହିଁକି ଚଳାଉଛନ୍ତି ?"

ରଣଜିତ ଗାଡ଼ିର ଗତି ମୃଦୁ କରି କହିଲା—

"ଓଃ ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଆପଣଙ୍କୁ ଡେରି ହୋଇ ଯାଉଛି ବୋଲି।"

"ଅର୍ଥାତ...?"

"ଅର୍ଥାତ, ଜଗମୋହନବାବୁ ତାଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିବେ—।"

ତାପ୍ସଣ ତାର ପର ଶୋଭାରାଣୀଙ୍କ କଲିଜାରେ କଥାଟା ବିନ୍ଧି ଉଠିଲା । କହିଲା ସେ—

"ଆଉ କାହିଁକି ତାଙ୍କ କଥା କହୁଚନ୍ତି ? ମୋ ଭାଗ୍ୟ ମୁଁ ନିଜେ ଗଢ଼ିବି ।"

ରଣଜିତ ଶୋଭାରାଣୀକୁ ଅନାଇଲା । ଆକାଶରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଚନ୍ଦ୍ର ହସି ଉଠୁଚି । ଶୋଭାରାଣୀର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁଟିକୁ ଦେଖି ରଣଜିତର ପ୍ରାଣ ଆନନ୍ଦରେ ଭରି ଉଠିଲା । ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀର ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରି ପାରି ଥିବାରୁ ଗର୍ବରେ ତାର ଛାତି ଫୁଲି ଉଠୁଥିଲା ।

ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

ବାସ୍ତବିକ ବହୁ ସମୟରେ ମୁଁ ଜଗମୋହନବାବୁଙ୍କ କଥା ଭାବେ । ଭଲ ବାଟକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ଅନେକ ଚେଷ୍ଟା କରିଚି । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଫଳ ହେଲା ନାହିଁ । ଯେଉଁଦିନ ଶୁଣିଲି—।"

ଶୋଭା ଆଗ୍ରହରେ କହିଲା—

"କଣ ଶୁଣିଲେ ?"

"ଛାଡ଼, ସେ କଥା କହି ଲାଭ ନାହିଁ ।"

"ନାହିଁ, କଣ କୁହନ୍ତୁ !"

"ନାହିଁ, ଆଉ ଦିନେ କହିବି ।"

"ସେ କଥା ହୋଇ ପାରିବନି । କଣ କଥା ଆପଣ ବର୍ତ୍ତମାନ କୁହନ୍ତୁ, ନଚେତ ଗାଡ଼ି ଚଳେଇବାକୁ ଦେବିନାହିଁ ।

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୋଭାରାଣୀ ରଣଜିତ ପାଖକୁ ଆଉଜିପଡ଼ି ରଣଜିତ ହାତ ଉପରେ ନିଜର ହାତ ଥୋଇଲା ।

ରଣଜିତ ପ୍ରାଣରେ ବିଦ୍ୟୁତ ଖେଳିଗଲା ଶୋଭାରାଣୀର ସ୍ପର୍ଶରେ । ସେ ଗାଡ଼ିର ଗତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଥର କରିଦେଲା ।

ମୃଦୁ ହସି ରଣଜିତ କହିଲା—

କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ! ···ସେପରି କିଛି ମାର୍ମିକ କଥା ନୁହେଁ, ଯାହା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ଖୁବ ଆଗ୍ରହ ଦେଖୁଛି ।”

ଏପରି କଥାରେ ଶୋଭାରାଣୀଙ୍କର ଅପମାନ ହେଲା । ସେ ରଣଜିତ ହାତ ଉପରୁ ନିଜ ହାତଟି ଉଠାଇ ଆଣି ଅନ୍ତର ଟିକିଏ ଦୂରେଇ ବସି ଅନୁରାଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—

“ହଉ, ନ କହନ୍ତୁ ! ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର କିଏ କି, ମୋ ଆଗରେ କହିବେ ।”

କଥା ଶେଷରେ ପୁଞ୍ଜିତ ବାଷ୍ପର ଆଭାସ ଥିଲା ଶୋଭାରାଣୀଙ୍କ ମନ ଭିତରେ । ରଣଜିତ ଏ କଥା ପରିଷ୍କାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରିଲେ । ହସି ହସି କହିଲେ—

“ରାଗ କରନ୍ତୁନି, କହୁଛି ଶୁଣନ୍ତୁ !”

“କୁହନ୍ତୁ !”

“ଦେଖନ୍ତୁ, ଜଗମୋହନ ବାବୁ ମୋର ଏକ ରକମ ବନ୍ଧୁ । କେବଳ ଆପଣଙ୍କୁ ମୋର କହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା—ଆଗକୁ ଆପଣଙ୍କର ଲମ୍ବା ସମୟ ରହିଛି । ଜୀବନଟାକୁ ଏ ବୟସରେ ଯଦି ପ୍ରକୃତ ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ତେବେ ମନ ମୁତାବକ ସାଥୀଟିଏ ବାଛି ନିଅନ୍ତୁ । ଆପଣ ବିଧବା—ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ସ୍ୱାମୀ ମରି ଯାଇଛନ୍ତି । ସେ’ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ପୁରୁଷର ସ୍ତ୍ରୀ ଯଦି ମରିଯାଏ, ତାର ଯଦି ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି, ତେବେ ସ୍ତ୍ରୀର କାହିଁକି ନ ରହିବ ? ଆପଣ ଏ ଯେଉଁ କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି ସେ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିର ମୁଁ ତାରିଫ କରୁଛି । ଜଗମୋହନବାବୁଙ୍କ ପରିଷ୍କାର ମନା କରିଦିଅ । ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ସ୍ୱାମୀଟିଏ ବାଛି ପୁଣି ସଂସାର କର । ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ସୁଖମୟ ହେବ ।”

ଜଗମୋହନ ବାବୁଙ୍କ ନାଁ ଶୁଣି ଶୋଭା ରାଣୀର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ନିଆଁ ଦାଉ ଦାଉ ହୋଇ ଜଳି ଉଠିଲା । ରୁକ୍ଷ ସ୍ୱରରେ କହିଲା ସେ—

"ଦେଖନ୍ତୁ ରଣଜିତ ବାବୁ ! ଆପଣ ଆଉ ଜଗମୋହନ ବାବୁଙ୍କ ନାଁ ମୋ ପାଖରେ ଧରିବେ ନାହିଁ । ଯାହାସବୁ ମୋତେ ଶୁଣାଇଲେ କହୁଛନ୍ତି ଦେବ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଚି । ଏଥର ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ ମୁଁ ନିଜେ ବାଛିବି ।—"

ରଣଜିତ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା ବନ୍ଦକରି ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା—

ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅପଣଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏଇକଥା ଶୁଣିବାକୁ ଆଶା କରିଥିଲି ।

ଶୋଭାରାଣୀ ରଣଜିତ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"ଏଠି ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା ବନ୍ଦକଲ କାହିଁକି ରଣଜିତ ବାବୁ ?"

ରଣଜିତ ଶୋଭା ରାଣୀ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଁ କହିଲା—

"ବର୍ତ୍ତମାନ କଣ ଘରକୁ ଯିବେ ? ଟିକିଏ ଆଗରୁ କହିଥିଲେ ପରା ନଈଧାର ବୁଲି ଯିବାକୁ ?"

ମୃଦୁ ହସି ଶୋଭା ରାଣୀ କହିଲା—

"ଦେଖନ୍ତୁତ ! ମୋର ସେ କଥା ଆଦୌ ମନେ ନଥିଲା । ଯିବାକୁ ଯଦି ଏକାନ୍ତ ଇଚ୍ଛା ।·····

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କଲା ଶୋଭାରାଣୀ ରଣଜିତ ଆଡେ ।

ସେ ଚାହାଣିରେ ରଣଜିତର ପ୍ରାଣରେ ଶିହରଣ ଖେଳିଲା । ମନ ଭିତରୁ କିଏ ଯେପରି କହି ଉଠିଲା—ନା' ଏଇନେ ଶୋଭା ରାଣୀକୁ ଛାଡଦେବା ଠିକ ନୁହେଁ । ଏଇତ ସୁଯୋଗ । ଏଛିଡବେଳେ ଯଦି ।···

ଥରିଲା କଣ୍ଠରେ ରଣଜିତ କହିଲା—

"ମତେ କହିବାକୁ କଣ ସଂକୋଚ କରୁଛନ୍ତିକି ଶୋଭା ରାଣୀ ?"

"ସଂକୋଚ ପୁଣି କେଉଁ କଥାରେ···?"

"ମାନେ, ଗାଡ଼ି ଚଲାଇ ଆପଣଙ୍କୁ ବୁଲେଇ ବାରେ···"

"ନା, ସଂକୋଚ କାହିଁକି କରିବ ! ଦିନସାରା ବାରଅଟେଣ ବୁଲି ଅପଣ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇଥିବେ, ସେଇଥିପାଇଁ ।—"

ରଣଜିତ ନିଜର ମନ ଆୟତରେ ରଖି ପାରିଲାନି ଶୋଭାର ଚିବୁକଟିକୁ ନିଜହାତରେ ଚିପିଦେଇ କହିଲା—

"ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁ ପରିଶ୍ରମ ଭୁଲି ଯାଇପାରେ । ଖାଲି ଅନୁମତିକୁ ଅପେକ୍ଷା ।—"

ଶୋଭା ରାଣୀ ଖିଲି ଖିଲି ହସି ଉଠି କହିଲା—

"ତେବେ ନଈ ଧାରକୁ ଚାଲନ୍ତୁ !"

ରଣଜିତ ଗାଡ଼ି ଛୁଟାଇ ଦେଲା ନଈଧାର ଆଡ଼େ । ଶୋଭାରାଣୀ ଅନାଇ ରହିଲା ଅନନ୍ତ ଆକାଶକୁ । ଆକାଶର ଅସଂଖ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ର ମାଳା ସକୌତୁକରେ ଗାଡ଼ି ସଂଗେ ସଂଗେ ନଈ ଧାର ଆଡ଼କୁ ଛୁଟି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ନଈଧାର ।···ବାଲିଚର ଉପରେ ବୁଦ ବୁଦକରି କାଶତଣ୍ଡୀ ଫୁଲ । ନଈ ମଝିରେ ଠାଏଂ ଠାଏଂ ପାଣି ନାହିଁ—ଛିପ । ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ନଈର ପ୍ରାଣ ଶକ୍ତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ବର୍ଷାଦିନେ ଦୁଇକୂଳ ଉଛୁଳି ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧାରଣ କରେ ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ନଈ ।

ବାଲିଚର ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ଚନ୍ଦ କିରଣ ଠିକ୍ ଗୋଟିଏ ଧଳା ଚାଦର ପରି ବିଛାହୋଇ ଥିବାର ମନେହୁଏ ।

ଧୀରଗଳାରେ ଶୋଭା କହିଲା—

"ନଈଧାର ବାଲିଚର ଉପରକୁ ଯିବେ ରଣଜିତ ବାବୁ ?"

ରଣଜିତ କହିଲା—

"ଏଠାରେ ଏପରି ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ଆମେ ଦୁ ଜଣ ବସିବା—?"

"କଣ ଅଛି ? ଅଳ୍ପ ସମୟ ବସି ଚାଲିଯିବା । ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ବସିବାକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଏଁ ।—"

ଗାଡ଼ିରୁ ଦୁହେଁ ଓହ୍ଲେଇ ଆସି ନଈ ଧାରର ବାଲି ଚର ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

ରଣଜିତ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ସୁନ୍ଦର... !"

"କଣ ?"

"ଏଇ ବାଲିଚର ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଶୁଭ୍ର ଆଲୁଅ ।"

ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

"ମୁକ୍ତି—ମୁକ୍ତି, ଏଠାରେ ବାଧା ନାହିଁ କି ବନ୍ଧନ ନାହିଁ । ଏହି ମୁକ୍ତି ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଜୀବନକୁ ଯଦି—।"

"କଣ କରନ୍ତି ?"

"ଉପଭୋଗ । ଆପଣ ଘରକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ରଣଜିତବାବୁ ! ମୁଁ ଏଠି ରହିବି ।"

ରଣଜିତ ଶୋଭାରାଣୀ ପାଖକୁ ଅଳ୍ପ ଟିକିଏ ଘୁଞ୍ଚିଯାଇ କହିଲା—

"ପାଖରେ ସାଥୀଟିଏ ନ ଥିଲେ ଏପରି ଚନ୍ଦ୍ର ଆଲୁଅ ଉପଭୋଗ କରିବାରେ କଣ ଆନନ୍ଦ ମିଳିବ ଶୋଭାରାଣୀ ?"

ରଣଜିତ କଥାରେ ବିଭୋର ହୋଇ ଶୋଭାରାଣୀ ସେହି ବାଲି ଶଯ୍ୟା ଉପରେ ନିଜର ସୁକୋମଳ ଅଙ୍ଗ-ଲତାଟି ବିଛେଇ ଦେଇ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ଆକାଶକୁ ଅନାଇ ରହିଲା ।

ରଣଜିତ ଶୋଭାରାଣୀ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ବସିଲା—ଖୁବ୍ ପାଖକୁ । ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶୋଭାରାଣୀର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ମନେ ହେଲା—ଖୋଲା ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୋଭା ପାଉଛି, ଆଉ ବାଲି ଶଯ୍ୟାରେ ଆଉ ଏକ ଚନ୍ଦ୍ର ଲୋଟି ପଡ଼ିଛି ।

ସେତେବେଳକୁ ଶୋଭା ଦୁଇ ହାତ ମେଲାଇ—ଚିତ ହୋଇ ଶୋଇ, ନୀଳ ଆକାଶ ଆଡ଼େ ଅନାଇ ରହିଛି ।

ସେ ହାତ ଦୁଇଟି ରଣଜିତର ଖୁବ୍ ନିକଟରେ । ଅହା ! ଚମ୍ପା ଫୁଲ ପରି ଅଙ୍ଗୁଳି ଗୁଡିକ······।

ରଣଜିତର ଛାତି ଭିତରେ ଯେପରି ଭୂମିକମ୍ପ ହେବାର ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ।

ଶୋଭାରାଣୀ ଦୁଇଟି ପଲକ ଛାନ୍ଦି ଦେଇଚି । ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି କି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଚି ସେ ? ପ୍ରକୃତ କିଏ ମନ ମାନିଲା ଭଳି ସାଥୀଟିଏ ପାଇ ସେ ତାଆରି କୋଳରେ ଶୋଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି ?"

ଛାତି ଭିତରଟା ଫାଟି ଅଗ୍ନି ବନ୍ୟା ହୋଇଯିବ କି ? ଶୋଭା ରାଣୀର ହାତଟିକୁ ନିଜ ହାତ ମୁଠା ଭିତରେ ଚିପିଧରି ରଣଜିତ ଥରିଲା କଣ୍ଠରେ ଡାକିଲା—

"ଶୋଭା !"

ଚମକିପଡି ଶୋଭାରାଣୀ ଉଠି ବସିଲା । ରଣଜିତକୁ ଅନାଇଲା ରଣଜିତର ଦୁଇଅଖି ଯେପରି ରକ୍ତଗୋଲାପ !···

ଧୀର ଗଳାରେ ଶୋଭା ଡାକିଲା—

"ରଣଜିତ ବାବୁ !"

ରଣଜିତ ବହ୍ନୋଳ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ମୋ ପାଖକୁ...ଖୁବ୍ ପାଖକୁ ଲାଗିଆସ ଶୋଭା...।" ତୁମେ ଜଗମୋହନ ସେନାପତିର ନୁହଁ...ତୁମେ ମୋର...।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୋଭାରାଣୀକୁ ନିଜର ଛାତି ଉପରକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା ରଣଜିତ ।

ରଣଜିତର ବାହୁ ବେଷ୍ଟନୀରୁ ସବଳେ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ଠିଆ ହୋଇଗଲା ଶୋଭାରାଣୀ । ତାର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଥରି ଉଠୁଥିଲା ।

ରଣଜିତ ବସି ରହିତ—ଯେପରି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଭୁଲ୍ରେ । ଦଣ୍ଡକ ଭିତରେ ତାର ଯେ କଣ ହୋଇଗଲା ସେ ନିଜେ ବୁଝି ପାରିଲାନି ।

ପ୍ରାୟ ଦଶ ମିନିଟ ନୀରବରେ କଟିଗଲା । କାହାରି ମୁହଁରେ ଭାଷା ନାହିଁ ।

ରଣଜିତ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା । କହିଲା—

"ଘରକୁ ଚାଲନ୍ତୁ ! ରାତି ଅନେକ ହେଲାଣି...।"

ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସାଂଗରେ ଯିବିନି ।"

କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ନୟନରେ ଏକ ଅପୂର୍ବ ଚାହାଣୀ ରଣଜିତ ଉପରେ ନିକ୍ଷେପ କରି ଶୋଭା ମୁହଁ ମୋଡ଼ି ବସିଲା ।

ରଣଜିତ ଶୋଭାରାଣୀ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲା—

"ମତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ଶୋଭାରାଣୀ ! ମୁଁ ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ...।"

ରଣଜିତ ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ଗଳା ତାର ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଆସିଲା । ମିନତିଭରା ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଶୋଭାରାଣୀକୁ ଅନାଇ ରହିଲା ।

ତଥାପି ଶୋଭା ନୀରବ ।

ରଣଜିତ କହିଲା—

ଆପଣଙ୍କର ମୋହିନୀ ରୂପର ମାଦକଭରା ଚାହାଣୀରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ମତେ କ୍ଷମା କର ଶୋଭାରାଣି । ଆଜି ଯଦି କ୍ଷମା ନ କର, ତମ ଆଗରେ ମୁହଁ ଟେକି ଠିଆ ହେବାର ମୋର ଆଉ ସାହସ ହେବନି ।

ରଣଜିତ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଠିଆହେଲା । ଶୋଭାରାଣୀ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ରଣଜିତକୁ ଅନାଇଲା । ମୃଦୁ ହସି କହିଲା ସେ —

"ଆପଣ ଚାଲ ଦୁଷ୍ଟ । ଆଉ ଯେପରି ଭୁଲରେ ଏପରି ନ କର, ବୁଝିଲ ?

ରଣଜିତ କହିଲା—

"ନା, ଆଉ ଏପରି କେବେ ହେବନି—ଗାଡ଼ିକି ଚାଲ ।"

ଶୋଭାରାଣୀ ଆସି ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲା । ରଣଜିତ ତା ପାଖରେ ବସି ଗାଡ଼ି ଚଳାଇଲା ।

× × ×

ରଣଜିତ କଥା ଭାବିବାରେ ଶୋଭାରାଣୀ ବିଭୋର । ମନର କେତେ ସୁନେଲି କଳ୍ପନା । କେଡ଼େ ଭଦ୍ର ଏଇ ରଣଜିତବାବୁ ? ନଈ ଧାରର ବାଲିଚର କଥା ଶୋଭା ମନରେ ବସା ବାନ୍ଧି ଯାଇଛି । ଜୀବନରେ ସେ ଚିତ୍ର ଭୁଲିହେବ କି ନା ସନ୍ଦେହ ।

ଶୋଭାରାଣୀ ଭାବିଲା—ରଣଜିତକୁ ଯଦି ଜୀବନସାଥୀ ରୂପେ ବାଛିନିଏ, କ୍ଷତି କ'ଣ ? ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ—ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ମାଲିକ । ଗାଡ଼ି, ବାଡ଼ି ସବୁ ଅଛି ।

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶୋଭାରାଣୀର ମନ ଭିତରେ କିଏ ଯେପରି କହି ଉଠିଲା—ବୁଝି, ସାବଧାନ ! ପଥ ବଡ଼ ପିଚ୍ଛିଳ । ଯାହା କରିବାକୁ ଯାଉଛ, ବୁଝି ସୁଝି କର । ଜୀବନରେ ଯାହାକୁ ନେଇ ସଂସାର ଗଢ଼ିବ, ତା ବିଷୟରେ ଖୁଣ୍ଟି-ନାଣ୍ଟି ସବୁ ଖବର ଜାଣିବା ନିତାନ୍ତ ଦରକାର ।

ଶୋଭାର ଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା । ରଣଜିତ ବିଷୟରେ ସବୁ ଖବର ଜାଣିବା ପାଇଁ ମନ ତା'ର ଉଦ୍‌ବେଗ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଏପରି ରାତି ପାହି ସକାଳ ହେବ । ମୀରାଦେବୀଙ୍କ ଠାରୁ ସବୁ କଥା କୌଶଳରେ ଜାଣିବାକୁ ବେଶୀ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି । ଏହିପରି ନାନା କଥା ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ ଶୋଭାରାଣୀ ହାଇ ମାରିଲା । ନିଦରେ ପଲକ ବୁଇଟି ତାର ଛାନ୍ଦି ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ରଣଜିତର କରସ୍ପର୍ଶ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଶୋଭାରାଣୀର ଅଙ୍ଗରେ ଶିହରଣ ଖେଳାଇ ଦେଇଛି । ସେହି ସ୍ପର୍ଶକୁ ଅନୁଭବ କରୁ କରୁ କେତେବେଳେ ଯେ ନିଦ ଲାଗି ଯାଇଛି, ସେ କଥା ଶୋଭାରାଣୀ ମୋଟେ ବୁଝି ପାରିନ ।

+ + + +

ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମୀରାଦେବୀ ରଣଜିତ ବାବୁଙ୍କର ଜୀବନୀ ବିଷୟ ଗପି ଯାଉଛନ୍ତି । ମନଯୋଗ ପୂର୍ବକ ଶୋଭାରାଣୀ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ।

ମୀରାଦେବୀ କହୁଥିଲେ—

ଯମୁନା ଦାସ ଶେଠଙ୍କୁ ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ କିଏ ନ ଜାଣେ ? ପ୍ରତି ଭୂଖଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କର ନାଁଆ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । କୋଟିପତି—ଘରେ ଅଚ୍ଛି ଅମାପ ଧନ ରତ୍ନ । ଦୁଃଖୀ ରଙ୍କିମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ ହସ୍ତରେ ଦାନ କରି, ଯାଗା ଯାଗା ଧର୍ମ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ହେଲେ ସେ ନିଃସନ୍ତାନ ଥିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର କେତେ ଦିଅଁ ଦେବତା ପୂଜା କରି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଫଳ ହେଲାନି । ସନ୍ତାନ ଚିନ୍ତା କରି କରି ଶେଷକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ଇହ-ଧାମରୁ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ବିଦାୟ ନେଲେ । ଘରକୁ ଯମୁନା ଦାସ ଏକା । ଅତଳାତଳ ସମ୍ପତ୍ତି । ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ସମ୍ପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କିଏ ହେବ ଏଇ କଥା ସଦା ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ପୁତ୍ରହୀନ ଜୀବନ ଯାପନ ଦିନକୁ ଦିନ ତାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ବଡ଼ ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଲା ।

ଦିନକର ଘଟଣା—

ଶେଠ ଯମୁନା ଦାସ ମଟରରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦୂର ଗାଁଆକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଜଙ୍ଗଲ ବାଟ ଦେଇ ଫେରୁଥିଲା ବେଳେ ରାସ୍ତା ମଝିରେ ଜଣେ ଉନ୍ମାଦ ଯୁବକ ତାଙ୍କ ମଟର ଧକ୍‌କାରେ ପଡ଼ିଗଲା । ମୁଣ୍ଡ ଫାଟି ରକ୍ତର ଧାର ଛୁଟିଲା । ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ଶେଠଜୀ ଯୁବକଟିକୁ ନିଜ ମଟର ଉପରେ ଶୁଆଇ, ସହରକୁ ଆଣି ହସ୍‌ପିଟାଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦେଲେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଡାକ୍ତର ନିଯୁକ୍ତ କରି ତାର ଚିକିତ୍ସାର ବ୍ୟବସ୍ଥା

କଲେ । ଗୃହ ଦିନରେ ଯୁବକଟର ଚେତା ଫେରି ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ଯୁବକଟି କିଏ, ସେ'ବି ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରିଲାନି ।

ପାଞ୍ଚ ମାସ ପରେ ଯୁବକଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ହୋଇ ହସପିଟାଲରୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ଯମୁନା ଦାସ ତାଙ୍କୁ ନିଜ ପାଖରେ ଅଣି ରଖିଲେ । ସେହିଦିନ ଠୁଁ ପୁତ୍ର ପରି ସ୍ନେହ ଚକ୍ଷୁରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଓ ଧୀରେ ଧୀରେ କାରବାରର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଯୁବକଟି ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କଲେ । ଯୁବକଟି ମଧ ଠିକ ପିତାପରି ଯମୁନା ଦାସଙ୍କୁ ମାନି ଚଳଲା । ବେଳେ ବେଳେ ମୁଣ୍ଡ ତାର ଗୋଲମାଲ ହୋଇଯାଏ, ପାଗଲ ପରି ପ୍ରଲାପ ମଧ କରନ୍ତି । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପୁଣି ଘରର ପୁଅ ପରି ଚଳେ ।

ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପରେ ଯମୁନା ଦାସ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଯୁବକଟି ନାଆଁରେ ଉଇଲ କରି ସଂସାରରୁ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ । ସେହିଦିନ ଠୁଁ ଏଇ ରଣଜିତ ହିଁ ଶେଠ ଯମୁନା ଦାସଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇଚି । କିନ୍ତୁ ରଣଜିତ କିଏ ? ତାର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ କଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ? ଶେଠ ଯମୁନା ଦାସ ରଣଜିତ ବୋଲି ଯୁବକଟିଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତି । କାଗଜ ପତ୍ରରେ ମଧ ରଣଜିତ ବୋଲି ଲେଖାଯାଏ । ଅସଲ ପରିଚୟ କେହି ଜାଣନ୍ତିନି ।

ଶୋଭାରାଣୀ ମୀରାଦେବୀଙ୍କ ଠାରୁ ରଣଜିତ ବିଷୟରେ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ସାର ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲେ । ମନରେ କେତେ କଥା—କେତେ କଳ୍ପନା ।

ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

"ଆଚ୍ଛା, ରଣଜିତ ବାବୁ ଯେଉଁ ସମୟରେ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ପ୍ରଲାପ କରନ୍ତି । କ'ଣ ବୋଲି କହି ଚିତ୍କାର କରନ୍ତି ?"

ମୀରାଦେବୀ କହିଲେ —

ରଣଜିତର ପ୍ରଳାପ ମାତ୍ର ଥରେ କି ଦୁଇଥର ମୁଁ ଶୁଣିଛି । ମେଘ ଘଡ଼ଘଡ଼ି କମ୍ପା ଖୁବ ଜୋରରେ ତୋଫାନ ହେଲେ ତାର ମୁଣ୍ଡ ଗୋଲମାଲ ହୋଇଯାଏ । ପାଗଳଙ୍କ ପରି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହି ଚିତ୍କାର ଛଡେ ସେ । ଖୁବ ନିଦ ଆସିଗଲେ ସବୁ କଥା ଭୁଲି ପୁଣି ଭଲ ମଣିଷ ପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରେ । ଦୋଷ ଭିତରେ ଯା ଏତିକି ।"

ମୀରା ଦେବୀଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା ଶୋଭାରାଣୀ ମନଯୋଗ ଦେଇ ଶୁଣିଲା । ମନରେ ତାର ପ୍ରସନ୍ନତା ଜାଗି ଉଠିଲା । ଏହି ରଣଜିତକୁ ନେଇ ସୁଖର ସଂସାର ଗଢିବ ବୋଲି ମନେ ମନେ କେତେ ସୁନେଲି କଳ୍ପନା ଅଙ୍କିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ।

ଆଠ

ଘଡ଼ିରେ ଠନ୍ ଠନ୍ ବାର ବାଜିଲା । ଗୃହ ଅଡ଼ ନୀରବ । ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ର ହସୁଛି । ଘରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅର ଝଲକ । ସେଣ୍ଟର ଗୋଲ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୁଆ ହୋଇଛି ବିଲାତି ମଦ ବୋତଲ । ଦୁଇଟା ଦାମୀ କାଚ ଗିଲାସ ।

ଶୋଭାରାଣୀ ନିଜ ହାତରେ ଢାଳି ରଣଜିତ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଲଜ୍ଜା କ'ଣ ? ପିଅ !"

ରଣଜିତ ମନା କରି ପାରିଲାନି । ଶୋଭାରାଣୀ ହାତରୁ ଗିଲାସଟି ନେଇ ନିଜ ଅଧରରେ ଲଗାଇ ଦେଲା ।

ପିଇ ସାରି ରଣଜିତ ଗିଲାସଟି ମେଜ ଉପରେ ଥୋଇଦେଲା । ଶୋଭା ସେହି ଗିଲାସରେ ପୁଣି ମଦ ଢାଳି ନିଜେ ପିଇଲା । ରଣଜିତ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଭାବିଲା ସେ—ଏ ପୁଣି କଣ ହେଲା ? ମୋର ଅଇଁଠା ଗିଲାସରେ ଶୋଭାରାଣୀ ମଦ ପିଇଲା ?

ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଶୋଭାରାଣୀକୁ ଅନାଇ ରହିଲା ।

ସିଗାରେଟ ପକେଟ ବାହାର କରି ଶୋଭାରାଣୀ ରଣଜିତ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲା—

"ସିଗାରେଟ ଧରାଅ !"

ଦୁହେଁ ସିଗାରେଟ ପିଇଲେ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଶୋଭାରାଣୀ ଉଠି ଠିଆହୋଇ କହିଲା—

"ଆସ ରଣଜିତ ! ମୋ ଘର ବୁଲେଇ ତମକୁ ଦେଖାଇବି ।"—

ରାତି ସେତେବେଳକୁ ଦୁଇଟା । ଦୁହେଁ ମଦ ନିଶାରେ ଜ୍ଞାନ ହରାଇଛନ୍ତି । ଶୋଭାରାଣୀ ପଛେ ପଛେ ରଣଜିତ ଚାଲିଲା ।

ଶୋଭାରାଣୀ ହାତ ବଢ଼ାଇ କହିଲା—

"ଏଇ ଘରେ ମୋର ରନ୍ଧାହୁଏ । ଏ ଘରଟା ହେଉଛି ଶେଷ ଘର । ସେ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଛୋଟ ଘରଟି ଦେଖାଯାଉଛି ସେଥିରେ ଭଣ୍ଡାର ରହେ । ମୋ ଶୋଇବା ଘର ଦେଖିବ ? କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୋଭାରାଣୀ ନିଜର ଶୋଇବା ଘରକୁ ପଶିଗଲା । ନୀଳ ରଙ୍ଗର ଆଲୁଅ ଜଳୁଛି । ବଡ଼ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ମୋଟା ଗଦି ବିଛାହୋଇ ରହିଛି । ଦାମି ଧଳା ଚାଦର ଗଦି ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ଘରର ସାଜ ସଜା ଅତି ଚମତ୍କାର । ରଣଜିତ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଛି ।"—

ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

"କଣ ଦେଖୁଛ ରଣଜିତ ?"

ରଣଜିତ ମୁହଁରେ ଭାଷା ନାହିଁ । ଅପଲକ ନୟନରେ ସେ ଖାଲି ଶୋଭା ରାଣୀର ମୁହଁକୁ ଅନାଇଁ ରହିଛି ।—

ମଦ ନିଶାରେ ଦୁହେଁ ବିଭୋର । ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ବାହୁ ପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଆକୁଳ ।

ରଣଜିତ ଧୀରେ ଧୀରେ ଶୋଭାରାଣୀ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଲା । ଦୁଇ ବାହୁ ବଢ଼ାଇ ଶୋଭା ରାଣୀକୁ ନିଜ ଛାତି ଉପରକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା ।

ଶୋଭାରାଣୀ ଦେବୀ ହୋଇ ଥିଲେ ବି ସେ ନାରୀ । ରଣଜିତ ଦେବୀର ଉପାସକ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେତ ପୁରୁଷ ?

ଗଛ ସାଙ୍ଗରେ ଲତା ଛନ୍ଦିଲା ପରି ଦୁଇଜଣଙ୍କର ମିଳନରେ ଆକାଶର ଚନ୍ଦ୍ର ହସି ଉଠୁଥିଲା ।

+ + × +

ଘର ଅନ୍ଧାର ଥିଲା । ଆକାଶର ଆଲୁଅ ଘରର ଝିଡ଼କି ବାଟଦେଇ ଘର ଭିତରେ ବିଚ୍ଛୁରିତହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ।

ଗଦିଅଣ୍ଟା ଆରାମ ଚିଆର ଉପରେ ଶୋଭାରାଣୀ ବସିଚି । ରଣଜିତ ଶୋଭାରାଣୀ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚେଆର ଉପରେ ନିଜର ଅବଶ ଶରୀରଟି ଥୋଇ ସିଗାରେଟ ଟାଣୁଚି ।

କାହାର ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ—ଦୁହେଁ ନୀରବ ।

ଟିକିଏ ଆଗରୁ ଶୋଭାରାଣୀ ଅଯାଚିତ ଭାବେ ରଣଜିତକୁ ନିଜର ସର୍ବସ୍ୱ ସମର୍ପଣ କରି ଦେଇଥିବାରୁ ମନେମନେ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିଲା । କ୍ଷଣିକ ଉତ୍ତେଜନାରେ କଣ ସେ ନକଲା ? କ୍ଷଣିକ ସମସ୍ତରେ ମନରେ ବାସନା, ସ୍ଥାନ କାଳ ବାଛି ପାରିଲାନି । ଯାହା ହେବାର କଥା ହେଲା ଭାବିଲେ ଆଉ କଣ ହେବ ?

କିନ୍ତୁ ରଣଜିତର ପରିଚୟ ?

ଅର୍ଥ ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶୋଭାରାଣୀ ରଣଜିତର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ରଣଜିତ ସିଗାରେଟରୁ ଧୂଆଁ ଛାଡୁଚି । ଧୂଆଁର କୁଣ୍ଡଳ ଘର ଭିତରେ ଚକା ଭଉଁରି ଖେଳୁଚି । ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଏକଧ୍ୟାନରେ ଅନାଇ ରହିଚି ରଣଜିତ ।

କଣ ଭାବୁଚି ସେ ? ସେ କିଏ ? ତାର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ କଣ ? କପଡ଼ ଶେଠ ଯମୁନା ଦାସଙ୍କର ପୁଅ ହୋଇ ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହେଲା ?

ଏସବୁ କଥା ପଚାରିଲେ ରଣଜିତ କହିବନି ?

ଶୋଭାରାଣୀର ମନ ଦବିଗଲା । ଆଖିରେ ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ । ରଣଜିତକୁ ତାର ପରିଚୟ ପଚାରିବ କି ନାହିଁ ସେହି କଥାକୁ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ସେ ।

ଗଳିର ବନ୍ଧୀ, ସାଇଁ ସାଇଁ କରି ଗର୍ଜୁଚି । ରଣଜିତ ହାଇଭୋଳି ଆରାମ ଚଥରରେ ଅଉଜି ବସିଲା । ଶୋଭା ରାଣୀ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ । ମନରେ ତାର କେତେ କଥା—ଅସଂଖ୍ୟ

ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରଟା ଝାଇଁ ଝାଇଁ ହେଉଛି, ଭୂମି କମ୍ପବେଳେ ଘରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷ ଯେପରି 'ଦୋହଲେ, ସେହିପରି ରଣଜିତ ଯୁଆଡ଼େ ଚାହୁଁଛି ସବୁ ତା ଆଖିରେ ଦୋହଲୁଛି ।

ଧୀର ଗଳାରେ ଶୋଭା ରାଣୀ ପଚାରିଲା—

"ତମର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ କଣ ରଣଜିତ ?"

ଶୋଭାରାଣୀର କଥା ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ ମହାଶକ୍ତିଆ ଲୁହା ଫୋପଡ଼ା ମାଇଲାପରି ରଣଜିତର କାନ୍ଦଜାରେ ବାଜିଲା । ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ତାର ଗୋଳମାଳ । ଦୁଇ ହାତରେ ତାକୁ ଚପି ଧରି ବସିରହିଲା ସେ ।

ରଣଜିତ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଶୋଭାରାଣୀ ପଚାରିଲା—

"ମୁଣ୍ଡ କଣ ହେଲା ?"

ରଣଜିତ ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । ଜ୍ଞାନ ତାର ହଜି ଯାଇଛି । ନାକ ପୁଡ଼ାରୁ ବହୁଛି ତତଲା ନିଶ୍ୱାସ ।

ରଣଜିତର ଚେତା ନାହିଁ । ଶୋଭାରାଣୀ ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ମୀରା ଦେବୀଙ୍କ କଥା ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଭାବିଲା ସେ—

"ମୀରା ଦେବୀ ଠିକ କହୁଥିଲେ । ରଣଜିତକୁ ଭଲପାଇ ସେ ମହା ଭୁଲ କରିଛି ।"...

ତଥାପି ଶୋଭାରାଣୀ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ, ରଣଜିତ କିଏ ? ତାର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ କଣ ?

ଧୀରେ ଧୀରେ ରଣଜିତକୁ ଉଠାଇ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଶୁଆଇ ଦେଲା । ମୁହଁରେ ପାଣି ଛିଞ୍ଚି ସାନ୍ତ୍ୱନା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା । ରଣଜିତ ପାଖରେ ବସିରହି ତା'ର ମୁହଁକୁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଁ ରହିଲା ଶୋଭା ରାଣୀ ।

ନଅ

ଧୀର ଗଳାରେ ରଣଜିତ କହିଲା—

"ତୁମଠାରୁ ଯାହା ଆଜି ପାଇଲି—ଜୀବନ ମୋର ସାର୍ଥକ ହେଲା। ତୁମକୁ ପାଇ ମୁଁ ସବୁକିଛି ପାଇଛି ବୋଲି ମୋର ମନେହୁଏ। କଦାପି ତମକୁ ମୁଁ ଭୁଲି ପାରିବିନି ସୌଭାଗ୍ୟଶ୍ରୀ !"

ସୌଭାଗ୍ୟଶ୍ରୀ ରଣଜିତକୁ ପ୍ରସନ୍ନତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇଁ ରହିଲା। ରଣଜିତର ଅଧର ଠିକ ସୌଭାଗ୍ୟଶ୍ରୀର ଅଧର ପାଖକୁ ନଇଁ ଆସିଲା। ଦୁଇବାହୁ ବେଷ୍ଟନରେ କୋଳ ଉପରକୁ ସୌଭାଗ୍ୟଶ୍ରୀକୁ ଉଠାଇ ଆଣିଲା ରଣଜିତ।

ସୌଭାଗ୍ୟଶ୍ରୀ ନିଜର ଆଖି ଦୋ'ଟି ବୁଜିଦେଇ ନୀରବରେ ରଣଜିତ କୋଳରେ ଶୋଇ ରହିଲା।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ସୌଭାଗ୍ୟଶ୍ରୀ ରଣଜିତ କୋଳରୁ ଉଠିଆସି ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ରାତି ଅନେକ ହେଲାଣି—ଏଥର ଯାଅ ?"...

"କେତେ କ୍ଷଣ ପାଇଁ ?"

"ଯଦି କହେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ?"

"ଅର୍ଥାତ ?"

"ଏଠାରୁ ଚାଲି ଯାଉଚ । ମୋ ନିଜ ବଶରେ ତ ମୁଁ ନାହିଁ ।"—

"ଇଏ କଣ କହୁଚ ? ତମ ନିଜ ବଶରେ ତୁମେ ନାହଁ ।"—ମୁଁ ଶୁଣୁଚ ତମର ସ୍ୱାମୀ ନାହିଁ, ତୁମେ ବିଧବା, ପୁଣି ଏକା ।"—

"ତଥାପି ତମ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ଆଉ ମିଳନ ଅସମ୍ଭବ ।"—

"କାରଣ ?"

"........"

ଶୋଭାରାଣୀ ନିରବ । ମୁହଁରେ କଥା ନାହିଁ । କାଠ ପିତୁଳା ପାଲଟି ଯାଇଚ ସେ । କଣ ଅଉ କହିବ ସେ ରଣଜିତଙ୍କୁ ? ମୁହଁରେ ତାର ଭାଷା କାହିଁ ?

ଅଧିର ହୋଇ ରଣଜିତ କହିଲା—

"ନିରବ ରହିଲ ଯେ ? ମୋ କଥାର ଉତ୍ତର ଦିଅ ? ତେବେ କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଏ ଯେଉଁ ମିଳନ ହେଲା ଏହା କଣ ଛଳନା ? ମନରେ ପିପାସା ମେଣ୍ଟାଇବା ଲାଗି ମତେ ଖାଲି ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ନିଜର କରି ପକାଇଥିଲ ? ଛି—ଛି—ଏଡ଼େ ପାଷାଣୀ ତମେ । ସରଳ ନାରୀ ହୃଦୟରେ ଏତେ ଗରଳ ଭରି ରଖିଚ ?

ରଣଜିତର କଥା ଠିକ୍ ଚାବୁକ ପ୍ରହାର ପରି ଶୋଭାରାଣୀର କଲିଜାରେ ବସୁଥିଲା । ଅଖିବୁଜି ନିରବରେ ସବୁ କଥା ସହି ଯାଉଥିଲା ସେ । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

"ଥାଉ ! ଅଧିକା ଅଉ ଶୁଣିବାକୁ ମୋର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ, ତଥାପି କହୁଚ ତମର ମୋର ଅଉ ମିଳନ ଅସମ୍ଭବ ।"

ଶୋଭାରାଣୀ ମୁହଁରୁ ଏପରି କଥା ଶୁଣିବାକୁ ରଣଜିତ ଆଦୌ ଆଶା କରି ନଥିଲା । ଆକୁଳ ଅଧିରରେ କହିଲା ସେ—

"ଥରେ ଯେତେବେଳେ ଆମର ମିଳନ ହୋଇପାଇଚ । ଏହି ସ୍ମୃତି ଚିରଦିନ ପାଇଁ ମନେ ରହିବ । ତୁମକୁ ଭୁଲି ପାରିବନି

ଶୋଭାରାଣୀ ! ତଥାପି ମୋର ଅନୁରୋଧ ଆଉଥରେ ଦୁଇଟିପ୍ରାଣ ଏକାଠି ହେବାର ସୁବିଧା ମତେଦିଅ ।—ନଚେତ୍ ମୁଁ ବଞ୍ଚି ପାରିବିନି ।"—

"ଏପରି ଅସ୍ଥିର ହେଲେ ଚଳିବନି । ଯାହା ହେବାର ହୋଇ ଯାଇଛି, ଆଉ ନୁହେଁ ।"—

ମୁଁ ତୁମକୁ ହୃଦୟର ସହିତ ଭଲପାଏଁ ଶୋଭା ରାଣୀ ! ପ୍ରକୃତରେ ତମେ କଣ ମତେ ଭଲ ପାଅ ନାହିଁ ?"

ରଣଜିତର କଥାରେ ଶୋଭାରାଣୀର ଦେହ ମନ ଥରି ଉଠିଲା । ହୃଦୟକୁ କଠୋର କରିବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକରି ମଧ୍ୟ ପାରୁନି । ରଣଜିତ ପ୍ରତି ମମତାରେ ମନ ଖଣ୍ଡିକ ତାର ପୂରି ଉଠୁଛି । ତଥାପି ଧୀର ଗଳାରେ ସେ କହିଲା—

"ତୁମକୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଏନାହିଁ, କହିଲେ କଣ ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ ?"

"ମିଳନ ପରେ ପୁଣି ଯଦି ବିଚ୍ଛେଦର ଅଭିନୟ କରୁ ଥାଅ ।"—

"କ୍ଷଣିକ ଉତ୍ତେଜନାରେ ଏପରି ଘଟିଛି । ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ତମକୁ ଅନ୍ତର ଦେଇ ଭଲ ପାଏନି ।"—

"ମିଛକଥା । ତୁମକୁ ମୁଁ ଯେପରି ନିବିଡ଼ ଭାବେ ଭଲ ପାଇଛି, ତୁମେକି ସେହିପରି ମତେ ଭଲ ପାଉନ ? ତା' ନହୋଇଥିଲେ ଏ ଗଭୀର ରାତିରେ ଦୁଇଟି ଶରୀର ଗୋଟାଏ ହୋଇ ପାରି ନଥାନ୍ତା ?"—

ଶୋଭା ରାଣୀ କହିଲା—

"ଥରେତ କହିଲି—ମୁଁ ତମକୁ ଭଲ ପାଏନି । ଯାହା ହୋଇଗଲା ସେ କଥାକୁ ମନରୁ ଭୁଲିଯାଅ ।"—

ରଣଜିତ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶୋଭାରାଣୀକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ଶୋଭା ରାଣୀର ତା ପ୍ରତି ଭଲ ପାଇବାର ବାସନା ଅଛି କି ନାହିଁ ସେହି କଥା ସେ ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅଳ୍ପକ୍ଷଣ

ଅଗରୁ ଯିଏ ନିଜର ସର୍ବସ୍ୱ ଅର୍ପଣ କରି ପୁଣି ଯେ ଏପରି କଠୋରତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଜଣେ ସରଳା ଅବଳା ପକ୍ଷରେ କଣ ଅସମ୍ଭବ ?"

ରଣଜିତ କହିଲା—

"ଅଯାଚିତ ଭାବେ ନିଜକୁ ମୋ ପାଖରେ ଧରିଦେଇ ପୁଣି ଦୂରେଇ ଯିବାର ଅର୍ଥ ?"

"ଅଶିର ନିଶାରେ ମୁଁ ତୁମକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲି ତୁମେବି ମତେ ଚାହିଁଥିଲ ।...କ୍ଷଣକପାଇଁ ମୁଁ ତୁମକୁ ମୋର ସର୍ବସ୍ୱ ଦାନ କରିଚି । ବାସ୍...ଆଉ ନୁହେଁ ।"—

"କାରଣ ?"

ଶୋଭାରାଣୀ ନୀରବ ରହିଲା । ପ୍ରକୃତ କଥାଟା ଖୋଲି ଦେବାକୁ ତାର ଭାରି ଇଚ୍ଛାହେଲା । କିନ୍ତୁ ଅଜଣା ଆଶଂକାରେ ସାରା ଅଙ୍ଗ ତାର ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।—

ରଣଜିତ କହିଲା—

"ନୀରବ ରହିଲ ଯେ···ମୋ କଥାର ଉତ୍ତର ଦିଅ ?"

"ତୁମର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରିବ ରଣଜିତ ?"

ରଣଜିତ ମୃତକଳ୍ପ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଲା ଶୋଭାରାଣୀକୁ ମୁହଁରେ ତାର ମଳିନତା । କପାଳରୁ ଝାଳ ବିନ୍ଦୁ ଖସି ପଡ଼ୁଚି । ଭିତରଟା ଝାଇଁ ଝାଇଁ ଯାଉଚି ।—

"ଏଁ...ମୁଁ କିଏ ? ଏଠାକୁ କାହିଁକି ଆସିଲି ।"—

କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ପୁଣି ସେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଶୋଭାରାଣୀ ମନରେ ଭୟ ହେଲା । ସେ ରଣଜିତକୁ ଉଠାଇଲା । ମାତ୍ର ରଣଜିତ ଉଠିଲା ନାହିଁ । ସେ ସେଇଠି ଶୋଇ ରହିଲା ଅଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ ।

ଘଣ୍ଟାଏ ଗଲା···ଦୁଇଘଣ୍ଟା ବିତିଗଲା । ଶୋଭାରାଣୀ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ରଣଜିତକୁ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ହରିଣୀଟି ପରି ଚାହିଁ ରହିଛି ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ରଣଜିତର ଜ୍ଞାନ ଫେରି ଆସିଲା । ସେ ପଲକ ଖୋଲି ଶୋଭାରାଣୀକୁ ଅନାଇଲା । ଆଖିରେ ଭରି ରହିଛି ତାର ଉଦାସ ।···

ମନେ ମନେ ଶିହରି ଉଠିଲା ଶୋଭାରାଣୀ । ଥରେ ରଣଜିତର ପରିଚୟ ପରେ ସେ ରଣଜିତକୁ ଅଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଥିଲା । ପୁଣି ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟଥର ଏପରି ଯେ ସେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ଯିବ ସେ ଆଦୌ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରି ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡର ବନ୍ଧୁଣି ଘଟିଛି । ରଣଜିତକୁ କ୍ଷଣିକପାଇଁ ଭଲ ପାଇ ସେ ମହା ଭୁଲ କରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉପାୟ ? ଯାହାଠାରୁ କପଟ ଦୂରେଇ ଯିବାକୁ ହେବ ? ମୀରା ଦେବୀଙ୍କ କଥା ବାରମ୍ବାର ଖାଲି ଶୋଭାରାଣୀ ହୃଦୟରେ ପ୍ରତି ଧ୍ୱନି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । କି ଉପାୟରେ ରଣଜିତକୁ ଦୂରୁ ବାହାର କରି ତା ସାଙ୍ଗରେ ସବୁ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କରିବ ସେଇକଥା ସେ ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା ।

ରଣଜିତ ବିଛଣାରୁ ଉଠି ବସିଲା । ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

“ତୁ ନାରୀ ନୁହଁ···ଗୋଟାଏ ପିଶାଚ ।”...

ଶୋଭାରାଣୀ ରଣଜିତକୁ ଅନାଇଲା । କ୍ଷଣକ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ଆଖିରେ ଥିଲା ଉଦାସ···ସେ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଭରି ଉଠିଥିଲା ଘୃଣା ମିଶ୍ରିତ କ୍ରୋଧ ।

ମନେ ମନେ ହସି ଉଠି ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

“ପିଶାଚୀ ମନେ କରୁଛ ରଣଜିତ ! ତୁମ ପ୍ରତି ମୁଁ କେବେ କଠୋରତା କରିନି ? ତୁମକୁ ଦେଖିବା ସମୟ ଠାରୁ ମୋ ପ୍ରାଣରେ ଥିଲା ତୁମ ପ୍ରତି ଦୟା ଆଉ କୋମଳତା ।”—

ଅଧର କୋଣରେ ଘୃଣାର ହସ ଫୁଟାଇ ରଣଜିତ କହିଲା—

"କୋମଳତା ? ଦୟା ? ମୁଁ କେବେ ତୋଠି ଦୟାର ଉଦ୍ଭାସ ହୋଇ ନଥିଲି ଶୋଭା ? ତୁ ଅଜାଚିତ ଭାବେ ମତେ ।"...

ସାନ୍ତ୍ୱନା ସ୍ୱରରେ ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

"ନିଷ୍ଠୁର ! କଣ ବୋଲି କହି ତୁମକୁ ବୁଝେଇବି ? ହୃଦୟର କଥା ଯଦି ବୁଝି ପାରୁ ଥାନ୍ତ ତେବେ ଏପରି କଥା କହନ୍ତନି !"

"ପିଶାଚ ! ତୋର ଚକ୍ରାନ୍ତ ମୁଁ ବେଶ ବୁଝି ପାରୁଛି । ହୃଦୟରେ ଗରଳ ଭରିଚୁ । ତୁ ଗୋଟାଏ କାଳ ନାଗୁଣୀ ।"—

ଶୋଭାରାଣୀ ହୃଦୟରେ ପାଇଲା ଦାରୁଣ ଆଘାତ, ତଥାପି ସେ ମୁହଁ ଖୋଲି ରଣଜିତଙ୍କୁ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ମନ ଗହନ ଭିତରେ ନିଜର ପ୍ରିୟତମର ପ୍ରତି ଛବିକୁ ସେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି ସତ ମାତ୍ର ସେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ । ଶୋଭା ରାଣୀର ଆଖି ବୁଜିହୋଇ ଆସିଲା । ଦୁଇଧାର ଲୁହ ଗାଲ ଉପର ଦେଇ ବହି ଯାଇଥିଲା ।

ରଣଜିତ ରାଗ ଆଉ ଘୃଣାରେ ଥରି ଉଠି କହିଲା—

"ମୁଁ ଜାଣେ ତୁ ଜଗମୋହନ ବାବୁଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ସୁଖୀ ହେବୁ । ମୋପରି ଜଣେ ଯୁବକର ଯଦି ସ୍ତ୍ରୀ ହେଉ ତେବେ ତୋର ଏ ଗୋପନ ଅଭିସାର ପଥରେ ବାଧା ଆସିବ ।"—

ଆବେଗ ଭରା ହୃଦୟରେ ଶୋଭାରାଣୀ କହିଲା—

"ରଣଜିତ ! କଣ ଯେ ତମକୁ କହି ବୁଝେଇବି ।"—

"ଥାଉ !—ଆଉ ବୁଝେଇବାକୁ ହେବନି । କ୍ଷଣିକ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଜି ଯାହା ତୋଠାରୁ ପାଇଲି ତାର ଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ତୋତେ ପୁରସ୍କାର ମିଳିବା ଦରକାର ।"—

କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ରଣଜିତ ଘରର ଚାରିଆଡ଼େ ଆଖି ବୁଲେଇଲା କିଛି ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଚାବୁକ ଟିଏ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ରଣଜିତ ଯାଇ ଉକ୍ତ ଚାବୁକକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ମନ ଇଚ୍ଛା ଶୋଭା ରାଣୀକୁ

ପଡ଼ିଗଲା । ଶୋଭାରାଣୀ ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବନ୍ଦ ଘରଟି ଭିତରେ ତାର କରୁଣ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଚୂନମଖା ଦୱାଲରେ ଧକ୍କା ଖାଇବା ଖାଲି ସାର ହେଲା । କେହି ଶୁଣିଲେନି କି କେହି ଆସିଲେନି ।

ଚାବୁକର ପ୍ରହାରରେ ଶୋଭାରାଣୀର ସାରା ଅଙ୍ଗ ରକ୍ତାକ୍ତ ହୋଇ ଗଲାଣି । ବିକଳରେ ଚିତ୍କାର କରି କରି ପ୍ରାଣ ତାର ଅବଶ ହୋଇ ଯାଉଛି । କଥା କହିବାର ଶକ୍ତି ଲୋପ ପାଇ ଗଲାଣି । ଅଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଘର ମଝିରେ ସେହିପରି ଲହୁ ଲୁହାଣ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ରହିଛି ।

ରଣଜିତର ତଥାପି ରାଗ କମିନି । ରୁକ୍ଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶୋଭାରାଣୀର ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା । ଶୋଭାରାଣୀ ସେହିପରି ନୀରବ ନିଷ୍ପନ୍ଦ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ରହିଛି । ରଣଜିତ ଶୋଭାରାଣୀର ମୁହଁରେ ଜୋତାମିଶା ଗୋଇଠା ଟିଏ ଖୁବ ଜୋରରେ ବସାଇ ଦେଇ ସେଠାରୁ ଚାଲି ଆସିବ ବୋଲି ବାହାରି ଆସୁଛି, ଦୁଆର ମୁହଁରେ ସେ ଥକ୍କାହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଭୀଷଣ କାୟ ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଦେଖି ପ୍ରାଣ ଭିତର ତାର ଶିହରି ଉଠିଲା ।

ଭୀଷଣ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଆଖିରେ କଳା ଚଷମା ପିନ୍ଧିଛି । ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ କଳା ଟୋପି, କଳା ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସହିତ ଗୋଟିଏ କଳା ଓଭର କୋଟ ପିନ୍ଧିଛି । ରଣଜିତ ପାଖକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗେଇ ଆସି ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଗର୍ଜି ଉଠି କହିଲା—

"ବେଇମାନ !···କୁକୁର···ଯିଏ ତୋତେ ତାର ସର୍ବସ୍ୱ ଅର୍ପଣ କରି ଭଲ ପାଇଲା, ତୁ ତାକୁହିଁ ଗୋଇଠା ମାରି ଚାଲି ଯାଉଛୁ ? ମୂର୍ଖ !

ଭୀଷଣ କାୟ ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ମୁହଁରେ ଥିଲା ଘୃଣା ମିଶ୍ରିତ ମମତା, ସେ ରଣଜିତ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସି କଠୋର ଆଦେଶ ଭଙ୍ଗୀରେ ପୁଣି କହିଲା —

"ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଏ ଅସହାୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଉଛ, କୁଆଡ଼େ ? ଯେପରି ଭାବେ ତାକୁ ମାଡ଼ ଦେଇଛ, ସେ ହୁଏତ ମରିଯାଇ ପାରେ । ତାର ସେବା ଶୁଶ୍ରୁଷା କରିବାର ପୁଣି ଦରକାର ? ମଣିଷ ରାଗିଲେ ସବୁ କରି ପାରେ, କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନକୁ ପୁଣି ଶାନ୍ତ କରିବା ଦରକାର ?

ରଣଜିତ ମୁହଁରେ ବିଦ୍ରୁପର ହସ ଫୁଟାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ହୁଁଃ ! ସେବା ଶୁଶ୍ରୁଷା ! କାହାର ? ଏଇ କାଳ ନାଗୁଣୀର ? ନା—ନା—ଏକଥା ହୋଇ ପାରିବନି । ମୋତେ ଯିବାକୁ ଦିଅ ।"—

ରଣଜିତ ଯିବ ବୋଲି ଆଗକୁ ପାଦ ପକାଇଲା କିନ୍ତୁ ଭୀଷଣକାୟ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ବାଟ ଓଗାଳି ରୁକ୍ଷ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

"ସାବଧାନ ! ପୁଣି ଯଦି ପାଦେ ଆଗେଇଛ, ଏହି ପିସ୍ତଲଲଗୁ ଅନା—!"

ପକେଟରେ ହାତ ପୂରାଇ ପିସ୍ତଲ ବାହାର କରି ଧରିଲା । ରଣଜିତ ନୀରବରେ ସେଇଠି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଭୀଷଣକାୟ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ରଣଜିତ କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ମୁଁ ଜାଣେ, ସବୁ ଜାଣେ । ଉପାୟ କିଛି ନାହିଁ । ମନରେ ତୋର ତିକ୍ତତା ଆସିଛି । ମସ୍ତିଷ୍କ ତୋର ବିକୃତ ଘଟିଛି । ଆଖିରେ ତୋର ପରଲ ପୋଟିଛି । ଯଦି ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରନ୍ତୁ, ତେବେ—"

ଭୀଷଣକାୟ ଲୋକଟି ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ସ୍ନେହ ଓ ମମତାରେ ଆଖି ତାର ଭରି ଉଠିଲା । ଆଖିରୁ ଚଷମା ବାହାର କରି ରୁମାଲରେ ଲୁହ ପୋଛି ପୁଣି ଚଷମା ପିନ୍ଧୁ ପିନ୍ଧୁ କହିଲା—

"ଏଥର ଚିହ୍ନି ପାରିଲୁଡ ?"

ରଣଜିତ କହିଲା—

"ତୁମେ କଏ ଚିହ୍ନିବା ମୋର ଦରକାର ନାହିଁ । ଶୋଭାରାଣୀ ଯାହା କରଚ, ତାର ଉଚିତ ଶାସ୍ତି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଇଚ ।"

ଭୀଷଣକାୟ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ରଣଜିତ ମୁହଁକୁ ଅନାଇଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲା—

"କୁମାର ! ଆରେ ମୁଁ ଯେ ତୋର ସେହି ନାଗାଭାଇ । ତୋର ଭାଇକୁ ତୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁନୁ ?"

ରଣଜିତ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ସେ କହିଲା—

"ନାଗାଭାଇ ? କେହି ମୋର ଭାଇ ନାହିଁ । ବାଟ ଛାଡ, ମୁଁ ଯାଏଁ...।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଗର୍ଜ୍ଜିଉଠି କହିଲା—

"ସାବଧାନ ! ତୁ ଯାଇ ପାରିବୁ ନାହିଁ । ତୋର ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ ହୋଇ ଯାଇଚ । ଉତ୍କଣ୍ଠାଣୀ କଥା କଣ ତୁ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଭୁଲିଗଲୁ ? ଅଳ୍ପ ପୁଞ୍ଜିପତି ବେଶରେ ତୋତେ ଦେଖି ନ ହସି ରହି ପାରୁନ ।"

ରଣଜିତ ଗର୍ଜ୍ଜିଉଠି ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଗାଲରେ ଗୋଟିଏ ଚଟକଣି ବସାଇ ଦେଇ କହିଲା—

"ସଇତାନ ! ପ୍ରହେଳିକା ଖେଳିବାର ସ୍ଥାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ ?"

ଆଉ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କୁମାର ମୁଣ୍ଡରେ ଏପରି ଏକ ଆଘାତ ଦେଲା ଯେ, ଯା ଫଳରେ କୁମାର ବେହୋସ ହୋଇ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ସେ କୁମାରକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ନେଇ ମଟର କାର ଉପରେ ଶୁଆଇଦେଇ ପୁଣି ଘର ଭିତରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ଶୋଭାରାଣୀ ସେହିପରି ତଳେ ପଡ଼ିଛି । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଡାକିଲା—

"ଶୋଭା ! ଶୋଭା !"

ତଥାପି ଶୋଭା ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡ ଫାଟି ରକ୍ତର ଧାର ଛୁଟୁଚି । ପାଟିରୁ ଗରଳ ବହି ଯାଉଚି ।

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ନାକରେ ହାତ ଦେଇ ନିଶ୍ୱାସ ବାରିଲା । ଠିକ୍ ନିଶ୍ୱାସ ଚାଲିଚ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶୋଭାକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ଯେଉଁଠି କୁମାର ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ଶୋଇଥିଲା, ତାଆର ପାଖ ଗଦରେ ଶୁଆଇ ଦେଲା । ଶୋଭା ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ସେହିପରି ଗଦା ଉପରେ ଶୋଇ ରହିଲା ।

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଖୁବ ଜୋରରେ ମଟର ଛୁଟାଇ ଦେଲା ହସପିଟାଲ ଅଭିମୁ । ନିର୍ଜ୍ଜନ ରାସ୍ତି । ସବୁ ଶୁନ୍ ଶାନ୍ । ଖାଲି ମଟରର ଘୁଁ ଘୁଁ ଅବାଜ ଦୂରରୁ ଦୂରକୁ ଭାସି ଭାସି ଚାଲି ଯାଉଚ ।...

ଶେଷରେ କୁମାର ଖୋଜି ପାଇଚ ତାର ଅଦରର ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ।
ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଜୀବନ ପୁଣି ମଧୁମୟ ହୋଇ ଉଠିଚ କେଉଁଠି ?
ମହାପାତ୍ର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦଙ୍କ ଲିଖିତ

ପ୍ରିୟତମେଷୁ

ଜୟଶ୍ରୀର ଲୋଭନୀୟ ଉପନ୍ୟାସ
ଆପଣଙ୍କ ସ୍ଥାନୀୟ ବହିଦୋକାନରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତୁ କିମ୍ବା
ଜୟଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶନୀ
୨୧୯ଏ, ପ୍ରେମଚାନ୍ଦ ବରାଲ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ କଲିକତା-୧୨କୁ ଲେଖନ୍ତୁ